

НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Плански документ:

Државна урбанистичко планска документација за изградба на рударски комплекс Пластица, КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, општина Кратово и општина Пробиштип

Инвеститор:

**ДПТ СИЛГЕН РЕСУРСИС ИНТЕРНЕШНЛ експорт – импорт ДОО
Кратово**

Скопје, 2022 година
Техн.бр. 14/11/22

ОПШТИ ПОДАТОЦИ

Документ:	Нацрт извештај за стратегиска оценка на животната средина
Плански документ:	Државна урбанистичка планска документација за изградба на рударски комплекс Пластица, КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, општина Кратово и општина Пробиштип
Доносител на планскиот документ	Министерство за транспорт и врски
Нарачател	ДПТ СИЛГЕН РЕСУРСИС ИНТЕРНЕШНЛ експорт-импорт ДОО Кратово
Датум на изработка	Скопје, 2022 година
Одговорно лице за изработка на документот	
Име и презиме:	м-р Марјан Михајлов, дипл.инж. за животна средина
Учесници:	

Содржина

1 	ВОВЕД ВО СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	7
2 	КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ	14
2.1	ВОВЕД	14
2.2	ГЛАВНИ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	14
2.3	ОПИС НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	15
2.4	ВРСКА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ	25
3 	СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И АЛТЕРНАТИВИ	35
4 	СОСТОЈБА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	38
4.1	ГЕНЕРАЛНИ АСПЕКТИ.....	38
4.1.1	Географска положба на планскиот опфат	38
4.1.2	Климатско-метеоролошки карактеристики.....	39
4.1.3	Геолошки карактеристики	41
4.1.4	Геоморфолошки карактеристики	42
4.1.5	Тектонски карактеристики	45
4.1.6	Хидрогеолошки карактеристики	46
4.1.7	Демографски карактеристики	47
4.1.8	Природни ресурси	49
4.1.9	Инфраструктура	49
4.2	РЕЛЕВАНТНИ АСПЕКТИ.....	51
4.2.1	Културно и историско наследство.....	51
4.2.2	Хидрографски и хидролошки карактеристики.....	53
4.2.3	Квалитет на водите	55
4.2.4	Почви	57
4.2.5	Стопански развој	57
4.2.6	Биодиверзитет и предел.....	58
4.2.7	Квалитет на амбиентен воздух	60
4.2.8	Управување со отпад.....	64
4.2.9	Бучава	67
5 	ЦЕЛИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА	69
5.1	ЦЕЛИ ПОСТАВЕНИ ВО ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	69
5.2	ИНТЕГРИРАНО СПРЕЧУВАЊЕ И КОНТРОЛА НА ЗАГАДУВАЊЕТО (ИСКЗ)	71
5.3	ЦЕЛИ НА НАЦИОНАЛНО НИВО РЕЛЕВАНТНИ ЗА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ	72
5.4	ЦЕЛИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ НА РЕГИОНАЛНО НИВО.....	75
5.5	ЦЕЛИ РЕЛЕВАНТНИ ЗА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ НА ЛОКАЛНО НИВО	76
6 	ВЕРОЈАТНО ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	77
6.1	УРБАНИЗАЦИЈА НА ПРОСТОРОТ	78
6.2	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ НАСЕЛЕНИЕТО И ЧОВЕКОВОТО ЗДРАВЈЕ	80
6.3	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКАТА СОСТОЈБА.....	81
6.3.1	Можности за вработување.....	81
6.3.2	Придонес кон развојот на локалната и националната економија.....	82
6.4	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ.....	82
6.5	ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ПОВРШИНСКИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ПОЧВАТА	83
6.6	ВЛИЈАНИЕ ПОВРЗАНО СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ	84
6.7	ВЛИЈАНИЕ ОД БУЧАВА.....	85
6.8	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО, БИОЛОШКАТА И ПРЕДЕЛСКАТА РАЗНОВИДНОСТ	86
6.9	ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО	87

6.10 Кумулативни влијанија	87
6.11 Прекугранично влијание.....	88
7 ПРЕДВИДЕНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА, НАМАЛУВАЊЕ И НЕУТРАЛИЗИРАЊЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ВЛИЈАНИЈА	89
7.1 Урбанизација на просторот	90
7.2 Мерки за намалување на влијанија врз населението и човековото здравје	90
7.3 Мерки за намалување на влијанија врз социо-економската состојба.....	91
7.4 Мерки за намалување на влијанија врз квалитетот на воздухот.....	91
7.5 Мерки за намалување на влијанија врз квалитетот на површинските и подземните води и почвата.....	92
7.6 Мерки за намалување на влијание поврзано со управување со отпадот	93
7.7 Мерки за намалување на влијание од бучава.....	95
7.8 Мерки за намалување на влијание врз природното наследство, биолошката и пределската разновидност	95
7.9 Мерки за намалување на влијание врз културно и историско наследство	96
7.10 Мерки за намалување на кумулативни влијанија	96
7.11 Мерки за намалување на прекугранично влијание.....	97
8 ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА.....	98
9 УЧЕСТВО НА ЈАВНОСТА ВО СОЖС.....	101
10 НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ.....	103
11 КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА.....	107
ПРИЛОЗИ.....	108
Прилог 1 Одлука за спроведување на СОЖС	108
Прилог 2 Известување од МЖСПП по Одлука за СОЖС	108
Прилог 3 Местоположба на локацијата	108
Прилог 4 Граници на планскиот опфат	108
Прилог 5 Инвентаризација на изграден градежен фонд и комунална инфраструктура	108
Прилог 6 Синтезен план	108
Прилог 7 Хабитатна карта за концесискиот простор според EUNIS	108
.....	109
Прилог 2 Известување од МЖСПП по Одлука за СОЖС	111
Прилог 3 Местоположба на локацијата	112
Прилог 4 Граници на планскиот опфат	113
Прилог 5 Инвентаризација на изграден градежен фонд и комунална инфраструктура	114
Прилог 6 Синтезен план	115
Прилог 7 Хабитатна карта за концесискиот простор според EUNIS	116

Листа на слики

Слика 1 Модели на поврзување на СОЖС со процесот на донесување одлуки.....	9
Слика 2 Процедура на постапката на стратeгиска оцена на животната средина.....	10
Слика 3 Утврдување на потребата од спроведување на СОЖС.....	11
Слика 4 Класификација на земјиштето добиено од Агенцијата за катастар на недвижности како картографски продукт	18
Слика 5 Класификација на земјиштето од Агенцијата за катастар на недвижности согласно имотни листови	19
Слика 6 Ортографски приказ на локацијата.....	19
Слика 7 Положба на планскиот опфат во однос на користење на земјиште	20
Слика 8 Извод од планска документација – сообраќаен и инфраструктурен план (влез во плански опфат)	24
Слика 9 Микроположба и опкружување на локацијата на проектот	38

Слика 10 Средна годишна температура на воздухот во северо-источниот регион	40
Слика 11 Роза на ветер за локалитетот Пластица.....	41
Слика 12 Геоморфологија на концесискиот простор Пластица.....	42
Слика 13 Карта на тектонска реонизација на Република Северна Македонија (Арсовски, 1997).....	46
Слика 14 Хидрографска мрежа на локацијата на проектот	54
Слика 15 Карта на RIMSYS мониторинг станици.....	56
Слика 16 Карта на мониторинг мрежа (површинска и подземна вода)	57
Слика 17 Вклучувањето на јавноста во СОЖС постапката	102

Листа на табели

Табела 1 Преглед на активностите по процедура (подготовка на плански документ / спроведување на стратегиска оценка)	13
Табела 2 Врска на програмата со релевантни плански документи.....	26
Табела 3 Население во општина Кратово	47
Табела 4 Население во општина Пробиштип	48
Табела 5 Споредба на население според пописите во 2002 и 2021 година.....	48
Табела 6 Преглед и споредба на natalitetot во Источниот (општина Пробиштип) и Североисточниот регион (општина Кратово) меѓу периодот до 2004 и период од 2005-2021 година.	49
Табела 7 Предложени и заштитени подрачја во општина Кратово	59
Табела 8 Гранични вредности, целни вредности и долгорочни целиза квалитетот на воздух, вредности на праговите за информирање и алармирање за заштита на човековото здравје	61
Табела 9 План за мониторинг на животната средина	99

ГЕНЕРАЛЕН ВОВЕД

Подготвен е **НАЦРТ ИЗВЕШТАЈ ЗА СТРАТЕГИСКА ОЦЕНА** на животната средина за државна урбанистичка планска документација за изградба на рударски комплекс Пластица, КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, општина Кратово и општина Пробиштип.

Изработката на извештајот е согласно обврската на доносителот на планскиот документ за спроведување на постапка за оцена на влијанието од планскиот документ врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето, дадена во глава X од Законот за животна средина и согласно Одлуката за спроведување на стратeгиска оцена на доносителот на планскиот документ, Министерство за транспорт и врски (арх. бр. 21-3697/2 од 28.10.2022 год.). Согласно точка 13 (Планирање на просторот и користење на земјиштето), член 3 од *Уредбата за стратегии, планови програми, вклучувајќи и нивните промени, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето*, планскиот документ претставува документ за кој треба да се спроведе стратeгиска оцена на животната средина.

Целта на овој извештај е да изврши идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина од имплементацијата на предвидениот плански документ, да осигура дека еколошките последици од стратешките одлуки се идентификувани уште во фазата на неговата подготовка и планирање и да предложи соодветни мерки за спречување, контрола и/или компензација на влијанијата. Постапката треба да обезбеди рамка за јавна дебата за последиците, опциите и обврските, разгледување на коментарите и нивно вклучување во носењето на одлуките.

Извештајот е изработен согласно содржината на извештајот пропишана во *Уредбата за содржина на извештајот за стратeгиска оцена на животната средина* (Сл. весник на РМ бр.153 од 20.12.2007 год.).

Одговорен за изработката на Извештајот за стратeгиска оцена е м-р Марјан Михајлов, експерт за стратeгиска оцена на животната средина.

МАНЕКО Солушнс
Друштво за консалтинг за животна
средина
Управител,

М-р Марјан Михајлов

1 | **ВОВЕД ВО СТРАТЕГИСКА ОЦЕНКА ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА**

Вовед и методологија

Стратегиската оцена на животната средина (СОЖС) е систематски, тековен процес на информирање на инвеститорите, надлежните органи и засегнатата јавност за одржливоста на стратешките политики, плановите и програмите кои може да имаат влијание врз животната средина, барајќи ги најдобрите алтернативи и обезбедување на целосна интеграција на релевантните биофизички, економски, социјални и политички фактори во процесот на планирање.

СОЖС е процес на прелиминарна идентификација и разгледување на можното негативно влијание врз животната средина и човековото здравје предизвикани од спроведувањето на кој било план, програма или друг стратешки документ.

Стратегииска оцена на животната средина (СОЖС) е алатка која се користи за да се разгледаат потенцијалните влијанија на планските документи врз животната средина.

СОЖС извештајот треба да им обезбеди на консултантите и надлежните органи информации во врска со еколошките импликации од одреден плански документ.

Како модел на стратешко размислување, СОЖС се применува како стратешка компонента за донесување одлуки на процеси во (i) јавни политики, (ii) секторски развојни планови и програми, (iii) планови за територијален развој и програми (iv), како и на главни структурни инвестициски проекти кои имаат долгорочни стратешки цели.

СОЖС е широко промовирана од страна на меѓународни агенции за развој (Светска банка, 2011, УНЕП, 2009, ОЕЦД, 2006). Сепак, СОЖС е важен инструмент во соочувањето со развојни предизвици генерирани од:

1. адаптација и ублажување на климатските промени;
2. искоренување на сиромаштијата и надминување на социјалните и регионалните нееднаквости;
3. Зајакнување и одржување на вредностите на биолошката разновидност, екосистемските услуги и благосостојбата на луѓето;
4. Социјална и територијална кохезија;
5. промоција на потенцијалот за регионален развој;
6. иновации и културна разновидност на населението;
7. Промовирање на квалитетот на животната средина, пределот и културното наследство и одржливото користење на природните ресурси.

Цели на СОЖС

СОЖС, во пристапот за стратешко размислување, има три конкретни цели:

1. Поттикнување на интеграцијата на животната средина и одржливоста (вклучувајќи биофизички, социјални, институционални и економски аспекти), поставувајќи услови кои овозможуваат гнездење на идни предлози за развој;
2. Донесување на одлуки, дискутирање за можностите и ризиците од можностите за развој и претворање на проблемите во можности;
3. Менување на мислења и создавање на стратешка култура во донесувањето на одлуки, промовирање на институционална соработка и дијалози, избегнувајќи конфликти.

Со овие цели, СОЖС може да придонесе до:

- обезбедување на стратешка, системска и широка перспектива во однос на прашањата поврзани со животната средина во рамките на одржливоста;
- идентификување, избор и дискусија за главните развојни опции кон поодржливи одлуки (биофизички, социјални, институционални и економски прашања);
- Откривање на стратешките можности и ризици во опциите кои се анализирани и олеснување на разгледувањето на кумулативните процеси;
- предложување на програми, преку стратешки менаџмент и мониторинг;

- обезбедување на партиципативни и транспарентни процеси кои ги вклучуваат сите релевантни чинители преку дијалози и
- поттикнување на повеќе интегрирани одлуки во врска со низа релевантни гледишта.

За да се обезбеди ефективност на процесот на СОЖС, од суштинско значење е разгледувањето на неколку алтернативни опции за постигнување на утврдените цели. Во овој случај СОЖС им овозможува на носителите на одлуки да ја разгледаат можноста за повеќе еколошки опции.

Принципи на СОЖС

Главните принципи на СОЖС се:

- Промовирање на одржлив развој - Процесот треба да ја олесни идентификацијата на развојните опции и предлози кои се еколошки одржливи.
- Интегративност - препознавање на меѓусекторските аспекти на квалитетот на животната средина со социјалните и економските проценки, земајќи ги во предвид и другите планови и програми за да се избегне дуплирање и да се идентификува синергија.
- Реалност – ги зема во предвид и намерата и испорачливоста на планскиот документ.
- Вклученост - Рано и тековно вклучување на заинтересираните органи и јавноста.
- Креативност - Потенцијал за иновативен развој на алтернативи и ангажирање на заинтересираните страни.
- Итеративност - Процесот на СОЖС треба да се интегрира во процесот на креирање планови и програми.
- Фокус - Обработка на значајни еколошки прашања од особено значење за планскиот документ.

Постапката за стратeгиска оцена на животната средина треба да обезбеди високо ниво на заштита на животната средина, спроведување на насоките од релевантни стратешки и плански документи и интегрирање на целите на животната средина во подготовката и усвојувањето на стратегии, планови и програми (плански документи), а во насока на промовирање на одржливиот развој.

СОЖС треба да:

- претставува средство за подобрување на активноста;
- го промовира учеството на јавноста во процесот на донесување одлуки;
- се фокусира на клучните еколошки/одржливи ограничувања;
- помогне при идентификувањето на најдобрата опција;
- го минимизира негативното влијание и оптимизира позитивното и да компензира за губатата на вредни карактеристики и придобивки;
- осигура дека активноста не ги надминува границите кои може да доведат до појава на иреверзибилна штета.

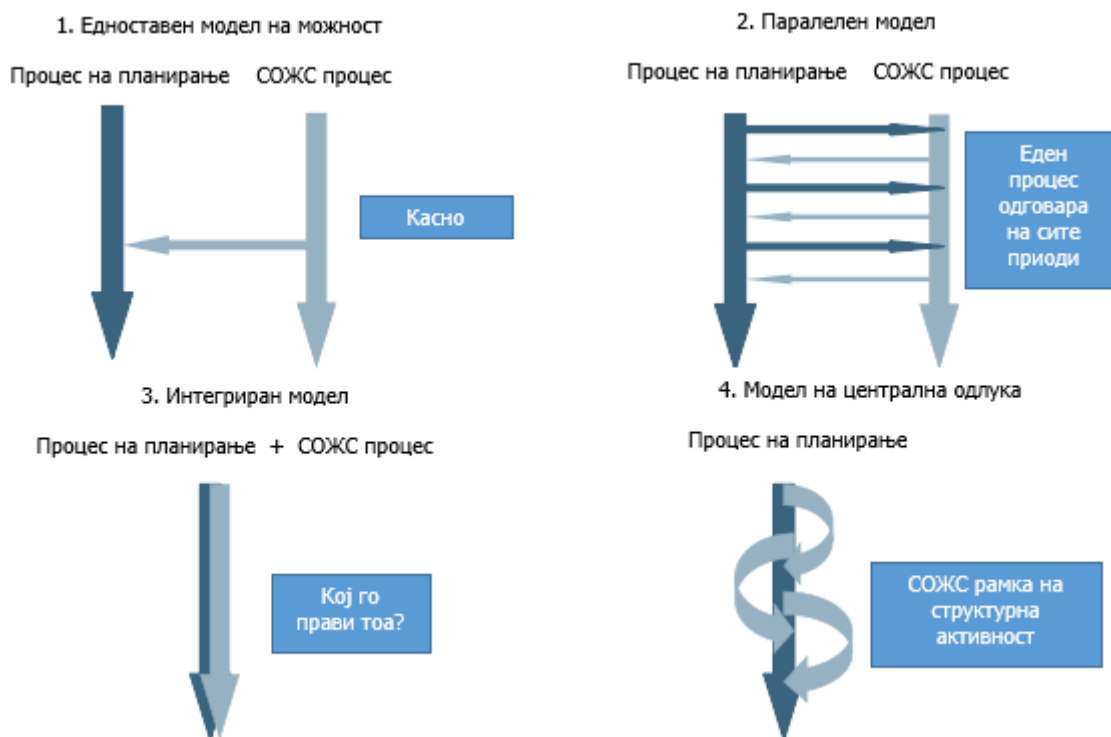
СОЖС претставува важен инструмент за помош за постигнување на одржлив развој во јавното планирање и креирање на политики. Придобивките од СОЖС вклучуваат:

- подршка на одржливиот развој;
- подобрување на базата на податоци за донесување на стратeгиски оценки;
- договарање на консултации помеѓу засегнатите страни;
- насочување кон други процеси, како што е оценката на влијанието врз животната средина врз поединечни развојни проекти.

Различни модели за тоа како СОЖС и процесот на креирање политики / планирање може да бидат поврзани беа идентификувани пред неколку години (Партидарио, 2004) и служат како илустрација за можни врски.

Првите два модели (1 и 2) поблиску се однесуваат на ОВЖС пристапите за СОЖС, при што паралелниот модел (2) е најчесто користени. Моделите 3 и 4 се однесуваат на поинтегрирани и стратешки пристапи во СОЖС.

Додека интегрираниот модел (3) на крајот може да го претставува најдобриот модел на СОЖС на долгорочен план, модел (4) се чини дека е најфлексибилен и прилагодлив.

Слика 1 Модели на поврзување на СОЖС со процесот на донесување одлуки

Процесот на стратегиска оценка опфаќа:

- Утврдување на потребата од спроведување на стратегиска оценка на животната средина.
- Одредување на опсегот на прашања од областа на животната средина кои треба да бидат опфатени во извештајот за стратегиска оценка на животната средина.
- Подготовка на извештај за стратегиска оценка на животната средина.
- Консултации со јавноста.
- Интеграција на еколошките аспекти во планот или програмата.
- Објавување на одлука за профаќање на планскиот документ.

Процесот на стратегиска оценка претставен по фази е даден на следниот дијаграм.

Слика 2 Процедура на постапката на стратeгиска оцена на животната средина

Спроведувањето на постапката следува по утврдување на потребата за спроведување СОЖС по пат на скрининг процедура каде врз основа на пропишани критериуми и документи се определува дали еден плански документ би можел да има значително влијание врз животната средина и врз здравјето на луѓето. Врз основа на тоа, органот што го подготвува планскиот документ е должен да донесе одлука за спроведување или не спроведување на стратeгиска оцена во која се образложени причините за спроведувањето, односно не спроведувањето согласно со критериумите утврдени во прописот.

Согласно одредбите, доносителот на предметниот плански документ, Министерство за транспорт и врски (МТВ) врз основа на претходно подготвен СОЖС формулар, донесе Одлука за спроведување на стратeгиска оцена (арх. бр. 21-3697/2 од 28.10.2022 год.) по што Одлуката и Формуларот се објавени на интернет [страната](#) на доносителот на планскиот документ.

Согласно СОЖС процедурата, а врз основа на доставените СОЖС формулар и Одлука, министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) достави известување до доносителот на планскиот документ со кои одлуката се прифаќа (арх.бр. 15-2119/2022 од 09.11.2022, Прилог 2).

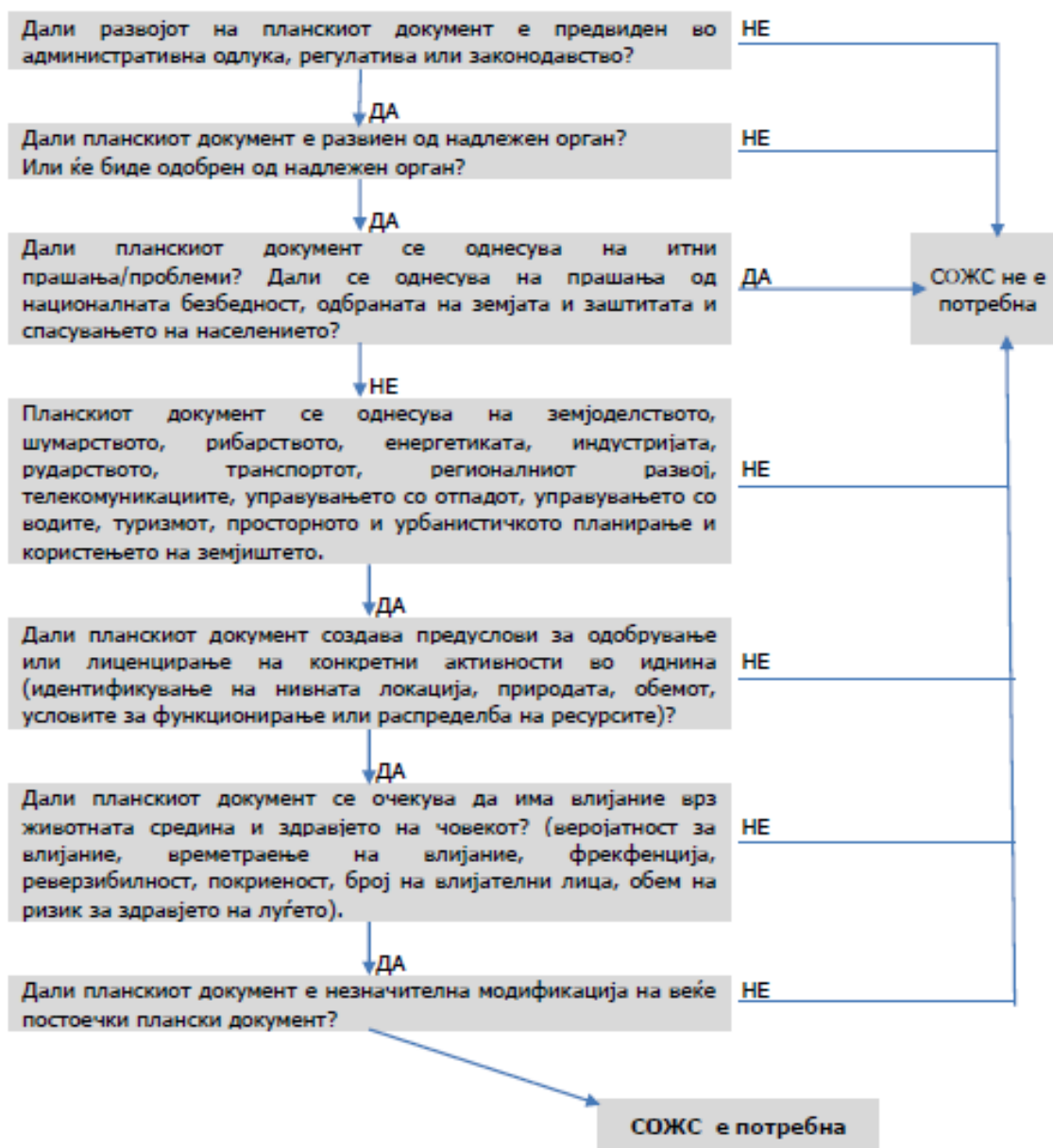
Поставување на контекстот за СОЖС

Контекстот на планскиот документ го определува обемот на СОЖС: кои прашања се важни, кои цели се реалистични, кои можни решенија може да ги обезбеди планот и кои информации се потребни за да се направат неопходните избори.

Обемот на Извештајот за стратeгиска оцена определено е да ги опфати следните аспекти: заштита на медиумите на животната средина (почва, води, воздух), управување со квалитет на амбиентен воздух, површински и подземни води, заштита на почви, заштита од бучава, употреба на земјиштето, управување со отпад, биолошка и пределска разновидност, социо-економски

развој на општините Кратово и Пробиштип, население и човековото здравје, културно и историско наследство, заштита од несреќи и хаварији.

Утврдување на потребата од спроведување на СОЖС

Слика 3 Утврдување на потребата од спроведување на СОЖС

Идентификување на рамката на СОЖС

Во оваа фаза:

- се идентификуваат сите политики, закони и други планови и програми кои може да го засегаат планот за управувањето со дадената област.
- се анализираат последиците од истите по планот за управување. Други политики можеби диктираат одредени цели или ги ограничуваат можните решенија.

Рамката на СОЖС и врската на планскиот документ со други релевантни документи е дадено во поглавје 2.4 од овој извештај.

Информации за појдовната состојба

За да се идентификуваат прашањата и трендовите за животната средина кои се однесуваат на подрачјето засегнато со планскиот документ, потребно е да се соберат доволно информации. Појдовната состојба и показателот на тековните трендови ќе ги дадат информациите кои се потребни за:

- идентификување на проблемите (кои се меродавни за планот) и веројатното идно развивање на тие проблеми,
- утврдување на референтната ситуација која ќе се искористи за споредување на алтернативите на ниво на остварување на целите и влијанието врз животната средина.

Во оваа фаза потребно е:

- да се анализираат проблемите кои се меродавни за планот за управувањето и да се одреди нивната итност,
- да се идентификуваат изворите и механизмите кои ги предизвикуваат овие проблеми и да се опишат несигурностите,
- да се дискутираат проблемите, изворите и несигурностите со засегнатите страни и заедно да се определи контекстот на планот (и на СОЖС). Ова е појдовната точка за фокусирање на работата во фазата на утврдување на обемот: дефинирање на целите и определување на алтернативите.

Појдовната состојба релевантна за предметниот плански документ е дадена во поглавје 4 од овој извештај.

Спроведување на СОЖС за планови, програми и политики

Неопходно е да се изврши прелиминарно скенирање за да се утврди дали спроведувањето на планот, програмата или политиката имаат значително влијание врз животната средина. Прелиминарното скенирање е всушност брзо идентификување на потенцијалните значајни влијанија врз животната средина и нивно маркирање како позитивни или негативни. При спроведување на прелиминарното скенирање се користат следните прашања:

- Која е содржината на проектот?
- На која област или сектор се однесува проектот?
- Дали проектот е познато дека има или може да има влијанија врз животната средина?
- Дали постојат компоненти кои можат да имаат кумулативно или долгорочно влијание врз животната средина?
- Дали проектот се однесува на активности кои имаат директно влијание врз животната средина или имаат мали или никакви влијанија врз животната средина?

Доколку прелиминарното скенирање покаже дека имплементацијата на проектот може да има влијанија врз животната средина, без разлика дали тие влијанија се позитивни или негативни, потребно е спроведување на СОЖС.

Учество на јавноста

Уште еден важен аспект е дека СОЖС е транспарентен процес базиран на учество на јавноста. Лица, чии животни услови и здравје може да бидат под влијание на спроведувањето на планот и програмата, имаат право да ги изразат своите интереси и нивните мислења треба да бидат земени во предвид во процесот на донесување одлуки. Освен тоа, општеството е неисцрпен извор на идеи не само за јавните власти, туку и за експертите. На тој начин, експертите за СОЖС може да имаат корист од предлозите дадени од засегнатите граѓани.

Придобивки

СОЖС има за цел да обезбеди рамка за дејствување врз процесот на одлучување уште во најрана фаза кога планските документи (кои пак најчесто предвидуваат индивидуални проекти) се подготвуваат.

СОЖС мора да биде флексибилен и прилагодлив процес на специфични контексти. При спроведувањето на СОЖС мора да се обезбедат четирите компоненти: технички, процес, институционална и комуникација / ангажман, како и нејзините три функции: интеграција, проценка и валидација.

Клучните придобивки од СОВЖС се:

- СОВЖС обезбедува средства за систематско инкорпорирање на еколошки, социјални и економски размислувања во политики, планови и програми.
- СОВЖС овозможува разгледување на кумулативни и синергистички ефекти. Како таква, кумулативното влијание на серија помали проекти врз животната средина може подобро да се разбере преку СОВЖС.
- СОВЖС ја олеснува имплементацијата на повеќе еколошки одржливи проекти. СОВЖС помага да се идентификуваат најпрактичните алтернативи за постигнување на позитивни резултати и минимизирање на потенцијално негативните ефекти од политиките, плановите и програмите, а со тоа резултира со имплементација на повеќе еколошки одржливи проекти.
- СОВЖС ги зајакнува политиките, плановите и програмите при донесување одлуки.
- СОВЖС може да ги намали барањата за детална студија за оценка на влијание врз животната средина за индивидуален проект за СОВЖС.

Стратегиската оценка има за цел да обрне внимание и предупреди за големи и кумулативни ефекти од имплементацијата на планскиот документ, вклучувајќи го и влијанието од помалите индивидуални проекти вклучени со планот, а кои според својот праг не се опфатени со СОВЖС постапката.

Табела 1 Преглед на активностите по процедура (подготовка на плански документ / спроведување на стратегиска оценка)

Фаза	ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТ	СОВЖС
Првичен преглед	Подготовка на работни документи за клучните прашања	Определување на потреба од спроведување на СОВЖС; Донесување на Одлука за спроведување на СОВЖС
Првични консултации со јавноста	Објавување на одлука за намера за подготовка на плански документ	Определување на обем и деталност на Извештајот
Подготовка на документација	Подготовка на нацрт плански документ	Подготовка на Извештај за стратегиска оценка
Консултации со јавноста	Јавен увид во планскиот документ	Јавен увид во Извештајот
	Јавна расправа	Јавна расправа
	Разгледување на забелешките	Идентификација на значајни забелешки
	Подготовка на извештај за јавната расправа и објава	Подготовка на извештај за јавната расправа и објава
Консултации со надлежен орган	Земање предвид на сите релевантни забелешки	Оценка на соодветноста на Извештајот
Комплетирање на процесот	Усвојување на планскиот документ и објава на одлука	Објава
Пост-фаза	Имплементација	Мониторинг на имплементацијата на планскиот документ

2 | КРАТОК ПРЕГЛЕД НА СОДРЖИНАТА, ГЛАВНИТЕ ЦЕЛИ НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И ВРСКА СО ДРУГИ ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ

2.1 | ВОВЕД

Со Просторниот план на РС Македонија се утврдуваат условите за хумано живеење и работа на граѓаните, рационалното управување со просторот и се обезбедуваат условите за спроведување на мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина и природата, заштита од воени дејствија, природни и технолошки катастрофи. Со донесување на Планот донесен е и Закон за спроведување на Просторниот план на РСМ, со што се уредуваат условите, начините и динамиката на спроведувањето на Просторниот план, како и правата и одговорностите на субјектите во спроведувањето на Планот. Просторниот план се спроведува со изготвување и донесување на просторни планови за региони, за подрачја од посебен интерес, како и со урбанистички планови за села и друга документација за планирање и уредување на просторот, предвидена со закон. Спроведувањето на Планот подразбира задолжително усогласување на соодветните стратегии, основи, други развојни програми и сите видови на планови од пониско ниво, со Просторниот план.

Изработката на предметната урбанистичка документација се темели на одредбите, насоките и решенијата дадени во Условите за планирање на просторот, техн. бр. Y00219 издадени од Агенцијата за планирање на просторот со решение бр. УП1-15 364/2019 од 22.05.2019 година издадено од МЖСПП. Условите за планирање на просторот претставуваат влезни параметри и смерници при планирањето на просторот и поставувањето на планските концепти и решенија по сите области релевантни за планирањето на просторот.

Планската документација е изработена врз основа на Законот за просторно и урбанистичко планирање (Сл. весник на РМ бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18), Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Сл. весник на РМ бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18), Правилникот за поблиската содржина, форма и начин на обработка на Генерален урбанистички план, Детален урбанистички план, Урбанистички план за село, Урбанистички план вон населено место и Регулациски план на генерален урбанистички план, формата, содржината и начинот на обработка на урбанистичко-плански документации и архитектонско-урбанистичкиот проект и содржината, формата и начинот на обработка на проектот за инфраструктура (Сл. Весник на РМ бр. 142/15) и Договор со "ДПТ СИЛГЕН РЕСУРСИС ИНТЕРНЕШНЛ" ДОО експорт-импорт ДОО Кратово, како директен корисник на просторот, согласно Договор за концесија на минерална суровина - бакар, злато и сребро со бр. 24-3304/1 од 11.05.2015 година за период од 30 години. За потреби на планската документација, подготвена е планска програма со потврда на нејзина заверка со технички број 101-12-18 од март 2019 година.

Изработката на СОЖС извештајот е согласно обврската на доносителот на планскиот документ за спроведување на постапка за оцена на влијанието од планскиот документ врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето, дадена во глава X од Законот за животна средина и согласно Одлуката за спроведување на стратeгиска оцена на доносителот на планскиот документ, Министерство за транспорт и врски (арх. бр. 21-3697/2 од 28.10.2022 год). Согласно точка 13 (Планирање на просторот и користење на земјиштето), член 3 од *Уредбата за стратегии, планови програми, вклучувајќи и нивните промени, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето*, планскиот документ Државна Урбанистичка Планска Документација за изградба на рударски комплекс Плавица, КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, општина Кратово и општина Пробиштип претставува документ за кој треба да се спроведе стратeгиска оцена на животната средина.

2.2 | Главни цели на планскиот документ

Реализацијата на Државна Урбанистичка Планска Документација за изградба на рударски комплекс Плавица, КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, општина Кратово и општина Пробиштип со плански опфат на површина од 469,99 ha ќе биде во

функција на развој на локалната економија и експлоатација на златоносни руди и производство на злато.

Државната урбанистичко-планска документација претставува развоен документ и има крајна цел да дефинира градежната парцела за изградба на објектите во рамките на комплексот на планираниот рудник, како и да ги утврди општите и посебните услови за градење во границите на новоформираната парцела преку достигнување на следните цели:

- рационално користење на земјиштето,
- максимално вклопување на инфраструктурата и објектите со теренот,
- оформување препознатлива архитектонска целина,
- почитување и заштита на правото на човекот на работа,
- почитување и валоризација на културното и градителското наследство,
- вградување пропратни содржини на основната наменска употреба на земјиштето,
- вградување на мерки за заштита на природата и животната средина,
- вградување мерки за заштита и спасување,
- почитување на законските прописи, стандарди и нормативи во планирањето,
- почитување на законските прописи за дадената намена.

Имплементацијата на планската документација ќе има ефекти врз целото непосредно опкружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уредување на просторот, како и на економски ефекти манифестирани преку привлекување на нова работна сила и вработување.

Со самата реализација се очекува да се придонесе за економски развој на подрачјето, како и директна поддршка и поттик на економскиот развој на засегнатите општини.

2.3 | ОПИС НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ

Државната урбанистичко планска документација се состои од:

- Документациона основа во која се систематизирани податоци за постојната состојба во рамки на планскиот опфат, анализа на можностите за просторен развој и програмските проекции за подрачјето на планскиот опфат.
- Планска документација во која се презентирани планските решенија и дефинирани сите плански одредби потребни за одобрување на ДУПД.

ДОКУМЕНТАЦИОНА ОСНОВА

Документационата основа претставува основен појдовен елемент во методолошкиот процес на истражување и истата ќе послужи како основа за изработка на урбанистичко-планската документација, со определување на градежна парцела вон плански опфат, за изградба на рударски комплекс од прва категорија утврдена со Закон за градење. Документационата основа, видено од самата ДУПД, е изработена врз основа на:

- Ажурирана геодетска подлога изготвена од Трговско друштво за геодетски работи „Геоинформатика“ ДООЕЛ – Скопје, Мај 2017 Скопје;
- Теренско снимање на просторот (градежен фонд и население) од страна на стручна екипа на извршителот (состојба 05.2018 година);
- Податоци, информации и мислења добиени од стручни служби преку информацискиот систем е-урбанизам;
- Одобрената Планска програма со Потврда за заверка од Министерството за транспорт и врски Арх. Бр. 24-4166/2 од 16.06.2020 год.
- Просторен план на Република Македонија (Услови за планирање на просторот тех. Број Y00219 од март 2019 и Решение за Услови бр. бр. УП1-15-364/2019 од 22.05.2019 год.
- Изработени студии и елаборати за концесискиот локалитет:
 1. Елаборат од извршените детални геолошки истражувања со пресметка на геолошките рудни резерви на минералната сировина бакар и злато од локалноста „Пластица“, Кратово, ФПТН, Универзитет „Гоце Делчев“ –Штип, Март 2014;

2. Елаборат од изведените хидрогеолошки истражни работи во I фаза, на концесиониот простор на локалитет „Пластица“ Кратово –Геоинженеринг-М, Скопје, Ноември 2013 година;
3. Синтеза на резултатите од геолошки истражувања извршени до 31.12.2012 година за дефинирање на литолошкиот состав на наојалиште на полиметали „Пластица“ Кратово – Геологинг ДОО Скопје, Скопје, Мај 2013 година;
4. Физибилити Студија Пластица Проект за злато Македонија, Golder Associates, 19 Октомври 2017 година;
5. Елаборат од дополнителни геолошки истражувања на концесијата за експлоатација на минерални сировини на бакар, злато и сребро на локалитетот „Пластица и Црн врв“ Општина Кратово и Општина Пробиштип – Генезис Ресурсис Интернешнл ДООЕЛ Скопје, Октомври, 2018 Пробиштип;
6. Проект за дополнителни геолошки истражувања на концесијата за експлоатација на минерална сировина на бакар, злато и сребро на локалитетот „ Пластица и Црн врв“ Општина Кратово и Општина Пробиштип - Генезис Ресурсис Интернешнл ДООЕЛ Скопје, Мај, 2015 Пробиштип;
7. Елаборат За влијанието на проектот врз животната средина - Генезис Ресурсис Интернешнл ДООЕЛ Скопје, 2015 Пробиштип;
8. Геодетски елаборат за геодетски работи со посебни намени за изработка на 3D геодетска подлога со аерофотограметриско снимање на локалитет „Пластица“ – Трговско друштво за геодетски работи „ Геоинформатика “ ДООЕЛ – Скопје, Мај 2017 Скопје;
9. Хидротехничка студија на сливот опфатен со експлоатацијата на минерална сировина на локалитет „ Пластица“ и идејно техничко решение за водоснабдување и заштита на водите од технолошкиот процес на рудникот – Хидро енерго инженеринг, Мај 2019 Скопје.
10. Студија за оправданост на бараната концесија за експлоатација на минералната сировина бакар и злато на локалитетот „Пластица“ –Универзитет „ Гоце Делчев“ – Штип, факултет за природни и технички науки, Мај 2014 Штип ;
11. Елаборат од досега изведените детални хидрогеолошки истражувања на концесиониот простор на локалитетот „Пластица“ Кратово – ГИМ Македонија, Скопје, Февруари 2019, Скопје;
12. Елаборат од досега изведените геотехнички истражувања на концесиониот простор на локалитетот „Пластица“ Кратово – ГИМ Македонија, Скопје, Февруари 2019, Скопје;
13. Елаборат за геотехнички карактеристики на теренот на локалитетот „Пластица“ на ниво на физибилити студија, „Градежен факултет“ - Скопје, Ноември, 2013;
14. Scoping study report for oxide ore – Mintrex, Januari 2017
15. Metallurgical testing on Samples of Gold Mineralisation – Wardell Armstrong, Avgust 2017;
16. Metallurgical Testwork Report – Lontech2000, Januari 2014, Sofija

Површина и опис на границите на планскиот опфат со географско и геодетско одредување на планскиот опфат

Просторот за изградба на рударскиот комплекс се наоѓа на околу 3.5 km јужно од Кратово во кратовската област во северно-источна Македонија, околу 65 km источно од Скопје, а со својата местоположба припаѓа на територијата на општина Кратово и општина Пробиштип, на подрачјето на КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево.

Местоположбата на планскиот опфат е дадена е во прилог 3.

Планскиот опфат (469,99 ha) преставува дел од локалитетот “Пластица и Црн врв” опфатен со концесиски договор за експлоатација на минералната сировина – бакар, злато и сребро со Владата на Република Македонија застапувана од Министерството за економија со бр. 24-3304/1 од 11.05.2015 година кој е со површина од 16 881 778 m² (1 688 ha). Границите на планскиот опфат се дадени во прилог 4.

Планскиот опфат со патната мрежа на Република Северна Македонија се поврзува преку постоечки земјан пат кој се приклучува на локалниот пат за село Приковци, кој пак се приклучува на регионален патен правец со ознака: – Р1205 - (врска со А2 – Кратово - Пробиштип – Крупиште - врска со А3).

Според опишаните граници за изградба на рударски комплекс "Пластица", КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, Општина Кратово и Општина Пробиштип вкупната површина на планскиот опфат изнесува 4699902,902 m² односно 469,99 ha определена со следните координати:

СПИСОК НА КООРДИНАТИ НА ДЕТАЛНИ ТОЧКИ КОИ ГО ДЕФИНИРААТ ОПФАТОТ					
	x	y		x	y
1	7595000.00	657263.43	12	7598280.46	656860.12
2	7595311.95	657487.12	13	7598329.89	656634.95
3	7595630.10	657533.78	14	7598243.42	656142.59
4	7596056.15	657522.78	15	7597876.81	655990.23
5	7596510.26	657376.07	16	7597243.52	655720.91
6	7596735.81	657296.53	17	7596811.99	655676.30
7	7596916.60	657304.11	18	7596376.06	655871.86
8	7597159.34	657352.11	19	7596240.00	656000.00
9	7597415.98	657352.11	20	7595000.00	656000.00
10	7597753.73	657183.93	21	7595000.00	657263.43
11	7597972.44	657052.56			

Во рамките на вака дефинираниот простор опфатени се катастерски парцели дел од следните катастарски општини:

- Општина Пробиштип: КО Марчино, КО Гризлиевци и КО Добрево.
- Општина Кратово: КО Шлегово и КО Приковци.

Историјат на планирањето и уредувањето на планскиот опфат

За конкретниот плански опфат нема важечка планска документација согласно известување од Општина Кратово со арх. број 12-1860/2 од 12.12.2018, но во непосредна близина има одобрена Локална урбанистичка планска документација за потребите на ЕВН со Решение бр. 12-686/1 од 30.09.2011 година. Согласно известување од Општина Пробиштип со арх. бр. 10-1159/2 од 31.12.2018 година за локацијата нема важечка планска документација.

За конкретниот опфат издадени се Услови за планирање на просторот изработени од Агенцијата за планирање на просторот со технички број Y00219 од март 2019 година и Решение за Услови за планирање на просторот изработени од Министерство за животна средина и просторно планирање со арх. бр. УП1-15 од 22.05.2019 година.

Податоци за создадени вредности

Анализата на постојната состојба покажува дека предметниот локалитет со вкупна површина од 469,99 ha е неизградено земјиште. Извршената анализа по поединечни функции и различни критериуми ги презентира следните резултати:

- На предметниот простор има два објекта со површина од 60 m² и 25 m² со масивна градба кој не се евидентирани во катастарската евиденција.
- Евидентирани се класи на водотеци (потоци) со површина од 63561,45 m² (6,35 ha).
- Градежно неизградено земјиште - Земјани патишта со површина од 97820 m² (9,78 ha).

ДУПД	ИНВЕНТАРИЗАЦИЈА НА КАТАСТАРСКА ПАРЦЕЛА И ОБЈЕКТ	КЛАСА НА НАМЕНА	НАМЕНА НА ЗЕМЈИШТЕ	БРОЈ НА КАТАСТАРСКА ПАРЦЕЛА	ПОВРШИНА НА КАТАСТАРСКА ПАРЦЕЛА	ПОВРШИНА НА ГРАДЕЖЕН ФОНД	КАТНОСТ	БРУТО РАЗВИВНА ПОВРШИНА	СОСТОЈБА	ВИД НА КОНСТРУКЦИЈА	ДРУГА НАМЕНА ВО ОБЈЕКТОТ	ВОДОВОД	КАНАЛИЗАЦИЈА	ЕЛЕКТРИКА	СОПСТВЕНОСТ	БРОЈ НА ОБЈЕКТИ	БРОЈ НА ЖИТЕЛИ	БРОЈ НА СЕМЕСТВА
1	A1	A1-Домување во станбени куќи		3339	392	60	П	60	средна	масивна	не	не	не	да	приватна	1	2	1
2	B4	B4-деловен простор		3379/3	2427	23	П	23	средна	масивна	не	не	не	да	РМ			
	НЗ	Неизградено земјиште			4,533,703													
		Потоци			63,561													
		ВКУПНО ГРАДЕЖЕН ФОНД И ЗЕМЈИШТЕ			4602083	85		85								1	2	1
		ГНЗ-ГРАДЕЖНО НЕИЗГРАДЕНО ЗЕМЈИШТЕ-УЛИЦИ			97820													
		ПЛАНСКИ ОПФАТ			4699903													

Инвентаризација и снимање на земјиштето и зеленилото во планскиот опфат, на изградениот градежен фонд и вкупната физичка супраструктура

За целосно согледување на постојната состојба, во границите на опфатот извршени се детални истражувања на просторот.

Истражувањата на локалитетот се извршени по пат на директен увид на теренот и директна комуникација со корисниците на просторот. При увидот на лице место, инвентаризиран е локалитетот, ажурирани се сите промени во просторот.

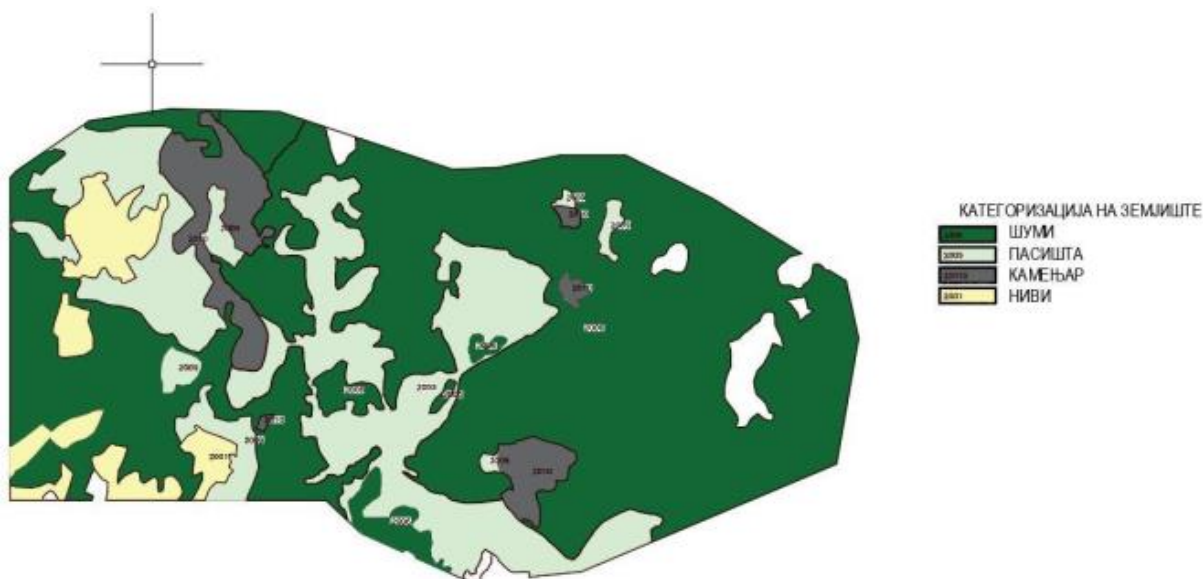
Со увид на теренот земени се податоци за:

- градежниот фонд (конструкција, катност, намена и состојба на објектите);
- постоечка сообраќајна инфраструктура;
- друга инфраструктура (водовод, канализација, електро-енергетска мрежа и објекти, топлификација и др.);
- состојба на земјиштето (шуми, зеленило, реки, потоци и др.).

Согласно класификација на земјиштето добиено од Агенцијата за катастар на недвижности како картографски продукти во локалитетот застапеноста на земјиштето е следна:

- Шуми: 2946205 m²,
- Пасишта: 1060649 m²,
- Камењар: 256677 m²,
- Ниви: 248567 m².

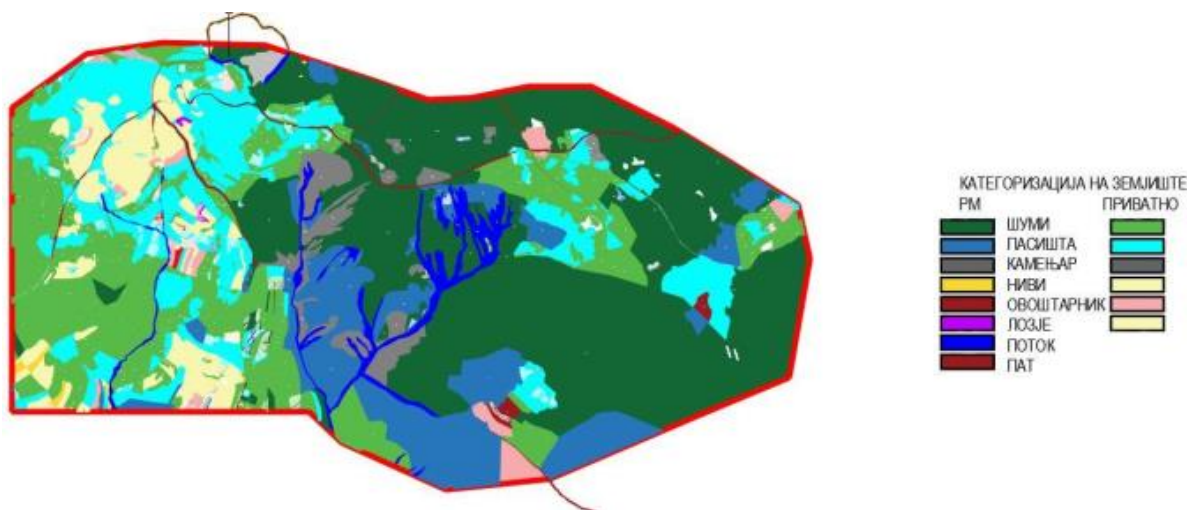
На следната слика е прикажана карта за класификација на земјиштето според Агенцијата за катастар на недвижности.

Слика 4 Класификација на земјиштето добиено од Агенцијата за катастар на недвижности како картографски продукт

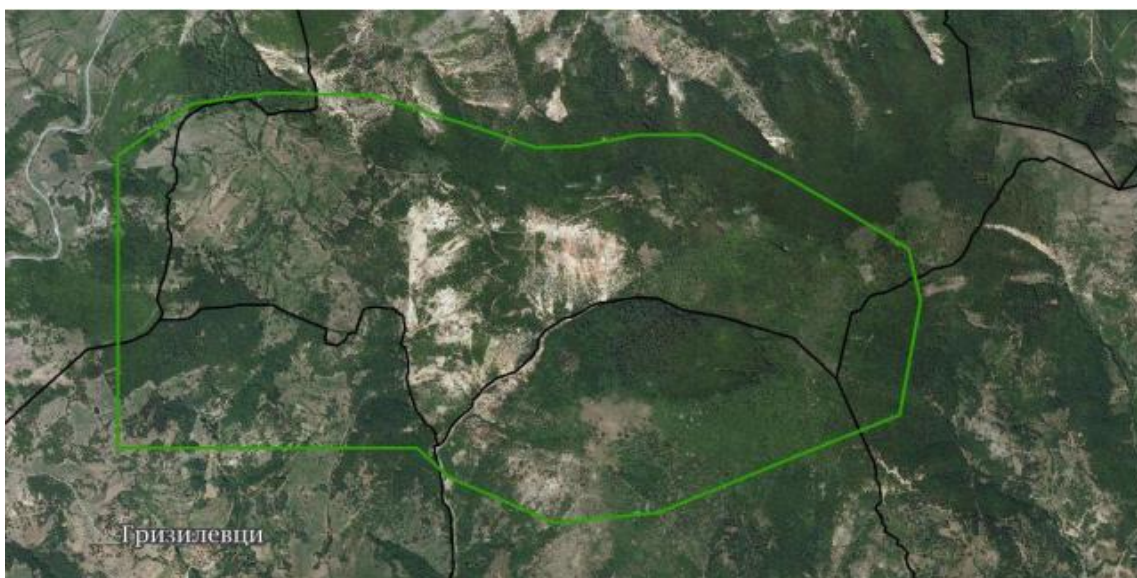
Согласно регистрот на градежно земјиште кој е дефиниран во имотните листови издадени од Агенцијата за катастар на недвижности во локалитетот застапеноста на земјиштето е следна:

- Шуми 2769893 m²
- Пасишта 1212045 m²
- Овоштарник 2598 m²
- Ливади 78956 m²
- Лозје 3622 m²
- Ниви 281648 m²
- Реки 141716 m²
- Пат 36252 m²

Слика 5 Класификација на земјиштето од Агенцијата за катастар на недвижности согласно имотни листови

Ситуацијата на терен не соодветствува во целост со податоците добиени од Агенцијата за катастар на недвижности. Локалитетот бил истражуван и претходно. Централното подрачје на локалитетот меѓу двата потока е дефорестиран што е документирано со големото археолошко истражување (извршено од Националниот конзерваторски центар за заштита на културното наследство, Скопје) со извидување и мапирање на локацијата забележани се докази за вадење злато во Римскиот период (површински копови и депресији) и, во рамките на предложената покриеност на рудникот, бунари од Отоманскиот период.

Слика 6 Ортографски приказ на локацијата

Според просторниот план на РСМ, планскиот опфат припаѓа во зона за експлоатација на минерални сировини (Карта бр.20 Користење на земјиште, Биланс на намена на површини).

Слика 7 Положба на планскиот опфат во однос на користење на земјиште

Инвентаризација на постојни споменички целини и градби од културно-историско значење

Во рамките на планскиот опфат според известувањето добиено од Управа за заштита на културното наследство, Министерство за Култура, Скопје, примено на 15.02.2019 год. со број 17-759/2, констатира дека во непосредна близина на подрачјето на планскиот опфат се наоѓаат археолошките локалитети "Долно Градиште" - утврдување на доцноантичко време и средниот век со ЕМБ 4-821-006/29ЕНД, "Златица-Плавица" - рудник од римско време со ЕМБ.4-821-006/28 ЕНД, добра за кои основано претпоставуваат културно наследство.

Со постапка 37194 на системот е-урбанизам од Управа за заштита на културното наследство, Министерство за Култура, Скопје добиен е допис во кој се укажува дека во планскиот опфат нема заштитени добра.

При изведувањето на земјаните работи ако се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци од културно-историска вредност, потребно е да се постапи согласно член 65 од Законот за заштита на културно наследство (Сл. Весник бр. 20/04, бр.115/07, бр.18/11, бр.148/11, бр.23/13, бр.137/13, бр.38/14, бр.44/14 и 199/14) односно веднаш да се запре со отпочнатите градежни активности и да се извести надлежната институција за заштита на културно наследство во смисла на член 129 од Законот.

Инвентаризација и снимање на изградена комунална инфраструктура

Сообраќајна мрежа

Сообраќајниот пристап до локалитет е од регионалниот патен правец Р1205 (Врска со А2 – Кратово – Пробиштип – Крупиште (Врска со А3)). Влезот и излезот од локалитетот ќе биде од една точка на локалниот земјан пат до кој се пристапува од постоечка раскрсница на регионалниот пат кон село Гризлиевци, од кој пак преку новопланиран пат со должина од 180 m се приклучува на постоечкиот земјан пат.

Добиен е допис бр.10-12855/2 од 17.12.2018 година од ЈПДП во кој укажуваат дека покрај и низ опфатот не поминува државен пат.

Железница

Планскиот опфат е надвор од заштитен појас на железничка пруга согласно допис бр.2001-5392/1 од 10.12.2018 година од ЈП МЖ Инфраструктура.

Комунална инфраструктура

Согласно Хидротехничка студија на сливот опфатен со експлоатацијата на минерална суровина на локалитет „ Пластица“ и идејно техничко решение за водоснабдување и заштита на водите од технолошкиот процес на рудникот – Хидро енерго инженеринг, Мај 2019 Скопје и Анекс за измена и дополна на рударски проект за површински коп Пластица, Општина Кратово-Пробиштип од февруари 2021 година нема постојната хидротехничката инфраструктура.

Согласно допис бр. 03-402/2 од 05.07.2019 година, ЈП за извршување водостопански дејности Хидросистем Злетовица Пробиштип укажува дека во планскиот опфат нема своја инфраструктура.

Во прилог 4 е прикажана инвентаризација на изграден градежен фонд и комунална инфраструктура.

Електро-енергетска инфраструктура

Податоци за постојната преносна и дистрибутивна мрежа добиени се од АД МЕПСО со арх.бр. 02-9127/1 од 07.12.2018 година односно ЕВН Македонија. Според овие податоци, нема преносни и дистрибутивни водови кои минуваат низ планскиот опфат.

Во близина на планскиот опфат, западно од него, изграден е далновод на кој е приклучена трафостаницата за селото Приковци. На овој далновод приклучени се на дистрибутивната мрежа и други корисници од овој регион.

Телекомуникациска инфраструктура

Податоци за постојната телефонска мрежа добиени се од АЕК со арх. бр. 1404-3801/2 од 14.12.2018 година и Македонски Телеком со арх. бр. 07- 85380 од 17.12.2018 година. Според овие податоци, нема поставено телефонски водови кои минуваат или се во непосредна близина на планскиот опфат.

A1 со допис во постапка 37194 потврди дека нема своја инфраструктура.

Гасоводна мрежа

Според добиените податоци од ГАМА и НЕР со допис бр. 03-4214/2 од 07.12.2018 година, во локалитетот нема постојни гасоводни инсталации.

Анализа на степенот на реализација на важечкиот Урбанистички План со анализа на проблеми во функционирањето и просторен развој на подрачјето во рамките на планскиот опфат

За предметниот простор до сега не е изготвена урбанистичка планска документација.

Анализа на можностите за просторен развој на планскиот опфат

Анализата покажува дека на локалитет односно на плански опфат нема изграден градежен фонд, нема изградена комунална супраструктура, но низ историјата теренот бил истражуван и имало мали рударски активности на локацијата во Римскиот и Отомански период и потоа некаде во 1930 год., наводно поради висококвалитетно злато. Пред вклучувањето на Инвеститор на проектот т.е. ДПТ СИЛГЕН РЕСУРСИС ИНТЕРНЕСНЛ експорт – импорт ДОО Кратово, кое е правно лице со доминантна сопственост од страна на Генезис Ресурсис Лимитед од Австралија, во неколку наврати биле правени повеќе истражувања на потенцијалот на рудни резерви¹. Генезис започнува со истражување кон крајот на 2011 година, па 2013 и 2015 година, потврдувајќи го потенцијалот за златоносна руда на локацијата.

¹ Југословенската влада извела повеќе од 100 вертикални бушотини во потрага по порфирска бакарна минерализација. Рио Тинто и Еуропеан Минералс направиле десет дополнителни аголни бушотини со дијамантска круна во потрага по минерали на злато.

ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Опис и образложение на планскиот концепт за просторниот развој и хармонизација на просторот

Планскиот концепт е поставен врз база на постојната состојба и планска документација од повисоко ниво (Просторен план на РМ), како и потребите на нарачателот ("ДПТ СИЛГЕН РЕСУРСИС ИНТЕРНЕШНЛ" ДОО експорт-импорт ДОО Кратово, како директен корисник на просторот, согласно Договор за концесија на минерална суровина-бакар, злато и сребро со бр. 24-3304/1 од 11.05.2015 година за период од 30 години.).

Просторот се наоѓа на околу 3.5 km јужно од Кратово во кратовската област во северно-источна Македонија, околу 65 km источно од Скопје, а со својата местоположба припаѓа на територијата на општина Кратово и општина Пробиштип, на подрачјето на КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево.

За градежната парцела 1 е предвидена следната основна класа на намена:

- **Г1** – Тешка и загадувачка индустрија

На градежната парцела 1 утврдена е површина за градење на повеќе градби.

Концептот предвидува изградба на објекти со различни или изедначени висини, но не поголеми од максималната предвидена висина. Катноста на објектите ќе се утврди во понатамошните фази.

Планираната сообраќајна мрежа е усогласена со законската регулатива. Сообраќајната поврзаност на градежната парцела 1 е решена со поврзување со регионалниот патен правец Р1205 (врска со А2 – Кратово – Пробиштип – Крупиште (Врска со А3)). Се пристапува од постоечка раскрсница на регионалниот пат кон село Грзлиевци, од кој пак преку новопланиран пат со должина од 180 m, се приклучува на постоечкиот земјан пат.

Вкупната површина за градење на ниво на плански опфат е 4699902,90 m² (469,99 ha)

- Процентот на изграденост изнесува 50,00%.
- Коефициент на искористеност изнесува 0,5.

Опис и образложение на плански решенија за изградба и наменска употреба на земјиштето

Границата на планскиот опфат во овој случај е една и коинцидира со границите на градежната парцела 1.

Утврдена е следната група на класи на намени:

Г – Производство, дистрибуција и сервис

Основната класа на намена е:

Г1 – Тешка и загадувачка индустрија

Основната класа на намена е впишана на самата површина за изградба во градежната парцела. За градежната парцела 1 предвидена е површина за градење на повеќе градби.

Класа на намена

Предвидени се и алтернативни класи на намена, компатибилни во однос на основната класа на намена и тоа:

Г2 – Лесна индустрија, со максимален процент на застапеност од **49%** во однос на основната класа на намена,

Г3 – Сервиси, со максимален процент на застапеност од **49%** во однос на основната класа на намена,

Г4 – Стоваришта, со максимален процент на застапеност од **49%** во однос на основната класа на намена,

Б4 – Деловни дејности, со максимален процент на застапеност од **10%** во однос на основната класа на намена,

В2 – Здравство и социјална заштита, со максимален процент на застапеност од **5%** во однос на основната класа на намена,

Д1 – Парковско зеленило, со максимален процент на застапеност од **30%** во однос на основната класа на намена и

Д2 – Заштитно зеленило, со максимален процент на застапеност од **30%** во однос на основната класа на намена.

Максимално дозволен процент на учество на збирот на компатибилните класи на намена во однос на основната класа на намена е **49%**. Генерално, локалитетот е поделен на:

- 1) простор за експлоатација (експлоатациони полиња),
- 2) фабрички круг каде целата потребна опрема и придружни објекти се лоцирани,
- 3) одлагалишта за отпад и
- 4) останати објекти.

Технолошкиот процес на рударскиот комплекс "Пластица" за производство на злато предвидено е да се состои од две главни фази:

- Експлоатација на минерални сировини, и
- Подготовка и преработка на минерални сировини.

Рудните резерви би се експлотирале со конвенционален метод на експлоатација во површински коп - активности на дупчење, минирање, товарење и транспорт до склад за минерални сировини во рамките на локацијата на проектот. Фазата на подготовка на минералните сировини би вклучувала активности на дробење и мелење на рудата до гранулација соодветна за понатамошна преработка, а потоа издвојување на златото и среброто со хидрометалуршки постапки до готов производ.

Единици на градежно земјиште

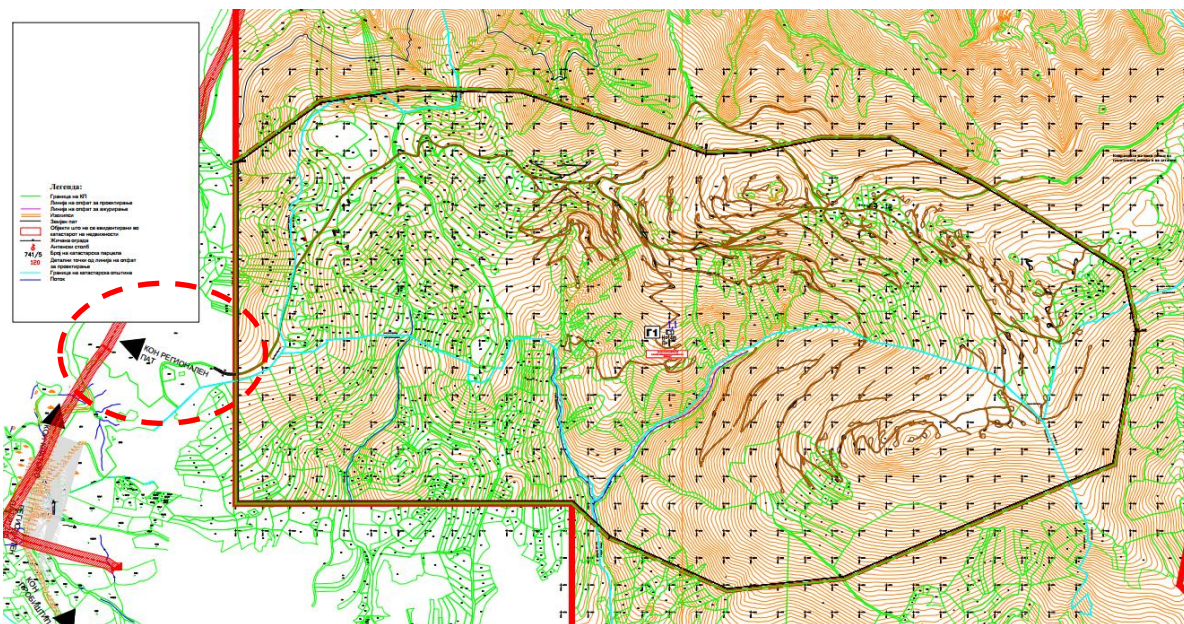
Во планскиот опфат има планирана градежна парцела со класа на намена Г1 – Тешка и загадувачка индустрија. Градежната парцела е нумерирана со 1.1.

Опис и образложение на планските решенија за изградба на сообраќајната и комунална инфраструктура

Сообраќајна инфраструктура

Сообраќајниот пристап до планскиот опфат е од регионалниот патен правец Р1205 (Врска со А2 – Кратово – Пробиштип – Крупиште (Врска со А3)). Се пристапува од постоечка раскрсница на регионалниот пат кон село Гризлиевци, од кој пак преку новопланиран пат со должина од 180 m се приклучува на постоечкиот земјан пат.

Влезот и излезот од планскиот опфат предвидено е да биде преку постоечкиот пат од кој преку новопланиран пат се приклучува на постоечки локален пат кон село Гризлиевци, коловоз, каде ќе се предвиди крстосница во ниво, од каде се приклучува во една точка на постоечки приклучок на регионалниот пат Р1205.

Слика 8 Извод од планска документација – сообраќаен и инфраструктуре план (влез во плански опфат)

Водоснабдување

Во рамките на планскиот опфат не постои изведен водовод. Обезбедувањето на најголем дел од потребната вода предвидено е да се оствари преку зафаќање на атмосферските, површинските и подземните водите од коповските јами, додека останатата количина од потребната вода за водоснабдувањето на локалитетот ќе се реши од постојните системи за водоснабдување на Кратово и Пробиштип со изградба на два доводи под притисок.

Отпадни води

Концептот на управување со водите подразбира одделно управување со водите во рамките на самиот плански опфат: површински, рударски, техничко - технолошки и комунални води.

Електроенергетска и телекомуникациска инфраструктура и јавно осветлување

Електроенергетска инфраструктура

Според анализираните решенија, во веќе изработената прелиминарната верзија „Студија за приклучување на рудник Пластица на преносна мрежа“, електричното поврзување ќе се изведе со двосистемски 110 kV далекувод со должина од околу 2,7 km од новата ТС Пластица (која ќе биде вградена на рудничкиот круг) до 110 kV далекувод бр.119/3 „ТС Пробиштип– РП Кратово“. Начинот на обезбедување напојување со електрична енергија од преносната мрежа ќе се изведе со пресекување на 110 kV далекувод бр.119/3 “ТС Пробиштип – РП Кратово” помеѓу постоечките столбни места бр. 133 и 134 со влез/излез, на растојание $l = 10,50$ km од РП Кратово и $l = 11,00$ km од ТС “Пробиштип и изградба на двосистемски 2 x 110 kV ДВ од пресекот на постојниот далекувод до ТС Пластица. Ќе биде поставена Трафостаница 110/35 kV. Инсталираната моќност на новата трафостаница (ТС Пластица) ќе изнесува: $S_n = 20$ MVA.

Коефициент на искористеност (κ)

Коефициентот на искористеност во планскиот опфат се движи до 0,50 во однос на градежната парцела.

Посебни услови за градба

Посебните услови за изградба, развој и користење на градежното земјиште и градбите се однесуваат на градежната парцела.

Планските одредби се однесуваат на градежната парцела: **Градежна парцела 1.1**
Намена на земјиште:

Група на класа на намена - Г (**Производство, дистрибуција и сервиси**)

Основна класа на намена - Г1 (**Тешка и загадувачка индустрија**)

Поединечна намена – Г1 (рударски комплекс)

Нумерички показатели

НУМЕРИЧКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗАДРЖАВНА УРБАНИСТИЧКА ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ИЗГРАДБА НА РУДАРСКИ КОМПЛЕКС "ПЛАСТИЦА" ,КО ПРИКОВЦИ, КО ШЛЕГОВО, КО ГРИЗМЕНЦИ, КО МАРЧИНО И КО ДОБРЕВО, ОПШТИНА КРАТОВО И ОПШТИНА ПРОБИШТИП										
број на парцела	група на класа на намени	основна класа на намена	површина на ПЛАНСКИ ОПФАТ м ²	површина на градежна парцела м ²	максимална површина за градење во рамките на градежната парцела м ²	вкупна изградена површина м ²	максимална височина до венец м'	процент на изграденост Р (%)	коэффициент на искористеност (К)	паркирање
1.1	Г	Г1	4699903	4699903	2349951	2349951	АУП	50%	0.50	со АУП
Вкупно:			4699903	4699903	2349951	2349951	АУП	50%	0.50	со АУП
Градежната парцела да се развработи со АУП, согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање (Сл.Весник на РМ број 199/14, 44/15,193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18),										
Се дозволува изградба на повеќе градби во утврдениот простор за градење										
Бројот на потребните паркинг места да биде во согласност со Правилникот за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Сл.в. на РМ бр. 142/15, 217/15, 222/15, 228/15, 35/16, 99/16, 134/16, 33/17 и 86/18).										

Во прилог 6 е даден синтезен план.

2.4 | Врска со други плански документи

Во насока на анализа на врската на имплементацијата на планскиот документ со други повисоки и поврзани стратешки документи и нивна усогласеност, анализирани се повеќе релевантни планови и програми на локално, регионално и национално ниво. Во прилог се дадени детали за нивната врска со реализацијата на планскиот документ.

Табела 2 Врска на Програмата со релевантни плански документи

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
<p>Просторен План на Република Македонија (2002-2020)</p>	<p>Просторниот план на РМ претставува стратегија за просторен развој на земјата, кој дава насоки за намената, користењето, заштитата, организацијата, уредувањето и управувањето со просторот, преку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - остварување на повисок степен на вкупната функционална интегрираност на просторот на државата, - обезбедување услови за значително поголема инфраструктурна и економска интеграција со соседните и останатите европски земји, - усмерување на развојот на одделни области и краевии според реалните можности, особености и потенцијали, - порамномерна и порационална разместеност на индустријата, - индустрискиот развој да се темели на оптимално користење на компаративни предности на одделни подрачја на земјата и соодветна дисперзија на индустриските капацитети, - рамномерна разместеност на индустриските капацитети во просторот усогласена со основните фактори на развој, - поттикнување на селективниот развој на индустријата во малите центри, посебно на недоволно развиените подрачја, - вклучување на еколошките преференци во развојот на индустријата и нејзина алокација и разместување, - развој на индустријата во насока на поефикасно управување и технолошка модернизација, - рационална комбинација и алокација на расположивите ресурси преку ефектуирање на постојните и изградба на нови преработувачки производствени капацитети 	<p>Сите просторно-урбанистички, економски развојни и стратeгиски и плански документи од понизок ред, треба да бидат усогласени со Просторниот план на РМ, согласно релевантната законска регулатива во доменот на просторно и урбанистичко планирање, Имплементацијата на целите на предметниот плански документ е во согласност со целите на Просторниот план на РМ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подигање на повисоко ниво на степенот на истраженоста на сите минерални сировини во Републиката со приоритетно и интензивно истражување на наоѓалиштата и појавите на олово-цинканите и бакарните руди и на мермерот; - примена на современи технологии и техники во рудниците за експлоатација на сировините; - дефинирање и уредување на начинот, условите и критериумите за ангажирање на странски капитал во вкупната проблематика на минералните сировини (истражување, експлоатација и преработка); - намалување на деградацијата на средината во процесот на експлоатација и преработката на рудите и санирање и рекултивирање (техничко и биолошко) на деградираниите и загрозените површини со експлоатација на рудите и депониите на јаловина; - заштита на зоните, ревириите и рудните лежишта од непланска изградба на временни и трајни градежни објекти.

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
<p>Стратегија за регионален развој на Република Македонија 2021-2031</p>	<p>Рамномерниот регионален развој може да се постигне само преку максимално искористување на човечкиот капитал, одржливо користење на достапните природни ресурси во планските региони и преку развој на индустрии кои се карактеристични односно претставуваат споредбена предност на одделни плански региони. Доследна примена на начелата на рамномерен регионален развој во индустрискиот развој наложува потреба од мерки со кои ќе се стимулира дисперзија на вработеноста во индустриите во различни плански региони со цел да се намалат големите разлики во приходот по глава на жител. Порамномерен индустриски развој е ефикасен механизам и за намалување на внатрешните миграции кон метрополата но и кон индустриските центри во други урбани општини. Решителна промена на овој пристап и политики би придонела за полицентричен развој односно да се избегне концентрирање на агломерацијата на индустриите во градот Скопје и неговото непосредно опкружување и неколку други градови, што за последица има низа други предизвици поврзани со домувањето, создавање на сиромашни локални заедници и деградација на животната средина.</p>	<p>Реализација на инвестиција што ќе придонесе кон подобрување на социо-економската состојба во засегнатите општини, со отварање на нови работни места, пред сè за населението во општините.</p> <p>Имплементацијата на проектот дополнително ќе донесе буџетски приливи во општините, позитивни импликации на домашниот пазар директно засегнат со природата на активноста што ќе се изведува на локацијата, можност за нови инвестиции, овозможување на работа за други локални фирми во текот на градежната и оперативната фаза на проектот, подобрување на вкупната инфраструктура во околината преку градежни проекти на општината овозможени со приходите од проектот, поттикнување на развојот на општините, позитивен сигнал за идни потенцијални инвеститори, долгорочно подобрување на нивото на животен стандард и квалитет на живот, итн.</p>
<p>Индустриска политика на Република Македонија (2009-2020) <i>со изминат рок</i></p>	<p>Индустриската политика на РМ е национален стратешки документ за зголемување на конкурентноста на македонската индустрија и економијата воопшто, преку координирање на политиките за конкурентност во Република Македонија. Основна цел на овој документ е да придонесе кон зголемување на конкурентноста на домашната индустрија, базирана на знаење, иновации и истражувања кои водат кон раст и развој, создавање стимулативна деловна и инвестициона клима и поддршка на претпријатијата за подобрување на нивните конкурентни способности со стекнување на знаења, нови технологии и пазари. Стратешки цели (области на делување) за</p>	<p>Имплементацијата на планскиот документ ќе придонесе кон остварување на целите на Индустриската политика, особено во делот на стратешките цели 1 и 2 наведени претходно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Меѓународна соработка – подобрување и поттикнување на меѓународната соработка на клучните учесници во економскиот развој. - Зајакнување на капацитетите на фирмите преку обуки за создавање конкурентни производи базирана на најдобрите меѓународни практики за методи за подобрување на менаџментот и зголемување на квалитетот на производот и продуктивноста. - Поддршка на фирмите во зголемување на извозот.

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
	реализирање на визијата на македонската индустриска политика се: <ul style="list-style-type: none"> - Меѓународна соработка - Применети истражувања, развој и иновации - Еколошки производи и услуги за одржлив развој - Развој на мали и средни претпријатија и претприемништво - Соработка во кластери и мрежи 	- Применети истражувања, развој и иновации со зголемени инвестиции во истражувањата и развојот од страна на јавниот и приватниот сектор, поттикнување и соработка помеѓу индустријата, научните, истражувачките и владините институции, развивање на технолошка инфраструктура и технолошко индустриски развојни зони, создавање нови производи и услуги, зголемување на примената на нови технологии, вработување на истражувачи со повисоко образование и заштита на правата на интелектуалната и индустриската сопственост.
Национална стратегија за одржлив развој во Република Македонија (2009-2030)	Стратешка определба бр. 2: Зголемување на свеста и посветеноста за одржлив развој Стратешка определба бр. 5: Насочување на финансискиот сектор кон одржлив развој Стратешка определба бр. 6: Насочување на приватниот сектор кон одржлив развој Стратешка определба бр. 7: Имплементирање на пилот и демонстрациски проекти за одржлив развој	Стратешка акција број 2.1.: Подготовка на сеопфатна проценка на свеста и посветеноста кон одржливиот развој која би ги опфаќала сите сфери на животот во Република Македонија. Стратешка акција бр. 5.4: Создавање на меѓусекторска имплементациона рамка, за имплементирање проекти и активности на одржлив развој, вклучувајќи поголем број пилот и демонстрациски проекти кои би имале големо влијание, би послужиле како добри примери и понатаму би можеле да се реплицираат. Стратешка акција бр. 6.2: Во тесна соработка со приватниот сектор, да се изврши идентификација на главните недостатоци а особено да се дефинира насоката на движење во поглед на потребните капацитети за одржлив развој во приватниот сектор. Стратешка акција бр.7.5: Зајакнување на капацитетите на постоечките организации за имплементирање и мониторинг на пилот проекти за одржлив развој.
Стратегија за демографски политики на Република Македонија (2015 – 2024)	Во генерален контекст, овие национални стратегии имаат заедничка главна стратешка цел – подобрување на постојните демографски трендови во РМ, преку спроведување на долгорочни политики и подрачја на делување, кои директно и индиректно ќе влијаат на демографскиот развој во РМ. Подрачја	Имплементацијата на целите на планскиот документ ќе придонесе кон постигнување на целите на предметните стратешки документи, преку директно интензивирање на економскиот развој во регионот и создавање на нови работни места, како и во индиректен контекст преку заживување на

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
	<p>на делување за подобрување на демографските трендови се семејните и миграциските политики, како политиките за активно стареење и меѓугенерациска солидарност, со цел да се постигне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забавување на стапката на намалување на населението и создавање на услови за одржлив демографски развој на земјата; - Намалување на регионалните демографски диспаратети и создавање на одржлива територијална дистрибуција и квалитет на живот на населението; - Намалување на постоечките разлики и нееднаквостите помеѓу населението со цел да се зголеми социјалната кохезија. 	<p>придружните стопански дејности. Дополнително, на тој начин ќе се намалат трајните миграциските процеси на граѓаните од регионот кон други региони во РМ и кон странски држави.</p>
<p>Национален план за управување со отпад на Република Македонија (2020-2030)</p>	<p>Националниот план за управување со отпад на РМ ги утврдува основните, посебните и квантитативните цели во процесот на воспоставување на системот на управување со отпад што мора да се постигнат и ги дефинира основните активности и задачи во правната, институционалната, организациската, техничката и економската сфера.</p>	<p>Доминантни влијанија од намената и активноста предвидена во планскиот опфат би биле поврзани со отпадот.</p> <p>Планскиот документ треба да овозможи услови за изградба на современа инсталација за експлоатација на минерална сировина, со воспоставен интегрален систем за управување и мониторинг на отпад, а базиран на барањата за современо управување со отпад.</p>
<p>Национална стратегија за води на Република Македонија (2012-2042)</p>	<p>Стратегијата за води ги утврдува долгорочните чекори за управување со водите, кои вклучуваат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - одржлив развој на водните ресурси за задоволување на потребите на сите корисници; - рационално и економично користење на водата; - заштита на водата и мерки за спречување на загадувањето; - заштита и подобрување на водните екосистеми, и - заштита од штетните ефекти на водите. 	<p>Намената и активноста предвидена во планскиот опфат генерално е поврзано со обемно користење на води, поради што целото негово планирање неопходно е да биде направено во согласност со начелата и одредбите на законодавството за води и актуелната ситуација со водите во околината.</p> <p>Планскиот документ треба да овозможи услови за изградба на современа инсталација за експлоатација на минерална сировина, со воспоставен интегрален систем за управување и мониторинг на води, воздух, отпад, а базиран на барањата за современо управување со води.</p>

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
<p>Национален план за заштита на амбиентен воздух на Република Македонија (2013 – 2018) <i>со изминат рок</i></p>	<p>- Дефинира генерални и конкретни мерки за подобрување на квалитетот на воздухот (по сектори) на целата територија на РМ, воедно ги наведува и сите релевантни институции одговорни за имплементација на мерките со цел подобрување на квалитетот на воздухот на локално и глобално ниво.</p>	<p>Намената и активноста предвидена во планскиот опфат предвидено е да биде лоцирана во поширока област со постоечки индустриски активности што треба да бидат земени во предвид при оценката на влијанието врз животната средина.</p> <p>Планскиот документ треба да овозможи услови за изградба на современа инсталација за експлоатација на минерална сировина, со воспоставен интегрален систем за управување и мониторинг на води, воздух, отпад, а базиран на барањата за современо управување со воздух.</p>
<p>Национална стратегија за биолошка разновидност со акциски план 2018 - 2023</p>	<p>Национални цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надминување на основните причини за загуба на биолошката разновидност преку интегрирање во целото општество, - Намалување на директните и индиректните притисоци, - Подобрување на статусот преку зачувување на екосистемите, видовите, и генетската разновидност заради зголемување на придобивките, - Подобрување на знаењето и достапноста на сите релевантни информации во врска со биолошката разновидност. 	<p>Намената и активноста предвидена во планскиот опфат подразбира пренамена на големи површини и поради што се потребни обемни истражувања на биодиверзитетот во планскиот опфат и компензација на загубите.</p> <p>Планскиот документ треба да овозможи услови за изградба на современа инсталација за експлоатација на минерална сировина, планирана и проектирана на основа на детално истражување на биолошката разновидност со цел избегнување и контрола на можните влијанија и висок степен на заштита.</p>
<p>Национална стратегија за заштита на природата 2017-2027</p>	<p>Главни цели на Националната стратегија за заштита на природата е идентификација, проучување, заштита и перманентен мониторинг на имплементацијата во заштитата на објектите и појавите од интерес за заштита во областа на геодиверзитетот и геолошкото наследство на Република Македонија и другите компоненти на природата (биолошка и пределска разновидност).</p> <p>Посебни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зачувување на природните целини од аспект на геолошките и геоморфолошките својства на природата, - рационално користење на минералните сировини, 	<p>Намената и активноста предвидена во планскиот опфат подразбира пренамена на големи површини и поради што се потребни обемни истражувања на биодиверзитетот во планскиот опфат и компензација на загубите.</p> <p>Планскиот документ треба да овозможи услови за изградба на современа инсталација за експлоатација на минерална сировина, планирана и проектирана на основа на детално истражување на биолошката разновидност со цел избегнување и контрола на можните влијанија и висок степен на заштита.</p>

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
	<ul style="list-style-type: none"> - обезбедување на одржливо користење на дивите видови и екосистемите, - зајакнување и унапредување на ситемот на заштитени подрачја, - зачувување на пределската разновидност согласно барањата на Конвенцијата за пределот, • зајакнување на институционалните капацитети за заштита на природата на централно и локално ниво, - воспоставување и развој на еколошки мрежи за ефективна заштита и управување со природното наследство, - усогласување на Стратегијата за заштита на природата со други стратешки развојни документи од другите сектори (шумарство, земјоделие, сточарство, рибарство, транспорт, енергетика, индустрија, рударство, туризам, градежништво и др.) преку интегрирање на политиката за заштита на природата, - постигнување на интегрирана заштита на природата преку промовирање на холистички пристап во заштитата на биолошката разновидност, геодиверзитетот и пределската разновидност 	
<p>Стратегија за животна средина и климатски промени 2014-2020</p>	<p>Крајна цел е подобрување на целокупниот квалитет на живот и избегнување секаква трајна штета врз животната средина, што води кон одржлив раст.</p> <p>Зачувување и подобрување на квалитетот на водата, воздухот и почвата, одржување на биолошката разновидност и зачувување на природните ресурси во Република Македонија.</p>	<p>Намената и активноста предвидена во планскиот опфат генерално е поврзано со обемно користење на води, поради што целото негово планирање неопходно е да биде направено во согласност со начелата и одредбите на законодавството за води и актуелната ситуација со водите во околината. Доминантни влијанија од намената и активноста предвидена во планскиот опфат би биле поврзани со отпадот. Имплементацијата подразбира пренамена на големи површини и поради што се потребни обемни истражувања на биодиверзитетот во планскиот опфат и компензација на загубите.</p> <p>Планскиот документ треба да овозможи услови за изградба на современа инсталација за експлоатација на минерална сировина, со воспоставен интегрален</p>

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
<p>Просторен план на Источен плански регион (2013-2030)</p>	<p>Основната цел на Планот е да се насочи интегралниот развој во регионот кон оптимално користење на природните погодности создавајќи услови за организација и уредување на просторот како единствена функционална и просторна целина преку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поврзување на Регионот со неговото опкружување; - Просторна организација која ќе овозможи интеграција и рамнотежа во развојот на населбите, стопанството и социоекономскиот живот; - Синхронизација на сите активности во просторот преку дефинирање на намената и користењето на земјиштето; - Создавање на погодни услови за живеење и инфраструктурна поврзаност на населбите во зависност од нивната просторната разместеност; - Насочување и усогласување на изградбата на инфраструктурата (сообраќајна, енергетска, водостопанска) со потребите на населението и стопанството; - Обезбедување на услови за создавање и одржување на стабилна еколошка рамнотежа (заштита на природата и животната средина). 	<p>систем за управување и мониторинг на води, воздух, отпад, а базиран на барањата за современо управување со води.</p> <p>Имплементацијата на целите на предметниот плански документ е во согласност со целите на Просторниот план на Источниот плански регион.</p> <p>Овој просторен план го идентификува наоѓалиштето Пластица, како еден од приоритетните локалитети за експлоатација на металична минерална суровина:</p> <p>‘Како приоритетни минерални суровини за експлоатација во регионот на ИПР се металичните минерални суровини, односно активните рудници („Саса“ и „Злетово“), како и наоѓалиштата „Кадиица“, „Боров Дол“ и „Пластица“. Во тој поглед, главен план на јавните институции треба да е рационалното користење на постоечките капацитети („Саса“ и „Злетово“, „Пластица“, „Кадиица“ и „Боров Дол“) со што ќе се обезбеди повеќе децениска стабилност во поглед на производството и извозот на концентрати, како и стабилност и дополнителни вработувања. Главен аспект на обезбедување на дополнителни количини потребно е да се даде на доистражување на веќе постоечките концесионери со проширување на концесиите каде има активна експлоатација.’</p> <p>Според тоа, а во согласност со Просторниот План со РМ, со овој План се дополнително утврдени насоките за иден можен развој на локацијата и подрачјето околу неа во правец на воспоставување на инсталација за експлоатација на минерална суровина.</p>
<p>Програма за развој на Источен плански регион 2021 - 2026 година</p>	<p>Стратешка Цел 1 - Развој на конкурентна и иновативна регионална економија, преку осовременување на инфраструктурата, привлекување на инвестиции и работна сила прилагодена на потребите на пазарот на трудот.</p> <p>Стратешка цел 3 – Одржливо управување со животната средина и природните ресурси</p>	<p>Приоритет 1.1: Поттикнување на домашните инвестиции и привлекување на странски инвестиции во сектори со конкурентска предност.</p> <p>Приоритет 1.2: Подобрување на конкурентноста и иновациониот потенцијал на постојните претпријатија.</p>

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
		<p>Приоритет 1.4: Подобрување на просторното и урбанистичко планирање и осовременување на инфраструктурата.</p> <p>Приоритет 1.5: Постигнување на поголема продуктивност и конкурентност на работната сила преку унапредување на нејзините вештини и компетенции.</p> <p>Приоритет 3.1: Интегриран систем за управување со отпадот и промоција на циркуларна економија.</p> <p>Приоритет 3.2: Управување со заштитени подрачја и заштита на биодиверзитетот.</p> <p>Приоритет 3.3: Заштита на воздухот, водата и почвата.</p> <p>Приоритет 3.4: Справување со последиците од климатските промени.</p>
<p>Програма за развој на Североисточен плански регион 2021 - 2026 година</p>	<p>Стратешка цел 1 – Остварување на одржлив економски развој преку поголеми инвестиции, подобро деловно опкружување и јакнење на конкурентноста.</p> <p>Стратешка цел 3 – Подобрување на условите за живот преку унапредување на инфраструктурата, просторното планирање и животната средина.</p>	<p>Приоритет 1.1. Привлекување на странски и стимулирање на домашни инвестиции со цел интензивирање на економската активност и намалување на невработеноста.</p> <p>Приоритет 1.2. Развој на претприемништвото, малите и средните претпријатија, но и поддршка на растот на големите претпријатија.</p> <p>Приоритет 3.2. Воспоставување на интегрален систем за планирање и управување со просторот, развој на градежништвото и заштита на животната средина.</p>
<p>Локален еколошки акционен план на општина Пробиштип 2009-2015 година</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Воспоставување интегрален систем за заштита на природата и биодиверзитетот. - Ревитализација на локалитетот околу старата јаловишна депонија. - Зајакнување на капацитетите на ЈКП. - Заштита на земјоделско земјиште поволно за производство на квалитетна храна и промовирање на органско земјоделе. 	<ul style="list-style-type: none"> - Изработка на база на податоци за биолошка разновидност - Утврдување на степенот на ризик што депонијата за јаловина го има врз медиумите во животната средина. - Воспоставување на систем за интегрирао управување со отпад (изградба на регионална санитарна депонија). - Воспоставена база на податоци за состојбата со квалитетот на почвата.

Плански документ	Цели на планскиот документ	Врска
Локален акционен план за животна средина на општина Кратово	<ul style="list-style-type: none"> - Правилно управување со отпадот. - Одржливо управување со шумски фонд. - Воспоставување на систем за ониторинг на квалитет на почвата/обработливо земјиште. - Воспоставување на интегрален систем за заштита на природата и биодиверзитетот. - Промоција на природните вредности на општина Кратово. - Подигнување на јанвата свест за заштита на природните ресурси. 	<ul style="list-style-type: none"> - Одделување на опасен од неопасен отпад. - Дефинирање на локалитети за пошумување. - Мониторинг и контрола на квалитетот на почвите согласно европските стандарди. - Воспоставување на база на податоци за состојбата со природата во општината.
Стратешки план за локален економски развој на општина Кратово	Поддршка за развој на МСП.	Привлекување на нови инвестиции во општината.
Регионален план за управување со отпад во Источниот плански регион 2015-2042 година	<ul style="list-style-type: none"> - Минимизирање на негативните влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето предизвикани со генерирање и управување со отпад и намалување на целокупните влијанија од употреба на ресурси. - Минимизирање на негативните социјални и економски влијанија. 	<ul style="list-style-type: none"> - Изградба на систем за третман на отпад - Затворање, санација и рехабилитација на постоечки диви депонии.
Регионален план за управување со отпад во Североисточниот плански регион	<ul style="list-style-type: none"> - Минимизирање на негативните влијанија на животната средина и на здравјето на луѓето предизвикани од создавањето и управувањето со отпад. - Минимизирање на негативните социјални и економски влијанија и максимизирање на социјалните и економските можности. 	Подобрување на условите за живот на населението.

3 | СОСТОЈБА БЕЗ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ПЛАНСКИОТ ДОКУМЕНТ И АЛТЕРНАТИВИ

Постапката за стратeгиска оцена генерално треба да помогне во идентификацијата на долгорочни одржливи алтернативни решенија, да ги идентификува и процени влијанијата врз животната средина/одржливиот развој за да ја информира јавноста, да даде поддршка во изборот на алтернативи и да објасни како тие алтернативи биле избрани. Со други зборови СОЖС треба да го направи процесот на донесување на одлуки поактивен, постратегиски, поодржлив и помалку политички. СОЖС исто така може да обезбеди дека во рамките на ограничувањата со кои се соочуваат носителите на одлуки, тие не пропуштиле некои други подобри алтернативи.

“Business as usual”, “do nothing” и “do minimum” алтернативите се прилично слични помеѓу себе. “Business as usual” се однесува на продолжување на статус кво ситуацијата. “Do nothing” алтернативата се залага за непрвземање на никаква активност во планскиот опфат. Кога станува збор за нова активност, тогаш “business as usual” и “do nothing” се едно исто. Кога активноста веќе постои и кај истата се вршат измени, “do nothing” алтернативата е изводлива. “Do minimum” опцијата претставува ситуација на минимално одржување на постоечките ресурси, со минимални заложби во планскиот опфат.

“Do-nothing” сценарио - проценка за тоа како условите во животната средина ќе се променат со текот на времето без имплементација на планот, т.е. како воопшто и да немало план. Целта е да се идентификува моменталната состојба во животната средина, против која веројатните ефекти од имплементацијата на планот може да се проценат. Влијанието на планот може да се процени како разлика во условите во животната средина со или без имплементација на планот. “Do-nothing” сценариото претставува продолжување на сегашните трендови без никакви промени во политиката или инфраструктурни подобрувања - кои може да бидат предложени во нацрт планот. Тоа ја формира основата за споредба наспроти која ефектите од планскиот документ врз животната средина може да се утврдат.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на потесното и поширокото подрачје на планскиот документ, посредно и непосредно засегнати со реализацијата на планот, без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот во планското подрачје.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот.

Нереализацијата на планскиот документ може да придонесе кон веќе досега идентификуваните социо – економски проблеми и закани²:

- Недостиг на инвестиции,
- Недостаток на финансии,
- Стареење на населението,
- Миграции,
- Мал број инвестиции и странски вложувања,
- Одлив на млади кадри – “brain drain”,
- Ниско ниво на животен стандард,
- Намален наталитет и иселување од економски причини,
- Итн.

и во делот на економско-финансиско-социјален аспект би можело да резултира со:

- Ограничување и намалување/стагнирање на развојот на засегнатите општини Кратово и Пробиштип,
- Послаба атрактивност за инвестиции,
- Намалени општински буџетски приходи, а со тоа намалување во однос на општинските инвестиции во инфраструктурата,

² Идентификувани во релевантните локални и регионални плански документи, Поглавје 2.4

- Недостаток од нови работни места,
- Губење на постоечки работни места и работни односи со други помали фирми даватели на услуги,
- Помали економски и финансиски придобивки од вработувања, набавка на опрема и слично за потребите при имплементацијата на планираната активност,
- Намалување на интересот на идни потенцијални инвеститори и отсуство на финансиски вложувања,
- Успорен одржлив развој;
- Неискористување на рудните богатства во општините Кратово и Пробиштип,
- Стагнација на животниот стандард, гледано во услови на општина/регион,
- Помали инфраструктурни потенцијали на општината во делот на образованието,
- Губење на придобивки од идни потенцијални инвестиции директно или индиректно поврзани со планираната активност.

Неимплементацијата на планскиот документ од аспект на животна средина би подразбирало статус кво по однос на квалитетот на медиумите на животната средина во двете општини.

Подготовката на плански и програмски документи со кои се планира имплементација на плански документи, предвидува и разгледување на алтернативи. Разгледувањето на алтернативите може да се однесуваат на различни аспекти, од локација, опфат, обем итн. Алтернативите подразбираат разгледување и на аспекти како економска/ финансиска оправданост, технички можности и заштита на животната средина.

Согласно барањата на директивата за стратeгиска оцена СОЖС извештајот за животната средина треба да ги земе во предвид "разумните алтернативи" и географскиот опсег на планот или програмата и ефектите врз животната средина од избраните алтернативи.

Колку е повисоко нивото на планот, толку повеќе стратешки се опциите што најверојатно ќе бидат достапни. Спротивно на тоа, колку на пониско ниво е планот, стратешките опции се ограничени. Алтернативите треба да бидат реални и спроведливи и треба да вклучуваат различни приоди во рамки на законските и оперативните барања на одреден план.

Државната урбанистичка планска документација е изработена за локација дефинирана со линија и прекршни точки во рамки на земјиште што е сопственост на државата, дадено под концесија на инвеститорот. Како таков, планската документација претставува плански документ од ниско ниво поради што стратешките опции се многу ограничени.

Во планскиот опфат се предвидува изградба на повеќе објекти со намена Г - производство, дистрибуција и сервиси, намена: Г1 – Тешка и загадувачка индустрија.

На градежната парцела 1 утврдена е површина за градење на повеќе градби, која понатаму ќе се разработува со архитектонско – урбанистички проект, во склад со одредбите на Член 51 од Законот за Просторно и урбанистичко планирање (Сл. весник на РМ бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16, 163/16, 64/18 и 168/18).

Условите за планирање на просторот се изработени од страна на Агенцијата за планирање на просторот и за истите е издадено Решение за услови за планирање од страна МЖСПП. Во Условите за планирање на просторот, произлезени од Просторниот План на РМ, акцент се става на намената на земјиштето и бонитетот на земјиштето, заштитата на животната средина, на инфраструктурата, како и на економските основи, односно влијанието на рудникот врз развој на стопанството, односно во Република Македонија. Опфатот не бил предмет на предходна урбанистичка планска документација.

Планскиот концепт е поставен врз основа анализата на просторот, анализата на можностите за просторен развој и Планската програма и потребите на концесионерот. Планскиот концепт е во директна зависност од природните фактори, посебно од конфигурацијата на теренот и од можностите за просторна композиција, односно естетско обликување на просторот согласно намената. Планскиот концепт е условен и од мерките за заштита и спасување.

Планскиот опфат се наоѓа во границите на концесиониот опфат на концесионерот, што во апсолутни рамки ја диктира намената предвидена со планскиот документ и локацијата на

содржините предвидени во него. Дополнително, со геолошките истражувања се потврдени локациите со рудни резерви што исто така ги ограничува просторните опции на планскиот документ.

Повеќе алтернативи се очекуваат и треба да бидат анализирани на техничко ниво, каде инвеститорот ги анализира можностите за експлоатација и производство во однос на можностите на просторот и останатите услови за работа. Секако, на ниво на проект исто така ќе следат анализи на алтернативи кои повеќе се очекува да се однесуваат технички и технолошки аспекти. Од аспект на просторна реализација на планскиот документ, алтернативите се условени и ограничени на ниво на концесиски простор каде што сите содржини се предвидени со планскиот и идните технички документи.

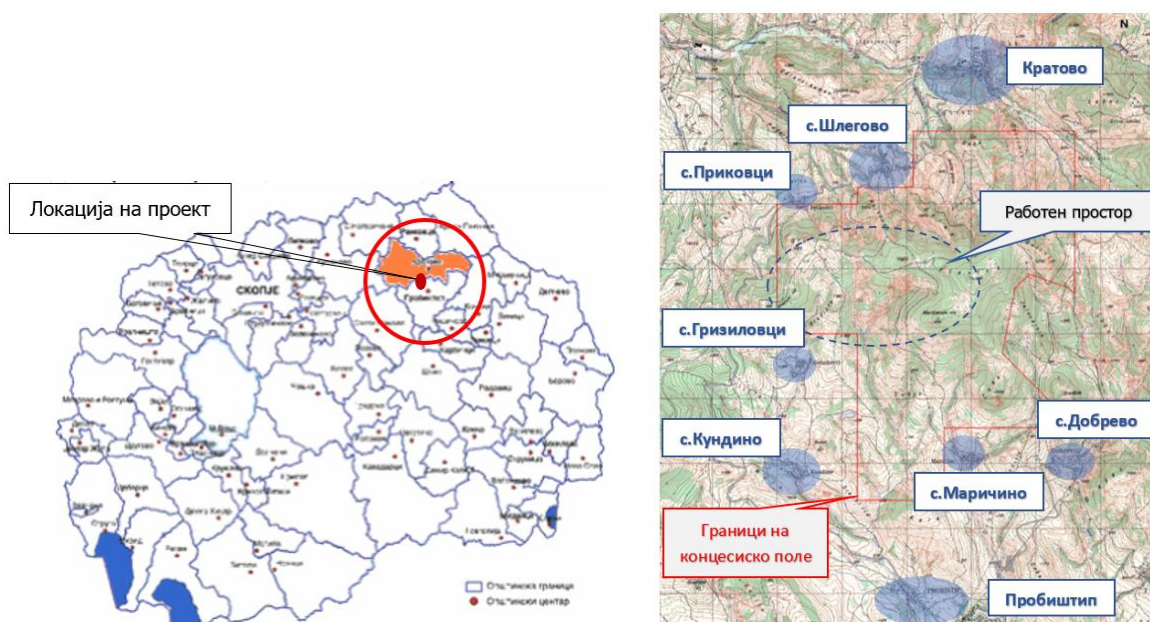
На ниво на плански опфат, инвеститорот врз основа на претходно утврдена состојба на животната средина во опфатот треба да го анализира микропозиционирањето на одделните проектни структури. Дополнително, во анализата на алтернативите и изборот на технички решенија, инвеститорот неопходно е да ги земе законските прописи релеванти за видот на проектот предвиден со планскиот документ.

4 | СОСТОЈБА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

4.1 | ГЕНЕРАЛНИ АСПЕКТИ

4.1.1 | Географска положба на планскиот опфат

Локацијата на проектот се наоѓа на околу 3.5 km јужно од Кратово во кратовската област во северно-источна Македонија, околу 65 km источно од Скопје, а со својата местоположба припаѓа на територијата на општина Кратово и општина Пробиштип, на подрачјето на катастарските општини Приковци, Шлегово, Гризиленци, Марчино и Добрево. Планскиот опфат со површина од 469,99 ha претставува дел од локалитетот "Пластица и Црн врв". Наоѓалиштето е лоцирано во планински предел со угорница од околу 650 m надморска висина во Кратово до околу 1,300 m надморска височина на максималната височина на областа на наоѓалиштето.

Слика 9 Микроположба и опкружување на локацијата на проектот

Областа на наоѓалиштето се карактеризира со заоблени брда со благи до стрми долини со вертикален релјеф во редослед од околу 100 m. Поголемиот дел од регионот на наоѓалиштето е покриен со шума, со некои делови ниска шума и пасишта, исто така, лоцирани во регионот на наоѓалиштето.

Северно од локацијата е градот Кратово, додека јужно е Пробиштип. Северозападно се наоѓаат селата Шлегово и Приковци, западно е Гризиленци, југозападно е с. Кундино, додека јужно се селата Марчино и Добрево. Индикативните растојанија од околните населени места до претпоставениот работен простор изнесуваат од 1000 до 1400 метри на север (Приковци, Шлегово), 900 до 2500 метри на запад, северо-запад (Гризиленци, Кундино).

Општина Кратово

Општина Кратово се наоѓа во североисточниот дел на Северна Македонија. Распространета е во сливното подрачје на Крива Река, а делумно и на Злетовска Река. Главната оска на протегање на општината е исток-запад. Се граничи со општините, Крива Паланка, Ранковце, Старо Нагоричане, Свети Николе, Пробиштип и Кочани.

Територијата на општината Кратово, зафаќа површина од 375,44 km² или, 1,48% од територијата на Република Македонија. Според пописот во 2002 година во општина Кратово живеат 10.441 жители. Во општината има 31 населба и тоа: градот Кратово и селата: Близанци, Вакуф, Горно Кратово, Димонце, Емирица, Железница, Живалево, Каврак, Кетеново, Кнежево, Којково, Коњух, Крилатица, Куклица, Куново, Луково, Тополовиќ, Мушково, Нежилово, Пендак, Приковци,

Секулица, Страцин, Талашманце, Татомир, Трновац, Туралево, Филиповци, Шлегово и Шопско Рударе.

Општина Пробиштип

Општината Пробиштип, се наоѓа во североисточниот дел од Северна Македонија, во средиштето на познатата Кратовско-Злетовска област, поточно во подножјето на Осоговските планини и околу течението на Злетовска река. Општината се простира на површина од 325.57 km².

На север, општината Пробиштип се граничи со општина Кратово, на запад со општина Свети Николе, на југ со општините Штип и Карбинци, а на исток со општините Кочани и Чешиново-Облешево. Административниот центар Пробиштип од градот Кратово е одалечен околу 18 km, а од градовите Штип и Кочани 37 km односно 42 km.

4.1.2 | Климатско-метеоролошки карактеристики

Климата на ова подрачје е карактеристична заради влијанието на надморската височина, орографските, педолошките, биогеографските фактори, кои се сметаат како постојани фактори. Влијанието на променливите климатски фактори кои се манифестираат преку влијанието на транспортот и размената на воздушните маси, фреквенцијата на атмосферските фронтални системи кои влијаат врз појавата, интензитетот и видот на врнежите, и врз промената на термичките и хигричките услови, како и врз струјното поле.

Заради специфичните физичко-географски и орографски услови во планинските делови од североисточните делови од територијата на Република Северна Македонија и Осоговскиот регион, се јавуваат следните видови на клима: (Филиповски Ѓ. и сор. 1996 год.):

1. Подрачје со континентално-субмедитеранска клима (надморска височина до 600 m),
2. Подрачје со топла континентална клима (надморска височина од 600 до 900 m),
3. Подрачје со студена континентална клима (надморска височина од 900 до 1100 m),
4. Подрачје со подгорска континентална планинска клима (надморска височина од 1100 до 1300 m),
5. Подрачје со горска континентална планинска клима (надморска височина од 1300 до 1650 m),
6. Подрачје со субалпска клима (надморска височина помеѓу 1650 до 2250 m),
7. Подрачје со алпска клима (надморска височина над 2250 m).

Острината, односно ширината на овие климатски зони (подрачја) не е насекаде еднаква, во зависноста од надморската височина. Таа се менува во зависноста од ориентираноста на планинските масиви, во зависноста од преовладувачките струења, од осончувањето, и од надморската височина, од локалните услови (видот на почвата, педолошките, биогеографските услови и сл.). Подрачјето на планинскиот масив на Осоговските Планини го карактеризираат специфични климатски планински услови кои се јавуваат под влијанието на надморската височина, како и под влијанието на атмосферските циркулациони системи односно воздушните маси (географските фактори, астрономските фактори и локалите влијанија).

Покрај влијанието на овие планински масиви од север и североисток врз трансформацијата на воздушните маси преку осиромашувањето од влажноста која ја носат со себе, планинските масиви влијаат и врз просечните промени врз температурата на воздухот и врз промената на другите климатски услови, појавата на снегот и снежиот покрив како и неговата должина на заджувањето создавајќи посебни видови планинска клима. Осоговските Планини се висок и голем планински масив кој доминира во источниот дел на Република Македонија. Расположен е помеѓу Славишката Котлина на север, Кумановската Котлина на северозапад, Пробиштипско-Злетовскиот басен на запад, Кочанската котлина на југ, Пијанец на југоисток и Струмскиот басен со Кустендилската Котлина на исток на територија на Република Бугарија.

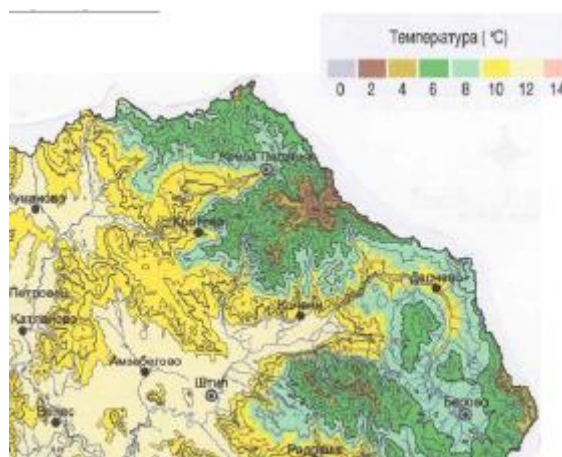
Заради влијанието на надморската височина, влијанието на Медитеранот како и другите локални услови, просечната годишна амплитуда на температурата на воздухот се намалува во зависноста од надморската височина. Така на пример на поголема надморска височина таа изнесува 20,8 °C во Кратово.

Месец јули е просечно најтопол месец во Североисточните делови од територијата на Република Северна Македонија и Осоговските Планини. Просечната месечна температура на воздухот се движи во границите помеѓу 23,4°C во Штип, 21,0°C во Кратово, до 19,8°C во Крива Паланка и 18,5°C во Берово.

Подрачјето на концесиониот простор Пластица се одликува со умерено континентална до планинска клима, бидејќи и надморската висина од 300 до 2000 метри, со умерено топли лета и умерено студени и влажни зими. Така по течението на Крива Река се осеќа влијанието на Вардарската потокина и Средоземјето, што условува многу блага клима, во повисоките предели умерено континентална, а во планинскиот дел планинска. Средната годишна температура е околу 11,3°C, со максимална температура од 38°C а минимална од -16,5°C. Најтопли месеци се август со просечна температура од 21,1°C која во поедини години има отстапување. Јули е со скоро иста температура просечно 21,0°C, а во поедини години отстапува од просекот. Најстуден месец е јануари со просечна месечна температура од 0,3°C, во поедини години има отстапки од просекот. Апсолутната максимална температура во регионот изнесува 39,4°C на 25-07-1987 год., додека апсолутната минимална годишна температура изнесува -20°C на 25-01-1963 год. Просечно годишно во регионот има 108,4 летни денови, а само 45,2 тропски денови. Просечен број на ведри денови во текот на годината е 93, облачни денови 199 и 72 тмурни денови.

Областа е средно богата со врнежи и тие се движат од 600 до 900 mm воден талог на 1m², во зависност од апсолутната височина.

Месечниот и годишен број на мразни денови (бројот на деновите со минимална температура на воздухот пониска или еднаква од 0°C) во регионот изнесува 90 дена во Крива Паланка, 82 во Куманово, 108 дена во Делчево до 125 дена во Берово.

Слика 10 Средна годишна температура на воздухот во северо-источниот регион

Според просечната годишна изохиетска карта најголемата територија од подрачјето на општините Кратово и Пробиштип е со количина на врнежите која изнесува околу 500-600 mm. На повисоките планински масиви годишната сума на врнежите изнесува помеѓу 700-800 mm па и до 900 mm, додека на надморска височина од 1800 m почнува намалување на годишната сума на врнежите.

Оваа констатација се заснова на информациите од поголемиот дел од територијата на Република Северна Македонија и може да се објасни врз основа на значително ниските температури на поголемите надморски височини, како и самата природа на врнежите кои на височина се претежно суви и снежни врнежи при значително ниски температури на воздухот.

Просечните повеќегодишни вредности на годишните суми на врнежите во подрачјето варираат помеѓу 475,6 mm во Штип, 498.8 mm во Кочани, 624.7 mm во Крива Паланка, до 699.7mm во Кратово.

Најголеми количини на врнежите се јавуваат на планинските масиви од Осоговските Планини и Јужноспрските Планини, додека помали годишни вредности се јавуваат во пониските делови од анализираното подрачје кои се движат помеѓу 500 до 600 мм.

Апсолутно најголемата височина на снежната покривка во анализираната област се движи, во границите помеѓу 33 см во Кочани, 55см во Кратово и Крива Паланка, до 80см во Берово. Во најниските делови од североисточниот дел од Република Северна Македонија и Осоговскиот регион, се јавуваат просечно 40 дена со максимална височина од 1 см, додека на повисоките планински масиви на Осоговските Планини тој број изнесува 150 до 180 дена. Од друга страна пак просечниот годишен број на деновите со снежен покривач поголем од 10 см, изнесува (во ниските делови) помеѓу 10 до 20 дена, додека на највисоките делови од планинските масиви на Осоговските Планини тој број изнесува помеѓу 120 и 150 дена.

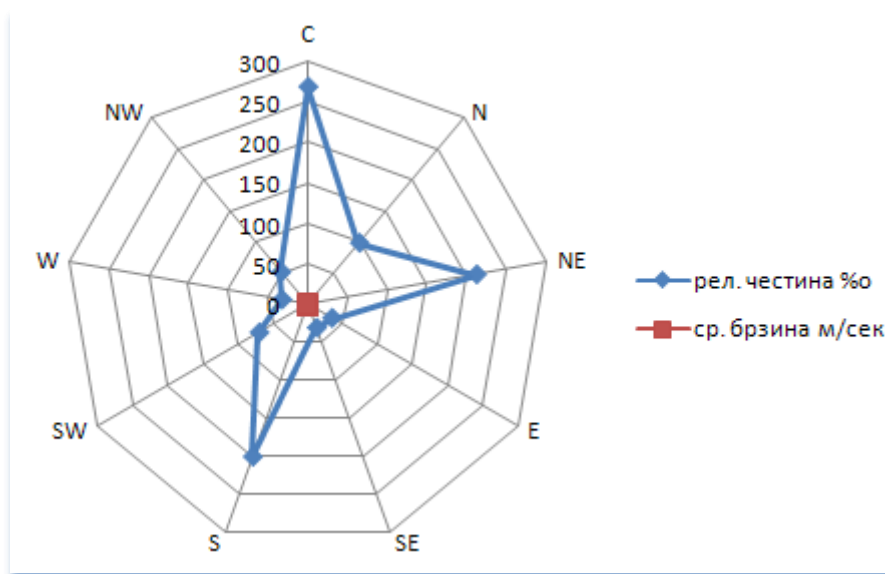
Средниот број на деновите со максимална височина поголема од 30 см и 50 см е помеѓу 5 до 0 (односно 1 ден), додека на повисоките планински масиви тој број изнесува од 70 до 100 дена, односно помеѓу 40 и 70 дена (над 50 см).

Средната максимална височина на снежната покривка во пониските делови на Осоговските Планини, изнесува 49.8 см во Куманово до 60.1 см во Кратово, додека во повисоките делови (планинските масиви на Осоговските планини) таа изнесува и до 70 односно 110 см. Најрана појава на снежната покривка е забележана на 28 февруари додека најдоцна на 3 мај.

Во Кратово просечниот датум на појавата на снежната покривка е на 27 март при што екстремниот датум на апсолутниот прв ден е на 14 февруари, додека апсолутно крајниот датум е на 8 април. Просечната должина со снежна покривка во регионот изнесува 138 дена.

Просечна годишна сума на сончеви часови изнесува 2228 часа или 6,1 часови дневно. Просечно месечно во јули има 305 часа или 10,1 часа дневно, потоа во август просечно 306 часови или 10,2 часови дневно, а минимум во јануари 105 часови или 3,5 часови дневно, како и декември 108 часови или 3,6 часови дневно. Просечно годишно има 27 денови со магла.

Најчесто дуваат ветрови од северозапад 311‰ и југоисточниот правец 176‰, од север 102‰, запад 84‰, североисток 83‰, југозапад 82‰, исток 77‰ и југ 50‰ честина.

Слика 11 Роза на ветер за локалитетот Пластица

4.1.3 | Геолошки карактеристики

Наоѓалиштето Пластица се наоѓа на серија андеситски вулкански и вулканокластичен материјал со мешана субвоздушна и субводена природа кој навлегува околу 30° на југ-југозапад. Вулканската стратиграфија е пресечена со стрми навлезени тела од шупликава силиција со должина од околу 500 m и ширина од околу 10 до 100 m. Постојат голем број силициумови тела,

од кои најголем број на Пластица (правец исток кон југо-исток) и Маричански Рид (правец исток кон северо-исток). Главни геолошки единици во наоѓалиштето Пластица се:

- Базалат андеситски литичен лапилен туф (LPT);
- Андеситски слоевит пепеласт туф (LAT). Поголемиот дел од златото се наоѓа во оваа единица на Пластица;
- Горен андеситски кристален до кристално – литичен туф (ACL)
- Северен андеситски кристален туф за кој се смета дека е притиснат на Андеситски слоевит пепеласт туф пред минерализација; и
- Источниот крај на наоѓалиштето, андеситски литично- лапилен туф (LIP) е поставен врз кристален литичен туф.

Минерализацијата во областа на Маричански Рид главно е сместена во субвертикални шупликави силициумови тела кои се сечат со површни стрмни меѓуслојни лапилни туфови и кристално литични туфови. Локалитетот Пластица се наоѓа на повисокото место помеѓу Кочанскиот и Славишкиот басен.

Од геолошки аспект концесискиот простор „Пластица“ и неговата поширока околина е изграден од карпести маси со различна старост и тоа: рифеј – камбриумска, палеозојска, тријаска, терциерна и квартерна старост. Геолошката градба на потесното подрачје на концесискиот простор „Пластица“ е дел од комплексната Кратовско - Злетовска вулканска област, во која доминираат вулканските карпи, кои се интензивно хидротермално алтерисани, на повеќе места бречирани, раздробени и по поедини раседни линии придвижувани во различни правци.

4.1.4 | Геоморфолошки карактеристики

Од морфолошки аспект проучуваниот концесиски простор „Пластица“ претставува исклучително ридско-планински терен, со многубројни високи ридови и длабоко засечени долини. Највисоки делови го претставуваат средишниот дел од концесијата, односно планината Пластица вдолж која се среќаваат повеќе високи врвови со над 1200 м.н.в., од кои највисок е врвот Орлов Врв со 1297 м.н.в., а исто така маркантен е Маричански рид со 1219 м.н.в. Теренот северно и јужно од средишниот дел полека се спушта со повеќе застапени ридови со 600-900 м.н.в., додека западниот дел од теренот релативно поблаго се спушта кон Гризилевци, и е обраснат со вегетација.

Слика 12 Геоморфологија на концесискиот простор Пластица

Најважните геоморфолошки карактеристики на територијата на истражниот простор, ги дале природните, а помалку значајни биле антропогените процеси. Генерално теренот е изграден претежно од вулканокластични карпи: андезити, дацити, андезитски бречи, игнимбрити и

туфови. Во образување и формирање на денешниот изглед на теренот, во многу допринеле ерозионите сили преку истекување на површинските води и буични текови, со кои еродирале меките и особено лабилни зони во рамки на теренот каде што се присутни раседни зони и почести пукнатински системи, додека поцврстите вулкански карпи останале да штрчат во однос на околниот терен. Со дејство на ваквата ерозија се формирале денешните длабоко засечени долини и бројните јаруги во склоп на проучуваниот терен.

Но, сепак главните морфолошки карактеристики на Плавица и нејзината непосредна околина се условени од вулканската активност на овој простор, што и во денешни услови остатоците од вулканските дајкови и некови се видливи на теренот.

Флувијален рељеф

Во поширока околина на истражниот простор, по речните токови нема услови за создавање на пространи површини на флувијален рељеф-пространи алувијални зарамнувања. Ова се должи на фактот што скоро сите поголеми реки се ридскопланински. Позначајни површини од флувијален рељеф се формирале само по долината на Крива река, каде што на одредени места е развиен флувијален рељеф по скоро целата должина на реката. Флувијалниот рељеф најинтензивно и на најголемо пространство е развиен по течението на Крива Река низ Славишко Поле. Доста развиен е и флувијалниот рељеф по течението на некои притоки на Крива Река, како Дубровничка, Ранковечка, Кратовска, Повишица и др.

Падински рељеф

Како резултат на падинските процеси доаѓа до создавање на: делувијални и пролувијални наноси, јаруги и др. Мошне се распространети и развиени по периферните делови на Славишко Поле како и по течението на Крива Река на потегот од Крива Паланка до с. Мождивњак.

Како специфични продукти на ерозијата на падинските процеси во туфните наслаги на Кратовско-Злетовската вулканска област се среќаваат разни рељефни денудациони форми: остеноци, земјани пирамиди, лоша земја (бадланд) и др. Просторот каде се јавуваат денудационите форми е еродирана речна тераса на Крива Река. Теренот е изграден претежно од вулканокластични карпи (андезити, дацити, андезитски бречи, игнимбрити, туфови).

Под површинската растресита покривка, со дебелина помеѓу 0,2 и 0,5 m (во најголем дел со ерозивните процеси е однесена) е застапен слој на туфови од помлада вулканска фаза. Тие лежат над горноеоценскиот флиш и миоценските седименти, или преку игнимбритите од дацитски состав. Доста се трошни и се подложни на распаѓање и испирање.

Главен фактор што овозможил создавање на изразени денудациони форми е слојот на компактните андезитски ингимбрити со дебелина од само 0,3 m. Овој слој се наоѓа под туфовите од помладата вулканска фаза кои имаат дебелина од околу 2 m. Под ингимбритите повторно се застапени туфови од постарата вулканска фаза. Нивната моќност е околу 20 m. Ингимбритите кога ќе бидат откриени на површината, поради подложноста на физичкомеханичко распаѓање, напукнуваат и се фрагментираат, т.е. кршат на помали и поголеми блокови, но за разлика од туфовите се далеку поотпорни поради зголемена содржина на силикатна компонента. Со тоа го штитат и материјалот (туфовите) непосредно под нив, и имаат улога на заштитна капи на рељефните облици.

Минералниот состав, структурниот склоп и др. фактори придонесуваат овие карпи да се нестабилни на површинско распаѓање што е предиспонирано од повеќе фактори, пред сè од карактерот на карпите, од врстите на влијанијата на кои се изложени и од должината на траењето на тие влијанија. Овде станува збор главно за физичко-хемиското распаѓање. Слабите и ретки годишни врнежи во регионот се причина за намаленото хемиско распаѓање. За разлика од него, физичкото распаѓање е поинтензивно на оголените терени (без хумус и вегетација). Главен агенс на овие процеси се повремени буични токови, потпомогнато од литолошкиот состав на карпите, слабата вегетација, отсуството на хумусниот покривач и др.

Ерозија на почвата настанува со забрзано испирање и однесување на растреситиот покривач како резултат на дезорганизираното оттекување на врнежите и буичните водни текови. Во релјефот, поради големиот пад, водните текови и млазевите што настануваат по силните дождови во растреситиот материјал всекуваат цел систем на плитки или подлабоки ерозивни

бразди, вододерини и долови. Поради дисецираноста на теренот рецентната ерозија прогресивно се зголемува со појава на бројни бразди. Ваквите терени, уништени со ерозија се нарекуваат лоша земја (бадланд). Ако над растреситиот слој кој е подложен на испирање се наоѓаат крупни карпести блокови тие го штитат од испирање. На тој начин се создаваат столбови од растреситиот материјал на чии врвови се наоѓаат заштитните карпести блокови. Обично ваквите форми се нарекуваат земјени пирамиди. Овие рељефни денудациони форми се лоцирани на подрачјето на десната страна на водотекот Крива Река, т.н локалитет "Камени Кукли" кај месноста Д. Куклица. Овој локалитет е редок природен комплекс со зачувани геоморфолошки форми во нашата земја и своевиден геоморфолошки споменик на природата со исклучително значење.

Антропоген рељеф

Влијанието на антропогените фактори врз морфолошкиот изглед најкарактеристично се манифестира во деловите од теренот каде што има рударски активности - површински копови, позајмишта на градежни материјали, каменоломи и др. Во поширока околина на истражниот простор највпечатливи геоморфолошки промени како резултат на непосредните активности на човекот се:

- површинскиот коп Црн Врв позајмиште за кварцит, каменолом;
- површински коп на опалски бречи во с. Шопско Рудари;
- подземен коп за експлоатација на Pb-Zn-Добрево;
- локални активни позајмишта на песок и чакал, по алувионот на Крива Река.

Општина Кратово

Од аспект на морфологијата, општина Кратово главно има карактер на ридско-планинска област. Теренот во зона на висока и средно-планинска структура е изграден од кристалести шкрилци, а во ниската планинска структура на рељефот, доминираат еруптивни карпи. Висок и среднопланински рељеф се среќава на Осоговските Планини, кој е застапен со релативно широки, зарамнети и доста долги планински била, меѓу себе одвоени со тесни и многу длабоки долини. Просечната надморска височина изнесува 1.000 m.

Од хидрогеолошки аспект, на територијата на Општина Кратово главно се присутни слабо водопрпусни стенски маси, со малку изразена пукнатинска порозност. Поизразени колекторско-хидрогеолошки особини на карпите, се јавуваат во долинските делови на теренот, каде всушност преовладуваат алувијални творби составени од песок, чакал и песочливи глини со интергрануларна порозност. Кристалести шкрилци со изолаторски хидролошки карактеристики, се среќаваат во северниот и северо-источниот дел од теренот.

Со слични хидрогеолошки карактеристики се и гнајсевите и микашистите карпи, кои се од прекамбиски период и се лоцирани во источниот дел од теренот. Погolem дел од теренот е составен од магматски карпи, во кои преовладуваат изолаторските хидролошки особини.

Тектонски, теренот е изграден од стари прекамбиски гнајсеви и микашисти, палеозојски шкрилци и гранити и мезозојски творби застапени со песочници, конгломерати, глиници и варовници. Терциерните творби се од еоценски и плиоценски езерски наслаги. Во овој масив с'образувани пооделни регионални руптури, кои лушпесто се навлекуваат на карпите од соседната зона.

Вулканската активност на теренот е доста изразена, за што сведочат остатоците од вулканските наслаги, во вид на карпи со пукнатинска порозност. Ова условува појава на издани од разбиен тип, кои с'е со променлива издашност. Изворите од збиен тип се поретко застапени на овој терен, а се формирани во алувионите на речните долини, кои се составени од песок, чакал и мал дел од глиновити песоци. Во овие водоносни хоризонти се формирани и фраетски издани, кои не се со голема важност за експлоатациони цели.

Голема распространетост имаат пукнатинските издани, но и тие се слабо водоносни и слабо издашни. Истите с'е со ретка појава на извори, главно со повремени карактер и со строга зависност од атмосферските врнежи. На територијата на општината присутни се и безводни терени.

Општина Пробиштип

Според географските карактеристики, општина Пробиштип се наоѓа во подножјето на Осоговските планини. Теренот на општината е претежно планински. Составен е од кристалести шкрилци и изобилува со поголем број на извори. Во споредба со планинското подрачје, останатите делови на теренот поради еруптивниот состав на почвата и помалото количество на врнежи, се доста безводни. Во двата основни реони, значителни се разликите по количината на растреситиот материјал и според видовите на почвата.

Најниските делови од полското подрачје во најголем дел се покриени со дебели пластови на глина црвеница, смолница и други видови почва формирани од така наречените неогени езера. Овие видови почва се богати со органски и минерални состојки и спаѓаат во редот на значително плодни почви. Во подрачјето значително се распространети и алувијалните и делувијалните почви, како и засолените земјишта. Во планинскиот дел, почвените состојби се карактеризираат со тенки пластови на растресит материјал на површините на планинските вериги и нивните ораници. Во деловите од подрачјето со почвена подлога од вулкански материјал се наоѓаат бели и сиви песокливи почви, чија општа плодност е незначителна, но на кои мошне успешно се одгледува виновата лоза. Во непосредна близина се наоѓа и спортско рекреативниот центар Пониква со надморска височина од 1670 m.

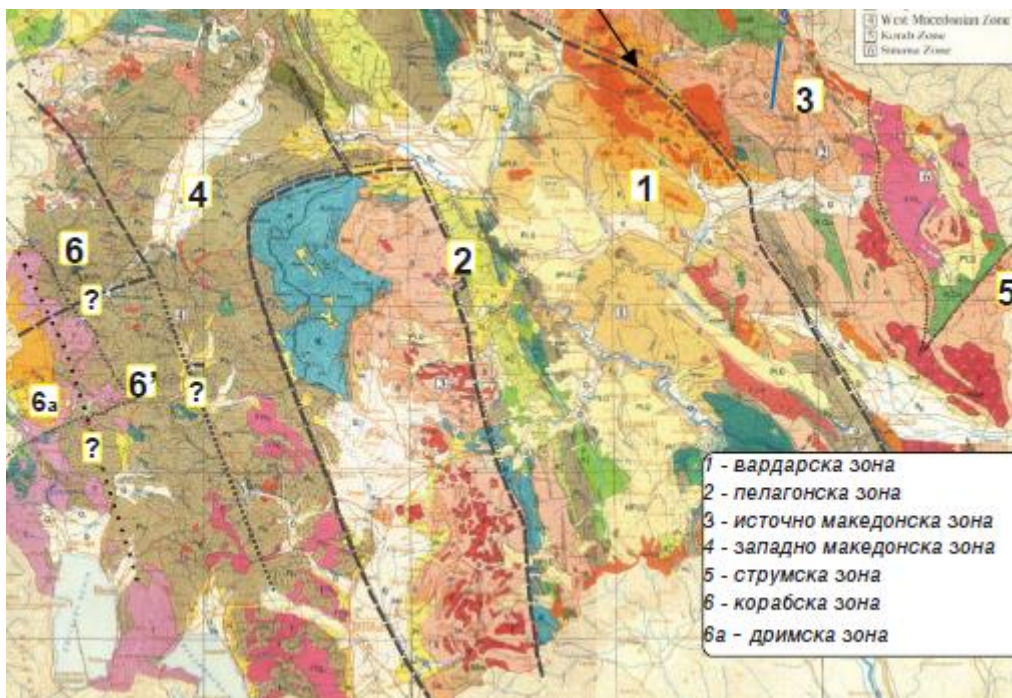
4.1.5 | Тектонски карактеристики

Кратовско-Злетовската вулканска област припаѓа на две тектонски единици: Српско-македонска маса и Вардарска зона, кои ги делат раседни структури со ориентација СЗ-ЈИ. Разделени се со дислокација од регионален карактер, која на СЗ продолжува низ Кратовско - Злетовската вулканска област, а на ЈИ оди низ Кочанската котлина. Станува збор за простор во кој се одвивале значителни и интензивни тектонски процеси, што е основна и главна карактеристика на целиот истражен простор и пошироко. Тектонските процеси во текот на геолошкиот еволутивен развој на овие подрачја имале значајна улога за магматска активност од поголеми размери на поширокиот простор.

Врз основа на структуролошките проучувања на поширокиот простор, констатирано е дека на овој простор постојат раседни структури кои по своето протегање може да се издвојат во три главни групи и тоа: СЗ – ЈИ, кои се од регионален карактер и со нив е поврзано значајно оруднување, потоа раседните структури со правец СИ-ЈЗ со кои исто така се поврани со оруднувања, особено во нивните пресечни делови со претходните, како и раседни структури со правец И-З. Најголем број на овие раседни структури имаат стрмни падови до вертикална положба. На основа на изведените истражни работи може да се заклучи постоење на две фази на тектонска активност (пред и пострудна).

Просторот оконтурен со границите на концесијата како и неговата поширока околина, се карактеризира со повеќе фазно формирање на масивот во текот на предпалеозојската, херцинската и алпската орогенеза.

Херцинската орогенеза имала голем удел при формирањето, склопот и структурите во областа. Формирани се крупни брахиоформни структури во рифеј-камбриските, старопалеозојските и младопалеозојските карпи. Најмаркантна структура е старопалеозојските и младопалеозојските карпи. Најмаркантна структура е формирана помеѓу Осоговскиот и Германскиот антиклиниориум во областа на зелената серија, односно рифеј-камбриските карпи, која има карактер на синклиниориум.

Слика 13 Карта на тектонска реонизација на Република Северна Македонија (Арсовски, 1997)

4.1.6 | Хидрогеолошки карактеристики

Хидрогеолошката реонизација на предметниот терен е направена врз основа на повеќе хидрогеолошки и хидраулички параметри.

Сите застапени литолошки единици, во рамки на концесискиот простор „Пластица“ и потесниот околн простор, според степенот на водопропусност се категоризираат во следните групи:

- Водопропусни неврзани или слабоврзани кластични седименти, класа 11, 12, 21;
- Водопропусни останати цврсти карпи, класа 41;
- Водонепропусни карпи, класа 60;
- Изменети кластични карпи, класа 70;

Од хидрогеолошки аспект, според структурниот тип на порозност, сите напред наведени литолошки единици можат да се категоризираат во следните групи:

- карпи со интергрануларна порозност;
- карпи со пукнатинска порозност;
- условно, безводни карпи (практично водонепропусни).

На истражниот простор, во застапениот структурен тип на порозност на литолошките формации, се застапени следните типови на издани:

- интергрануларен тип на издан, развиен во карпи со интергрануларна порозност;
- пукнатински тип на издан, развиен во карпи со пукнатинска порозност, во зоните на испуканост;
- условно водонепропусни и безводни средини.

Сеизмички карактеристики

Во досегашниот просторен развој на Републиката, природните богатства, географските, морфолошките и другите погодности имале доминантно влијание врз изградбата и уредувањето на нејзината територија, без оглед на присутните сеизмички ризици. Тоа создава конфликтна ситуација во која најголемите градови, најголем број на населението, индустриските капацитети и најзначајните комуникации, како што се коридорите север - југ и исток - запад, се лоцирани во зоните со најголема сеизмичност (интензитет од VII – X степени на МКС -64). Локацијата за која

се наменети условите за планирање на просторот се наоѓа во зона со VIII степени по Меркалиевата скала на очекувани земјотреси.

4.1.7 | Демографски карактеристики

Општина Кратово

Вкупното население во Општина Кратово, според последните достапни податоци изнесува околу 10.500 жители. Градот Кратово има околу 7000 жители или 66% од вкупното население на општината. Во структурата на населението на градот, младите до 20 години учествуваат со 24,8%, помлади од 40 години со 52,9% и стари со 60 и повеќе години со 18,9%. Во однос на националната припадност, во општината доминираат Македонци со мнозинство од 98 %, по нив следуваат Ромите со 1,4%, потоа Србите со 0,2%, Турците со 0,1% и други со 0,3%.

Во општината, покрај градот Кратово, има уште 30 селски населби, од кои 28 се од разбиен маалски тип. Најголема рурална населба е Шлегово, со 373 жители. Подетален преглед на населените места во општината е даден во Табела 1. И покрај намалувањето на бројот на населението во општината, бројот на домаќинствата е зголемен, и тоа од 3.228 во 1981 година, на 3.304 во 2002 година. Притоа, бројот на членови по семејство во градот е намален од 3,9 на 3,2, а во руралните населби од 3,8 на 2,8 члена по семејство.

Во следната табела даден е преглед на бројот на население во населените места во општина Кратово.

Табела 3 Население во општина Кратово

Населено место	Површина во km ²	Број на население
Кратово	13.9	6924
Близнаци	5.5	6
Вакуф	7.9	122
Горно Кратово	15.4	27
Димонце	9.9	51
Емирица	24.3	18
Железница	9.1	220
Живалево	4.5	155
Каврак	7.2	62
Кетеново	5.1	216
Кнежево	18.9	64
Којково	11.8	36
Коњуф	14.1	150
Крилатница	9.7	141
Куклица	13.6	97
Куново	5.1	3
Луково	9.9	4
Мушково	12.9	51
Нежилово	14.2	23
Пендаќ	8.3	45
Приковци	6.7	114
Секулица	18.2	177
Страцин	27.2	185
Талашманце	7.9	150
Татомир	13.6	84
Топаловиќ	8.1	32
Трновац	14.4	330
Туралево	7.3	326
Филиповци	13.4	112
Шлегово	10.6	373
Шопско Рударе	27.5	143

Општина Пробиштип

Во општината Пробиштип живеат околу 16 000 жители. Според националниот состав 98,67% од вкупното население се Македонци.

Во општина Пробиштип регистрирани се 5.104 домаќинства и 7.377 живеалишта (станови). Според површината која ја зафаќа општината Пробиштип (325,56 km²) и бројот на населението, густината на населението во општината Пробиштип во периодот на последниот спроведен попис на населението (2002 година) изнесува 50,9 жители/km².

Бројот на жители во населените места во општината даден е во следната табела.

Табела 4 Население во општина Пробиштип

Населено место	Број на жители
Бучиште	68
Бунеш	48
Добрево	340
Долни Стубол	168
Долно Барбареве	11
Дренак	26
Древено	213
Гајранци	36
Горни Стубол	99
Горно Барбареве	37
Гризлиевци	22
Гјуновци	33
Јамиште	10
Калниште	2102
Куково	18
Кундино	81
Лесново	41
Лезово	44
Марчино	26
Неокази	95
Пестришино	10
Петришино	60
Пишица	168
Плешенци	168
Пуздерци	34
Ратавица	277
Село Пробиштип	699
Шталковица	44
Стрисовци	54
Стрмош	294
Трипатанци	126
Трооло	45
Турско Рудари	185
Зарапинци	12
Зелениград	7
Злетово	2477
Град Пробиштип	8045

Следната табела дава споредба на вкупно население и домаќинства во двете општини според пописите во 2002 и 2021 година. Според споредбата, населението во општините е намалено за 17,14, односно 27,74%. Следната табела дава преглед и споредба на наталитетот во Источниот (општина Пробиштип) и Североисточниот регион (општина Кратово) меѓу периодот до 2004 и период од 2005-2021 година.

Табела 5 Споредба на население според пописите во 2002 и 2021 година

	Пробиштип		Кратово	
	2002	2021	2002	2021
Население	16.193	13.417	10.441	7.545
Домаќинства	5.104	4.903	3.304	2.886
Намалување (%)	17,14%		27,74%	

Табела 6 Преглед и споредба на наталитетот во Источниот (општина Пробиштип) и Североисточниот регион (општина Кратово) меѓу периодот до 2004 и период од 2005-2021 година.

Наталитет во регионот	Период до 2004	Период 2005 - 2021	Намалување (%)
Источен регион	9,74	7,8	19,92 %
Североисточен регион	12,76	9,9	22,41 %

4.1.8 | Природни ресурси

Општина Кратово

Општината Кратово од историјата позната како рударски град располага со рудници за неметали, познатите кварцни руди силексот, од кој се смета дека има резерви од 5 милиони тони, а годишната експлоатација е околу 100.000 тони, потоа природен кварц, наоѓалишта на туфови (се смета дека има резерви од 3 милиони тони, а годишната експлоатација изнесува 200 тони,) гранити и други неметални руди. Од металите располага со дел на олово-цинкови и бакарни руди (Пластица), и недоиспитани наоѓалишта на злато (Пластица - Златица), делумно испитани наоѓалишта на ураниум (Луково) и др.

Општина Пробиштип

Општина Пробиштип располага со значителен број на природни ресурси кои претставуваат база за понатамошен развој на општината. Терцијалните вулкански активности во општина Пробиштип создале големи рудни богатства. На овој простор се наоѓаат наоѓалишта на олово -цинкови руди, чии резерви се над 10.000.000 тони (испитан дел), но се проценува дека резервите се далеку поголеми, бидејќи голем дел од територијата каде се наоѓаат овие руди се уште не е доволно истражена. Во делот на неметали, во реонот на с. Плешенци, с. Кундино и Црн Врв има големи количини на кварцити. Во реонот на градот Пробиштип, с. Плешени и с. Стрмош се наоѓа голема количина на опализиран туф, кој се експлоатира. Се проценува дека резервите на туф и кварцит се над 7.000.000 тони.

Општината располага и со огромна количина на дацити и андезити, кои сеуште не се истражени, и се многу интересни за градежништвото. Карактеристично за градот Пробиштип, с. Плешенци и с. Горни Стубол е тоа што постојат големи количини на битуменозни шкрилци.

Наоѓалишта со јаглен има во непосредна близина на Пробиштип. Јагленот се наоѓа во миоценски седименти и во неколку слоеви одвоени со јалови прослојци. Словите се со мала моќност и ограничена количина, но сепак предизвикуваат голем интерес.

Лежиштето на битуменозни шкрилци се наоѓа во непосредна близина на с.Плешенци, на одалеченост од 5 km од градот Пробиштип, поврзано со асфалтен пат.

4.1.9 | Инфраструктура

Сообраќајна мрежа

Според Просторниот план на Република епубликаот мрежаштип, пог.), автопатската и магистрална патна мрежа релевантна за предметниот простор на проектот е:

- E-871 кој се поклопува со магистралниот пат М-2: (БГ - Деве Баир - Крива Паланка - E-75) - дел од коридорот за патен сообраќај во насока западисток
- М-2 - (Куманово - крстосница Коњаре – Ранковце - Крива Паланка - граница со Р Бугарија - Деве Баир).

Врз основа на Одлуката за категоризација на државните патишта („Службен весник на Република Македонија“ број 133/11, 150/11 и 20/12) овој магистрален патен правец се преименува со ознаката:

- А2 - (Граница со Бугарија - ГП Деве Баир - Крива Паланка - Страцин - Романовце - Куманово - Миладиновце - обиколница Скопје - Тетово - Гостивар - Кичево - Требениште - Струга - граница со Албанија – ГП Кафасан).

Релевантен регионален патен правец за предметната локација според Просторниот план на Република Македонија (2002 - 2020 г.) влегува во групата на регионални патишта "Р1" и е со ознака:

- Р1205 - (врска со А2 – Кратово – Пробиштип – Крупиште - врска со А3).

Водоснабдување

Општините Кратово и Пробиштип како и околните села што гравитираат околу концесискиот простор на Плавица со вода за пиење и вода за други потреби на домаќинствата се опслужуваат со локални водоводи. Главен извор за вода за пиење е водата од водовод, а поретко селските чешми, бунари и купечка флаширана вода. Исклучок е селото Гризилевци кое не е приклучено на водоводна линија. Жителите на ова село потребите за вода ги задоволуваат од селската чешма и бунари.

Општина Кратово

Водоснабдување на градот Кратово се врши од Злетовска Река, на надморска височина од 1.090 m со тиролски зафат на оддалеченост од 26 km североисточно од градот, неколку километри возводно од идната брана „Кнежево“. Доводот е изведен од челични цевки во должина од 22 km, со дијаметар 324 mm. Пропусната моќ на цевководот изнесува 180 l/s, при што, водата по целиот тек се движи по гравитационен пат. Доводниот систем е пуштен во употреба во 1988 година.

Системот обезбедува водоснабдување на населението од градот и на неколку рурални населби, наводнување на индивидуални земјоделски површини и одржување на биолошки минимален проток на Кратовска Река, во текот на сушните месеци на годината. Станицата за прочистување на вода за пиење се наоѓа 2 km источно од градот. Таа обезбедува вода за градот Кратово и за сите околни населени места во општината, што се наоѓаат низводно и западно од градот. Станицата има капацитет од 80 l/s и резервоарски простор од 300 m³, што не е доволно за потребите на градот и околните населени места.

Со системот за водоснабдување на градот Кратово стопанисува комунално претпријатие, кое обавува и други комунални дејности (одржување на канализациониот систем, собирање, транспортирање и депонирање на комуналниот отпад и сл.). Изградената градска разводна мрежа за водоснабдување е стара 40 години. Од односот на произведената и реализираната вода, произлегуваат губитоци од 40%. Големите загуби на вода се пред сè поради дотраената водоводна мрежа. При тоа, реализираната вода во просек изнесува 100 l/жител/ден, што е под нормата, не само за урбаните, туку и за руралните населби.

Водоводната мрежа е со должина од 17 km. Поради дотраената мрежа, доаѓа до чести дефекти, а истата е изведена од азбест-цементни цевки. Поради тоа, извршена е рехабилитација на старата водоводна мрежа, со што се заменети 9 km од старите азбестни со полиетиленски цевки.

Руралните населби на Општината Кратово, се соочуваат со сериозен проблем во обезбедувањето квалитетна вода за пиење. Потрошувачката на питка вода за наводнување на индивидуалните земјоделски површини, не се регистрира посебно.

Комунални отпадни води

Канализациониот систем на градот Кратово ги собира фекалните води и директно ги пренесува во Кратовска Река и нејзините притоки. Атмосферските води одвоено се собираат и исто така се пренесуваат во Кратовска Река и нејзините притоки.

Главните колектори, заедно со колекторите на секундарната мрежа, имаат должина од околу 40 km. Половина од оваа должина се ПВЦ цевки постари од 35 години. Останатите 20 km се стари канализациони инсталации, кои зависно од теренот и времето на градба, се направени од салонит, керамички цевки, или издлабени во камени слоеви и покриени со камени плочи.

Општина Пробиштип

Водоснабдувањето на Пробиштип во приградските населби и 7 селски населби се врши преку централен водовод, изграден пред 33 години. Водата се зафаќа во бунарски систем на Злетовска река кој се состои од 32 бунари и една галерија. Од водозафатот до резервоарот транспортот е со цевковод во должина од 5767 метри и пречник 323,9 mm, со помош на пумпи.

Прочистувањето на водата е само бактериолошко, со хлорирање во резервоарот преку хипохлоринатор. Таквото хлорирање не е автоматизирано и во голема мерка зависи од субјективниот фактор. Гасниот хлоринатор во пумпната станица не функционира поради недостиг на финансиски средства.

Недостатокот на вода за пиење е најизразен во текот на летните месеци, кога потрошувачката е зголемена. Постојат повеќе причини за недостатокот од вода за пиење: малата издашност на бунарскиот систем, дефекти на пумпите и потисниот цевковод, дефекти на водоводната мрежа, нерационално користење и дивите приклучоци. Иако инсталираниот капацитет е 100 l/s, максимум што се постигнува е 45 l/s. Нефункционалноста на катодната заштита доведува до чести дефекти на потисниот цевковод.

Примарната водоводна мрежа што е градена како што се развивал и градот не ги исполнува техничките услови и нормативи. Честите дефекти во мрежата се причина за губење на водата како и навлегување на подземните води во цевките, со што се загрозува квалитетот на водата за пиење. Уште еден голем проблем, за соодветно одржување на водоводната и канализационата мрежа е тоа што не е изработен подземен катастар на инсталациите. Со тоа многу се отежнува отстранувањето на дефектите, а има и појава на диво приклучување во мрежата кое не може да се лоцира. Не постојат целосни податоци за профилот и должината на водоводната и канализационата мрежа, како и за техничките карактеристики и квалитетот на цевките во истата.

Водата од градскиот водовод се контролира еднаш неделно со земање на пет мостри за хемиска и бактериолошка анализа (од пумпната станица, од резервоарот и од три точки на градската водоводна мрежа).

Од градската водоводна мрежа со вода за пиење се снабдуваат и селата Ратавица, Стрмош, Добрево, Неокази, Плешенци, Долни Стубол и Петршино. Другите селски населби (26), со вкупен број на жители 1457 или 9,02% од вкупниот број жители во општината имаат самостојни водоводи или ги користат природните извори и бунари. Во овие населени места исправноста на водата за пиење нередовно се следи.

Комунални отпадни води

Околу 90% од населението во општината Пробиштип е приклучено на канализациона мрежа. Со мрежа за одведување на комуналните отпадни води, покриени се градот Пробиштип, Злетово, Пишица, Ратавици, Древено, Стрисовци, Плешенци, Стрмош, а останатите 10% од населението се лоцирани во 31 населено место, од кое само едно е релативно поголемо н.м Добрево со 340, а останатите се со мал број на жители. Бројот на домаќинствата кои не се приклучени на канализационата мрежа изнесува 850.

Нема прецизен податок точно кои делови од градот не се приклучени на канализационата мрежа, но може да се каже дека тоа се домаќинства од приградските населби и периферните делови од градот. Во овие делови се користат септички јами или отпадните води се испуштаат површински. Мрежата за одведување и собирање на комуналните и атмосферски води не ги исполнува техничките услови и нормативи. Фекалната и атмосферската канализација се недоизградени, односно не постојат на целата територија на градот. Атмосферска канализација речиси не постои. Со системот управува јавното претпријатие Никола Карев.

4.2 | РЕЛЕВАНТНИ АСПЕКТИ

4.2.1 | Културно и историско наследство

Општина Кратово

Кратово е еден од најстарите градови во Република Северна Македонија. Како резултат на повеќе цивилизации и култури коишто минале низ него, во својата многувековна историја, градот добивал повеќе имиња, почнувајќи од античкото име Транупара, римското Кратискара,

византиското Коритос и турските имиња Каратонлу и Киратова, за да на крај го задржи денешното словенско име Кратово.

Постоечките древни архитектонски споменици, како што се кулите, мостовите и неколкуте преостанати староградски куќи, имаат посебна архитектонска вредност. Тие се најпрепознатливи симболи на Кратово, кои истовремено претставуваат и историско наследство и го отсликуваат времето кога Кратово било во најголемиот економски подем.

Општина Пробиштип

Како значајно културно наследство во општина Пробиштип се издвојуваат манастирот Св. "Гаврил Лесновски" во Лесново, Св. "Спиридон" во Злетово како и локалитетот Костомар и древната населба Карлуково.

Плански опфат

Планскиот опфат на Државно урбанистичко-планската документација за изградба на рударскиот комплекс "Плавица", навлагува во КО Приковци и КО Шлегово од Општина Кратово и КО Гривилевци, КО Марчино и КО Добрево од Општина Пробиштип. Во Експертниот елаборат за заштита на недвижното културно наследство на просторот на катастарските општини, кои се предмет на анализа **има** евидентирани недвижни споменици на културата:

За подрачјето на КО Приковци, Општина Кратово:

1. Археолошки локалитет "Згури", Приковци, римски период;
2. Археолошки локалитет "Лешки", Приковци, римски период;
3. Црква Св. Ѓорги, Приковци, 19 век.

За подрачјето на КО Шлегово, Општина Кратово:

1. Археолошки локалитет "Кула" (Здравичин Камен), Шлегово, римски период;
2. Археолошки локалитет "Село", Шлегово, доцноримски период;
3. Црква Св. Богородица, Шлегово, 1861г.

За подрачјето на КО Гривилевци, Општина Пробиштип:

1. Археолошки локалитет "Долно Градиште", Гривилевци, доцноримски период и среден век;
2. Археолошки локалитет "Згури", Гривилевци, од доцноримски период до среден век;
3. Археолошки локалитет "Мало Градиште", Гривилевци, римски период;
4. Археолошки локалитет "Плавица", Гривилевци, римски период;
5. Археолошки локалитет "Преслап", Гривилевци, доцноримски период.

За подрачјето на КО Марчино, Општина Пробиштип:

1. Археолошки локалитет "Ливади", Марчино, римски период;
2. Археолошки локалитет "Смрдел", Марчино, римски период;
3. Археолошки локалитет "Свети Троица", Марчино, среден век.

За подрачјето на КО Добрево, Општина Пробиштип:

1. Археолошки локалитет "Градиште", Добрево, доцноримски и рановизантиски период ;
2. Археолошки локалитет "Манастир", Добрево, доцноримски период;
3. Археолошки локалитет "Пешула", Добрево, доцноримски период;
4. Археолошки локалитет "Пударница", Добрево, римски период;
5. Споменик по повод нападот на Третата кумановска ударна бригада на рудникот "Добрево", Добрево 20 век;
6. Црква Св. Илија, Добрево, 19 век.

Во Археолошката карта на Република Македонија, која ги проучува предисториските и историските слоеви на човековата егзистенција, од најстарите времиња до доцниот среден век, на анализираното подрачје на катастарските општини, евидентирани се следните локалитети:

КО Приковци, Општина Кратово: Лешки, водовод од римско време, се наоѓа во непосредна близуна на Бигорска Чешма; Писан Камен, средновековен сакрален објект, во непосредна близина на селото, десно од патот за Кратово од левата страна на потокот Длабок Дол во карпа се издлабени 2 ниши во кои се забележуваат остатоци од фрескоживопис.

КО Шлегово, Општина Кратово: Коленец, населба од доцноантичко време, на северниот раб од селото биле откриени темели од објекти, откопани десетина питоси и пронајдени римски и византиски монети; Кула-Здравичиј Камен, градиште од доцноантичко време, северозападно од селото на планинското расклонение што се спушта стрмно во коритото на Кратовска Река кај село Железница се издига низок чукар со зарамнет простор ограден со бедем од кој се зачувани само темелите; Во селото, населба и некропола од римско време, на северниот раб на селото откриени се неколку капители, бази и колони, а пронајден е и епиграфски споменик со грчки натпис од третиот век.

КО Гризилевци, Општина Пробиштип: Долно Градиште, утврдување од доцноантичко време и од среден век; Згури, населба, рудник и топилница од доцноантичко време, лежи на 2km западно од селото, на пространа падина низ која поминува патот Пробиштип-Кратово; Златица-Пластица, рудник од римско време, на околу 2km југозападно од селото помеѓу реките Пластица и Киселица, под високиот рид Пластица е откриена рударска јама во која на 20 m од влезот во јамата на двата профила се издлабени по една рељефна претстава (на едната е херакле, а на другата рудар со чекан и клин); Преслап, населба од доцноантичко време, во нивите оддалечени 1km северно од селото откопани се два питоси и еден епиграфски споменик со грчки натпис кој се чува во селото.

КО Марчино, Општина Пробиштип: На подрачјето на катастарската општина Марчино, согласно податоците од Археолошката карта на Република Македонија нема евидентирани недвижни споменици на културата.

КО Добрево, Општина Пробиштип: Манастир, некропола од доцноантичко време, на северниот раб на селото, во близина на управната зграда на рудниците биле откриени околу 10 гроба во кои биле пронајдени керамички садови и монети; *Пешула*, градиште од доцноантичко време, на 1km северно од селото на платото на високиот рид кој се издига од левата страна на Добревски Дол зачувани се остатоци од темели од бедем, а во тврдината биле најдени монети од 6 век.

4.2.2 | Хидрографски и хидролошки карактеристики

Кратовска Река е лева притока на Крива Река со сливна површина од 71.5 km². Се формира во подножјето на Осоговските Планини, со слив кој има претежно правец исток запад со највисока точка на врвот Бреза, а најниска точка при вливот во Крива Река на кота 420,00 м.н.в. Во горниот дел на сливот има доста развиена хидрографска мрежа и воглавно во овој дел се создаваат водните количини.

Осоговскиот дел од општината е богат со потоци и реки, а најголем речен тек е Крива Река, која извира под Царев Врв на територијата на Општина Крива Паланка. Оваа река, во општината Кратово влегува северно од с. Крилатица, тече во насока на запад кога ја прима левата притока Кратовска Река, и ја напушта Општина Кратово низводно од с. Коњух, каде непосредно потоа се влева во реката Пчиња. Важен речен тек во Општина Кратово е Кратовска Река, која извира под врвот Лисец и тече претежно низ терен составен од еруптивни карпи. Злетовска Река со своето горно сливно подрачје, исто така тече низ територијата на Општина Кратово. Се образува од водотеците, Модра Река и Горна Река. Под селото Дренак (припаѓа на територијата на Општина Крива Паланка), ја прима притоката Плочка Река, додека низводно од селото Куново, Злетовска Река ја напушта Општината Кратово и нејзиниот тек продолжува низ општината Пробиштип се до устието во река Брегалница.

Хидрологија на плански опфат

Хидрографската мрежа на планскиот опфат е слабо развиена, која воглавно се одликува со присуство на потоци со постојан воден тек, како и потоци со повремени воден тек кои се застапени особено во пролетните месеци. Почесто се застапени суводолини низ кои во пролетните месеци при топење на снегот од повисоките предели, како и при врнежи од поројни дождови протекува

наводнуваат 3100 ha обработливи површини и ќе се произведува 56,80x106 KWh/год. електрична енергија.

За Источниот плански регион, изработен е Нацрт Просторен план на Источниот плански регион 2013-2030 год. кој е утврден од страна на Собранието на Република Македонија (на седница одржана на 25 декември 2017 год). За овој стратешки документ изработени се и експертски елаборати, меѓу кои и елаборатот „Управување со водите“, со кој се анализирани потребите од вода, извориштата за водоснабдување и заштитните зони на извориштата. За заштита на извориштето за водоснабдување на Градот Штип и селото Три Чешми е изработен „Елаборат за одредување на санитарно заштитни зони околу извориштата за водоснабдување на Град Штип на локалитетите „Фортуна“, „Штипско Езеро“ и „АРМ“.

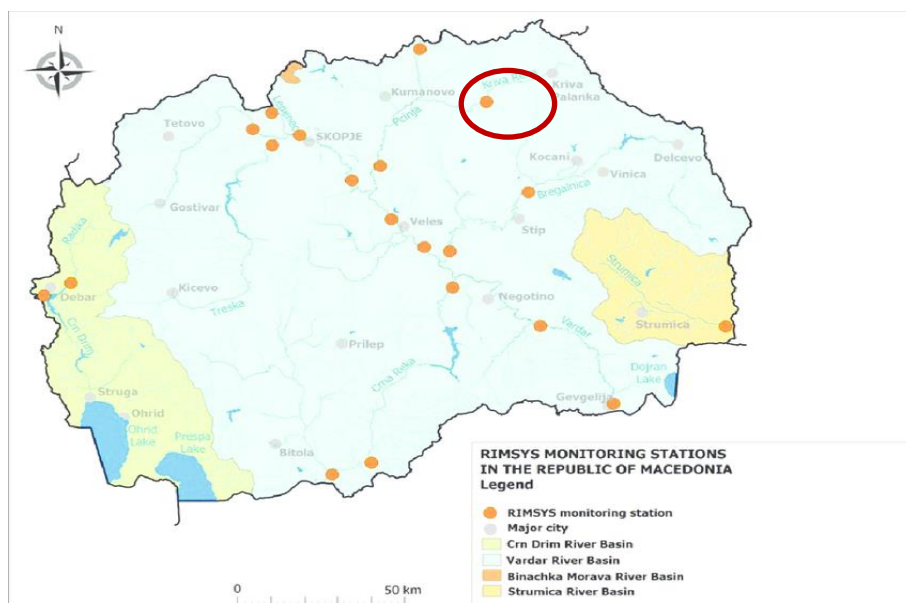
Слика Заштитни зони согласно нов Елаборат по барање на ЈП „ИСАР“

Планскиот опфат на рударскиот комплекс „Пластица“ не се наоѓа во пошироката заштитна зона (зона на набљудување) дефиниран со „Елаборат за одредување на санитарно заштитни зони околу извориштата за водоснабдување на Град Штип на локалитетите „Фортуна“, „Штипско Езеро“ и „АРМ“.

4.2.3 | Квалитет на водите

Површинскиот мониторинг на водите на реките во Македонија се врши од страна на Републичкиот завод за здравствена заштита (РЗЗЗ) / Информации за опасност за хемикалии и пакување (СИНPs) и Управата за Хидрометеоролошки работи (УХМР). Додека РЗЗЗ / СИНPs се фокусираат повеќе на параметрите од санитарна важност, имено микробиолошките параметри, УХМР се фокусира на хидролошките параметри како и на квалитетот на водата.

Целите на RIMSYS вклучуваат долгорочна проценка на квалитетот на водата и истекувањата, како и воспоставување на ефикасен систем за прогноза и аларм систем. Во рамки на Македонскиот информативен центар за животна средина, воспоставена е база на податоци за квалитетот и квантитетот на водотеците. Базата на податоци се формира врз основа на соодветно собирање, обработка, анализа и презентирање на податоците од мониторингот на водите од страна на Управата за хидрометеоролошки работи, Хидробиолошкиот завод од Охрид, Институтот за јавно здравје, Централната лабораторија за животна средина, ЈП Водовод и канализација – Скопје, како и од сите субјекти кои се инволвирани во мониторирањето на водата, а кои се обврзани да доставуваат податоци до Македонскиот информативен центар за животна средина.

Слика 15 Карта на RIMSY мониторинг станици³

Квалитетот на водата во реките во однос на кислородните показатели е прикажан преку анализа на средногодишни концентрации на следниве параметри: растворен кислород, биолошката петдневна потрошувачка на кислород - БПК5 и хемиската потрошувачка на кислород - ХПК, споредено со пропишаните вредности за класификација на водите. Квалитетот на Крива Река се следи на мерното место Трновец.

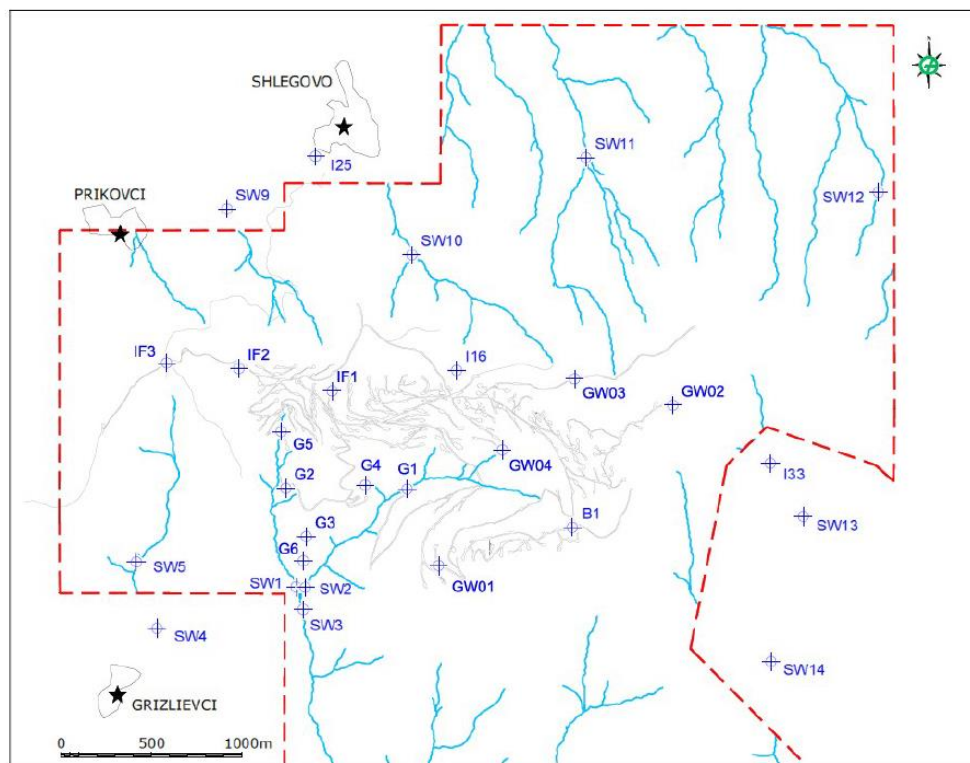
Според ЛЕАПот на општина Пробиштип (2009-2015), квалитетот на Крива Река во 2007 година покажал високи концентрации на метали поради хаварија на старото рудничко јаловиште.

Според податоците содржани во годишниот извештај за квалитетот на животната средина во Република Македонија за 2020 и 2021, издаден од страна на МЖСПП година, резултатите од ова мерно место покажуваат:

- по однос на концентрацијата на кислородни показатели (биолошката и хемиската потрошувачка на кислород), водите генерално спаѓаат во втора категорија.
- по однос на средногодишните концентрации на нитрати и нитрити, водите спаѓаат на квалитет на водата од I-II класа.
- на нитрити може да се забележи дека квалитетот на водата одговара на II класа.
- концентрацијата на опасните и штетни материи следена преку концентрациите на железо, кадмиум, цинк, олово, бакар, никел, хром и манган се во рамките на пропишаните концентрации за води од II класа.

Површинските и подземните води во планскиот опфат се предмет на истражување и анализи од страна на инвеститорот веќе подолг период со мрежа од повеќе од 20 мерни места, интензивно следејќи ја состојбата со квантитетот (протокот) и квалитетот (физичко-хемиски карактеристики). Во продолжение е дадена карта на мониторинг места во рамките на планскиот опфат.

³ Извор: Хидрометеоролошки завод на Република Македонија

Слика 16 Карта на мониторинг мрежа (површинска и подземна вода)

4.2.4 | Почви

Општина Кратово

На територијата на општина Кратово има 22.227 ha земјоделски површини од кои на ораници и бавчи припаѓаат 9.159 ha или 41% од вкупните земјоделски површини, на овошни градини 475 ha или 2%, на лозја 305 ha или 1,4% и ливади и пасишта 5.585 ha или 25% од вкупните земјоделски површини.

Општина Пробиштип

Вкупната обработлива површина изнесува 12 570 ha, а под пасишта се 12400 ha. Најчести култури кои се одгледуваат се пченицата, јачменот и пченката, а од градинарските култури најзастапени се компирот, гравот, бостанот, домотот и пиперката. Исто така, застапени се и лозјата на површина од 150 ha. Во овоштарството најзастапени се насадите на јаболка, круши и сливи а во подем е подигањето на нови насади на вишни (нови 60 ha во 2007 година). Угари и необработени ораници има околу 1500 ha.

4.2.5 | Стопански развој

Општина Кратово

Индустрија

Територијата на општината е богата со минерални сировини, поради што овој крај во минатото, бил центар на рударството и металургијата на Балканот, а овие стопански дејности претставувале основа за егзистенција на локалното население. Денес, на територијата на општината постојат неколку поголеми стопански субјекти, повеќе помали капацитети (трговија, угостителство и производство) и повеќе самостојни вршители на дејност. Во рударството преовладува производството на неметални руди и тоа: силексот (кварц), туфовите идр.

Во општина Кратово, се врши интензивно производство, само на мал дел од обработливото земјиште. Голем дел од земјоделските површини се напуштени, како резултат на мигрирањето на населението. Земјоделските активности во општината се реализираат преку комбинатот

„Силекс“, а во помал обем и преку индивидуалните производители. Најзастапени земјоделски култури се пченица и јачмен.

Сточарство

Сточарскиот сектор во општината се карактеризира со мали, сточарски домаќинства и комерцијално ориентирани земјоделски стопанства. Сточниот фонд во општината изнесува околу 26.900 грла, од кои 19.000 грла овци, 2.150 грла крави, 3.500 кози, 2.250 свињи и околу 70.000 единки живина. Наведениот сточен фонд е мал, во однос на површината на земјиштето и нема значително влијание врз загадувањето на животната средина, во случајов почвата.

Шумарство

Поради ридско-планинскиот рељеф и погодните климатски и почвени услови, шумите во општина Кратово се застапени во значителен обем. Вкупната површина под уредени шуми и шумско земјиште во општина Кратово изнесува 6.966 ha. Од неа, на шуми отпаѓаат 76% или 5.283 ha, додека пак останатите 24% или 1.683 ha претставуваат шумско земјиште. Во структурата на шумите, нискостеблестите растенија се застапени со 2.210 ha, а високо стеблестите со 4.756 ha.

Во општината стопанисувањето со шумите го врши шумското стопанство „Кратово“.

Годишната планска сеча се движи околу 11.000 m³ дрвна маса, додека интензитетот на пошумување изнесува околу 50 ha годишно.

Општина Пробиштип

Стопанството во општината од секогаш се карактеризирало со тоа што носечки гранки кои го даваа главниот развој биле рударството и акумулаторската индустрија. Но, во изминатите неколку декади, покрај овие две главни гранки се развија и голем број на фирми од услужните дејности како транспорт, угостителство, здравство и други услуги, се отворија голем број (17-18) конфекции, фирми за производство на храна, млеко и млечни производи, пекарска индустрија и сл.

Главна стопанска дејност во општината е трговијата, додека значајни носители на стопанството во општината се рудниците за олово и цинк Злетово, Стрмош рудникот за неметали со погонот за зеолит (60 вработени), фабриката за акумулатори „ТАБ МАК“ (210 работници) и леарницата за железо.

Земјоделство

Покрај трговијата и рударството, дел од населението во општината Пробиштип се занимава и со одгледување на земјоделски култури. Општината располага со вкупна аграрна површина од 4.788,54 хектари од кои вкупната површина на искористено земјоделско земјиште изнесува 3.462,12 хектари. Од земјоделските култури најзастапени се житните култури кои се засадени на површина од 1.872,52 хектари, а потоа следат индустриските култури (208,50 хектари), фуражните растенија (132,75 хектари), лозовите насади (150,65 хектари), зеленчукот (83,10 хектари) и овоштарниците (61,17 хектари).

Шумарство

Територијата на општината е покриена со шуми кои се непроценливо природно богатство од естетско, биолошко и стопанско значење. Вкупната површина на шуми во општина Пробиштип изнесува 10.500 ха од кои 18% или 1.890 ха шума е зафатено со процесот на сушење. Овој процент е понизок во споредба со степенот на сушење во Европа кој изнесува 30 - 50% (извори на податоците, ЈП „Макеонски шуми“ подружница „Осогово“ РЕ Пробиштип).

4.2.6 | Биодиверзитет и предел

Општина Кратово

Општина Кратово, поседува релативно богата фауна и флора. Заради хетерогеноста на еколошките фактори, не е можно да се изведе попрецизно разграничување на екосистемите, а со тоа, попрецизно да се лоцираат местоживеалиштата на видовите на дивата фауна. Вегетацијата на шумите и пасиштата, се карактеризира со повеќе растителни асоцијации. Шумската вегетација е обликувана во повеќе посебни шумски заедници, односно, биоценози.

Најголем дел од тревните заедници (пасишта), се лоцирани во високопланинскиот дел на општината, односно, над шумската вегетација. Во буковиот и дабовиот екосистем, се наоѓаат природните брдски пасишта.

Во горното сливно подрачје на Злетовска Река се застапени:

- (а) воден екосистем,
- (б) екосистем на дабовите шуми,
- (в) екосистем на буковите шуми и
- (г) екосистеми на субалпски (високопланински) појас.

Екосистемот на буковите шуми, кој се наоѓа во поголеми континуирани шумски комплекси на надморска височина од 1000 до 1600 метри, е богат со животински видови, а особено со дивеч.

На територија на општина Кратово, постои предел со посебни природни карактеристики. Тоа е таканаречениот „Осоговски буков комплекс“, со површина од 3.818 ha, кој е распространет и на територијата на соседните општини, Кочани и Крива Паланка.

Во рамките на концесиското поле, доминираат хабитатите на широколисни листопадни шуми. Во прилог X е дадена хабитатна карта за концесискиот простор според EUNIS (2 ниво).

Злетовска Река е најголема водна маса во високопланинскиот регион на Општина Кратово. Оваа река, заедно со нејзините притоки Емиричка Река, Мала Река, Плочка Река и Мушковска Река, се најзначајни за ихтиофауната, бидејќи преставуваат природни мрестилишта за рибите. Злетовска Река е типичен пример на отворено, високопланинско водено тело, што посебно се однесува за горниот тек на оваа река, кој се одликува со ладни и брзи води од прва класа на квалитет, кои се населени со напредна популација на различни видови на риби, меѓу кои доминира пастрамката.

Заштитени и значајни подрачја

Согласно Студијата за заштита на природното наследство изработена за потребите на Просторниот план на Република Македонија, на планскиот опфат нема регистрирано ниту евидентирано природно наследство.

Со одлука на Владата на Република Северна Македонија од 2020 година, Осоговските Планини се прогласени за заштитен предел, односно заштитено подрачје од категорија V. Осоговските Планини се значајно подрачје за растенија, значајно подрачје за птици, Емералд подрачје и дел од Европскиот зелен појас. На Осоговските Планини се разликуваат 9 типови на предели. Најкарактеристичен е Осоговскиот планински рурален предел кој поседува особена вредност како јадрово подрачје, но се истакнува и како коридор за крупни сверови. Заштитеното подрачје Осоговските Планини се наоѓаат на западната страна на планскиот опфат, оддалечени околу 4 км од границите на опфатот.

Согласно просторниот План на Република Македонија и Законот за заштита на природата во табелата подолу даден е преглед на предложените и заштитените локалитети во пошироката околина на планскиот опфат.

Табела 7 Предложени и заштитени подрачја во општина Кратово

Име на локалитетот	ППРМ	Статус
Плоче Литотелми - Страцин	СПР	Заштитен
Бор Кратово	СП	Заштитен
Карши Бавчи - Кратово	СП	Заштитен
Кукли – с. Куклица	СП	Заштитен

Планскиот опфат не се наоѓа во рамки на значајно подрачје за птици, Емералд подрачје или значајни растителни подрачја.

Флора и фауна

Општина Кратово, поседува релативно богата фауна и флора. Вегетацијата на шумите и пасиштата, се карактеризира со повеќе растителни асоцијации. Шумската вегетација е обликувана во повеќе посебни шумски заедници, односно, биоценози. Најголем дел од тревните заедници (пасишта), се лоцирани во високопланинскиот дел на општината, односно, над шумската вегетација. Во буковиот и дабовиот екосистем, се наоѓаат природните брдски пасишта.

Екосистемот на буковите шуми, кој се наоѓа во поголеми континуирани шумски комплекси на надморска височина од 1000 до 1600 метри, е богат со животински видови, а особено со дивеч. На територија на општина Кратово, постои предел со посебни природни карактеристики. Тоа е таканаречениот „Осоговски буков комплекс“, со површина од 3.818 ha, кој е распространет и на територијата на соседните општини, Кочани и Крива Паланка.

Флората застапена во општината Пробиштип претставува драгоцен и непресушно природно богатство од многубројни лековити растенија, шумски ливадски плодови, јадливи печурки и др. Од големиот број растителни видови опфатени со над 50 фамилии, 150 родови и неколку стотици видови. Најбројни се видовите од фамилиите печурки, мовови, голем број тревести и дрвенести (шумски) видови.

Според истражувањата од типот на рбетници (vertebrata) регистрирани се околу 136 вида, од кои најбројни се животинските видови од класата на цицачи (Mammalia), птици Aves, Bubo - ут, passer - врапче, pica - сврака, ciconia - штрк, ardea - чапја, falco - сокол, aquila - орел, columbalivia - див гулаб, cuculus - кукавица, hurundo - ластовица, luscinia - славеј и др. Од влекачите застапени се со родовите: Lacerta, Testudo, Vipera, Natrix, Coluber. Од типот на безрбетници (invertebrata), регистрирани се околу 168 видови од кои најбројни се видовите од класа Insecta со родовите Lepidoptera –пеперутки, Diptera –двокрилци, coleoptera – тврдокрилци и др.

Загрозени видови

Најзагрозени животински видови се: речното ракче-actacus, лозовиот полжав-helix, речната пастрмка - salmo truta fario, речната жаба, белоглавиот мршојадец, лисицата, куната, зајакот и волкот, срната, дивата свиња, ежот, желката и др.

Најзагрозени растителни видови се: липката-Tilia, мајчина душица-Origanum vulgare, (Thimus sp), кантарионот (hipericum), белиот бор (Pinus silvestrae), Orchis morio, Primula elation, Anemone pulsatila, Atropa belladonna, а од габите се врањот и лисичарката.

Во последните пет години, откупот на одредени видови се зголемува, поради што некои од овие видови стануваат загрозени (особено врањот и лисичарката). Исто така голем проблем е и неправилното собирање на овие видови со што се оштетуваат корењата на растенијата. Во текот на сезоната за собирање (јуни, септември, октомври), на годишно ниво се собираат: печурки 10-30 тони по сезона /годишно лековити растенија 20-30 тона/год (тегавец, липа, камилица, кантарион, глуварче, салеп и др. плодови 20-30 тона/год (шипки, боровинки, капини, малини) 1

Ендемични растителни и животински видови

Од ендемичните растителни видови на територија на општината регистрирани се: Potentilla rupestris (ендемит за Македонија) Stachys plumosa (ендемит за Балканскиот полуостров), Umbilicus erectus (ендемично растение за Балканскиот полуостров). Од ендемичните животински видови регистриран е само Белоглавиот мршојадец (Gups fulvus).

Особена реткост на територијата на општината, представува и Кундиското езеро кое во минатото било живеалиште на многу видови птици. Водата од езерото се користела за технолошкиот процес на флотирање на рудата, со што се нарушила природната рамнотежа на езерото, а со тоа директно и условите за живеење на водното станиште. Во однос на развојот на еко туризмот, од особена важност е да се изнајде решение за ревитализација на ова езеро и обновување на флората и фауната.

4.2.7 | Квалитет на амбиентен воздух

Мониторинг на квалитетот на воздухот се врши автоматски со фиксни мониторинг станици, семплери и со рачно земање проби од однапред определени мерни места.

Квалитетот на амбиентниот воздух во Р.Македонија го следат следните институции:

- Институт за јавно здравје, Скопје и Велес,
- Мониторинг мрежата на овие институции вклучува вкупно 10 мерни места, од кои седум се во скопје. на мерните места се мерат концентрации на SO₂ и црн чад,
- Управата за хидро-метеоролошки работи,
- Мониторинг мрежата на оваа институција вклучува вкупно 19 мерни места, од кои девет се во скопје. на мерните места се мерат концентрации на SO₂ и црн чад,
- Министерството за животна средина и просторно планирање.

Мониторинг мрежата на министерството вклучува вкупно 13 фиксни автоматски мониторинг станици. Во скопје се инсталирани 4 станици, и тоа во Карпош, Центар, Лисиче и Гази баба. Овие станици ги мерат еколошките параметри: CO, SO₂, азотни оксиди NO_x, суспендирани честички PM₁₀ и озон O₃.

Граничните вредности за нивоа и видови на загадувачки супстанции во амбиентниот воздух се дадени во следната табела.

Табела 8 Гранични вредности, целни вредности и долгорочни целиза квалитетот на воздух, вредности на праговите за информирање и алармирање за заштита на човековото здравје

Загад. супст.	Гранична или целна вредност			Долгорочна цел	Прагови на информирање и алармирање	
	Просечен период	Вредност	Макс. број дозволени надмин.	Вредност	Период	Вредност на прагот
SO ₂	Час	350 µg/m ³	24		3 часови	500 µg/m ^{3**}
	Ден	125 µg/m ³	3			
NO ₂	Час	200 µg/m ³	18		3 часови	400 µg/m ^{3**}
	Година	40 µg/m ³	0			
Бензен (C ₆ H ₆)	Година	5 µg/m ³	0			
CO	Максимална дневна 8-часовна просечна	10 mg/m ³	0			
PM ₁₀	Ден	50 µg/m ³	35		2 дена 2 дена	150 µg/m ^{3*} 200 µg/m ³ со маргина на толеранција 50 µg/m ³ (25%) при денот на отпочнување на примената, со намалување натаму на секои 12 месеци во еднакви годишни проценти, за да достигне 0 % до 1 јануари 2022 година **
	Година	40 µg/m ³	0			
PM _{2.5}	Година	25 µg/m ³	0			
Pb	Година	0.5 µg/m ³	0			
As	Година	6 ng/m ³	0			
Cd	Година	5 ng/m ³	0			
Ni	Година	20 ng/m ³	0			
BaP	Година	1 ng/m ³	0			
O ₃	Максимална дневна 8-часовна просечна	120 µg/m ³	25	120 µg/m ³	1 час 3 часови	180 µg/m ^{3*} 240 µg/m ^{3**}

Загад. супст.	Гранична или целна вредност			Долгорочна цел	Прагови на информирање и алармирање	
	Просечен период	Вредност	Макс. број дозволени надмин.	Вредност	Период	Вредност на прагот
	во текот на 3 години					

* праг на информирање

** праг на алармирање

Автоматските мониторинг станици за квалитет на воздух мерат еколошки и метеоролошки параметри, кои пристигнуваат модемски во централната станица секој час. Од еколошки параметри се мерат:

- CO - јаглероден моноксид изразен во mg/m^3
- SO₂ - сулфур диоксид, изразен во $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- Азотни оксиди, изразени во $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- O₃ - озон, изразен во $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- PM₁₀ - суспендирани честички во воздухот со големина помала од 10 микрометри, изразени во $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Овие мониторинг станици ги мерат и следните метеоролошки параметри:

- брзина на ветер, изразена во m/s
- насока на ветер, изразена во степени
- температура, изразена во степени целзиусови
- влажност, изразена во %
- притисок, изразен во hPa
- глобална радијација, изразена во W/m^2

Притисоци

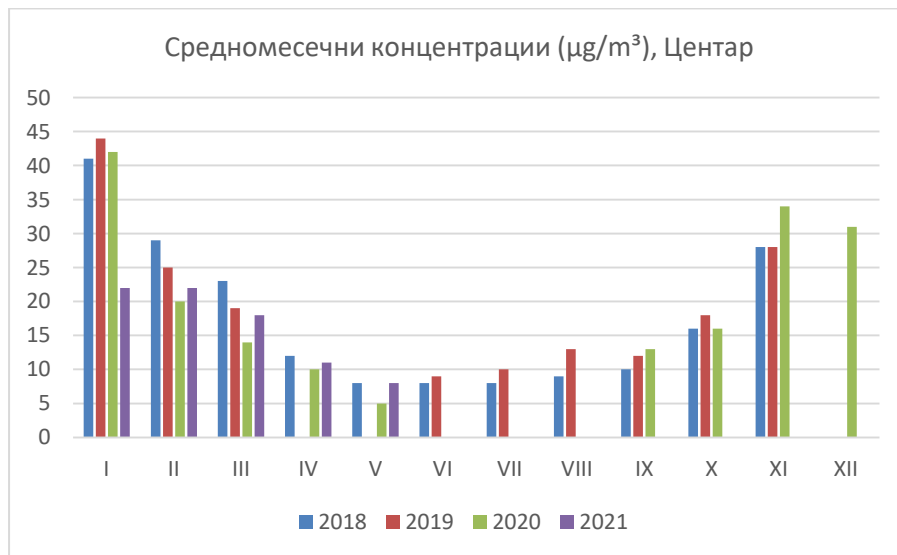
Притисоците врз квалитетот на амбиентниот воздух потенцијално може да дојдат од повеќе извори, во различни форми и количини, од кои најзначајни се: транспорт, енергија (производство на топлинска и електрична енергија), индустрија. Квалитетот на амбиентниот воздух вообичаено е повеќе нарушен во текот на зимските месеци, односно во текот на грејната сезона поради активностите за греење (уреди за индивидуално и колективно греење) и временски/климатски прилики (температурна инверзија, отсуство на ветрови итн.)

Во општините Пробиштип и Кратово притисоците доаѓаат од постоечката индустрија, сообраќајот и греењето.

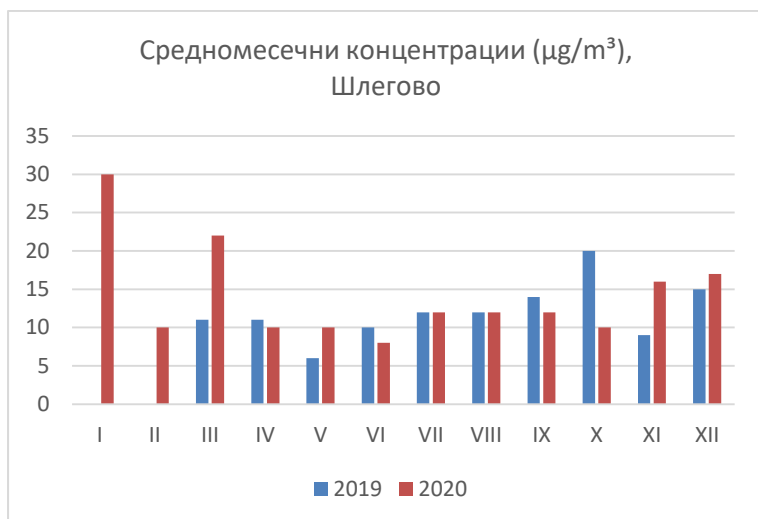
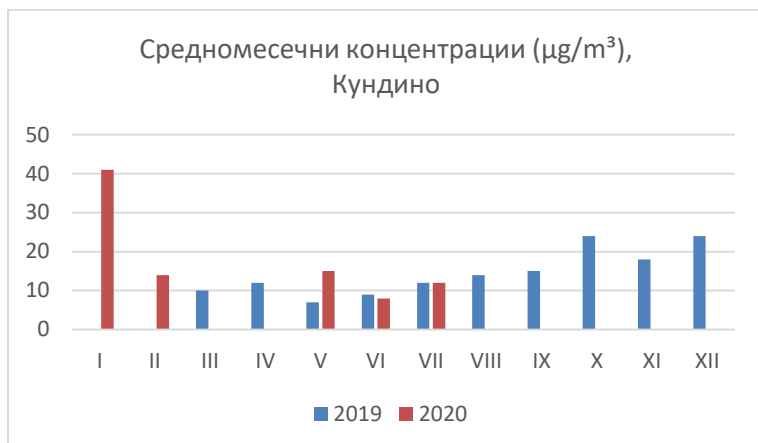
Мониторинг на квалитет на амбиентен воздух се следи во општина Пробиштип, но не и во Кратово. Дополнително, инвеститорот за потребите на својот проектот спроведува мерење на квалитетот на воздухот на две локации во околината на планскиот опфат (с.Кундино и с.Шлегово) заради поставување на основна состојба на животната средина.

Пробиштип

Квалитетот на амбиентниот воздух во Пробиштип се следи на две мерни места, Центар и Калниште. Податоците се превземени од интернет страната на општината и истите не покажуваат континуитет во мерењето. Во продолжение е даден преглед на состојбата со квалитетот на воздухот (PM₁₀) во Пробиштип за неколку години (2018 – 2021) врз основа на достапните податоци.

Состојбата со квалитетот на амбиентниот воздух (ПМ10) во околината на планскиот опфат според мониторингот на инвеститорот на мерни места во с.Кундино и с.Шлегово е даден во продолжение.

4.2.8 | Управување со отпад

Општина Кратово

Просечното годишно производство на отпад на национално ниво е во опсегот од 140 kg на жител во руралните средини до 240 kg по жител во урбаните средини. Вкупното создавање, на годишно ниво, на комунален цврст отпад и друг неопасен отпад во општината, се проценува на околу 3.000 тони, од кои:

- Отпад генериран во урбано подрачје: 1.643 t/год.
- Отпад генериран во рурално подрачје: 492 t/год.
- Комунален отпад, генериран во индустриски објекти: 600 t/год., (кога работела фабриката „Иднина“, а во моментов драстично помалку).
- Отпад генериран во комерцијални објекти: 430 t/год.

Организирано собирање и транспорт на цврстиот отпад до депонијата, има само во градот. Задолжено за собирање и одложување на цврстиот комунален отпад е КП „Силком“ – Кратово. Отпадот се собира во 80 „еуробин“ контејнери со зафатнина од 1,1 m^3 и незначителен број на канти, во помалку пристапните делови од градот.

Подигањето на неопасниот отпад од стопанските субјекти, се врши согласно претходно склучен договор со комунално претпријатие. Според податоците добиени од КП „Силком“ – Кратово, на подрачјето на општина Кратово, во моментов, отпадот од стопанските субјекти се собира заедно

со отпадот од домаќинствата. Тоа се должи на фактот што, голем дел од стопанските субјекти не работат или работат со мал процент од инсталираниот капацитет, па и генерираниот отпад е занемарлив.

Општина Кратово, нема евиденција за количините на индустриски отпад кои се генерираат на нејзина територија. Тоа се должи на нефункционирање на системот на евидентирање, информирање, следење и надзор при постапувањето со индустриски отпад.

Во општина Кратово, на иницијатива на непрофитната меѓународна организација, „Инжењери без граници“ од Флорида, а со поддршка на Општината и локалните невладини организации, започнато е организирано собирање на ПЕТ амбалажа. Собирањето е организирано во 6 контејнери со зафатнина од 1,1 m³, поставени на најфреквентните места во Кратово.

Податоците за инертен отпад/градежен шут, се мошне ограничени.

Информациите за биоразградливиот отпад (земјоделски отпад, зелени остатоци од парковите и зелените површини и од зелените пазари), отпадната биомаса од шумарството и од дрвната индустрија, се мошне ограничени дури и на национално ниво. Не постојат посебни системи за третман на ваквите видови отпад.

На ниво на општина Кратово не постојат податоци за посебни видови на опасен отпад, кои можат да дадат преглед на состојбата со истите. Во продолжение се наведени, посебните видови на опасен отпад со општи информации:

Отпадни масла за кои нема систем за организирано собирање. Голем дел од отпадните масла, се користи како гориво, се одлага директно во почвата или се испушта во канализационите системи.

ПХБ – полихлориранибифенили – не постојат сознанија за производство, увоз и промет на ПХБ, на ниво на општината.

Отпадот од потрошени батерии и акумулатори најчесто се одлага како составен дел на цврстиот отпад, во депониите, без претходно да му бидат отстранети компонентите коишто претставуваат опасен отпад.

Не постојат податоци за постапување со отпад од електрични и електронски апарати.

Искористени возила (отпадните автомобилски школки) не се опфатени со организирано собирање. Вообичаено, нив ги собира неформалниот сектор, од диви депонии или од технички несоодветни складишта. Тие се преработуваат за искористување на резервните делови или се третираат како старо железо.

Отпадните гуми, главно се депонираат, а дел од гумите нелегално се палат.

Локацијата на општинската депонија се наоѓа на одалеченост околу 4 km западно од Кратово, во месноста „Мечкин Дол“, во непосредна близина на с. Железница. До депонијата води пристапен макадамски пат од околу 1 km, поврзан со регионалниот пат Пробиштип - Кратово - Страцин. Локацијата на градската депонија, зафаќа површина од околу 45.000 m², а се користи за одлагање на отпад од 1975 година.

Според податоци од комуналното претпријатие, просечно на ден, се депонираат по 10 m³. Вкупното количество на депониран отпад е проценето дека изнесува околу 52.000 m³. На депонијата не се врши евиденција на количините на отпадот кој се депонира.

Општина Пробиштип

Комуналниот отпад во општината се собира на организиран начин во градот Пробиштип и Злетово, каде што услуга за собирање и транспорт на отпад добиваат 3582 домаќинства. Комуналниот отпад се собира согласно усвоената годишна програма за вршење на оваа комунална дејност од страна на ЈКП „Никола Карев“.

За собирање на отпадот ЈКП располага со: контејнери со зафатнина од 1,1 m³ - вкупно 78 пластични канти од 120 л. - вкупно 160 кај индивидуалните корисници и други импровизирани садови во кои се собира комуналниот отпад од индивидуалните домаќинства.

ЈКП се соочува со проблемот на недоволен број на контејнери (потребни се уште 80), а од постојните 80% се неупотребливи (изгорени, со дупки од кои испаѓа отпадот, без тркала кои се извадени или се изгорени). Исто така, недостасуваат и пластични канти од 120 л. за домаќинствата. Отпадот се транспортира со две возила за оваа намена (даф-2100 и ивеко 80-10), а се користат и уште два трактори за собирање на комунален отпад од домаќинствата. Двете возила кои се користат се стари и без соодветна опрема (приклучни делови) за вршење на оваа дејност. Исто така, евидентно е дека согласно количеството на произведен отпад, ЈКП не располага со доволен број на возила за соодветно и навремено извршување на услугата.

Депонијата "Озрен" е одалечена на 3,3 km од градот Пробиштип. Се користи од 1975 год, се наоѓа помеѓу ридови, а отпадот се депонира во природно создаден дел (дупка) со можност за експлоатација уште најмалку 50 год. Вкупно зафатената површина на депонијата изнесува 35000 m² и вкупно депониран отпад од 353846 m³. Депонијата не е оградена, нема машина за покривање на отпадот, нема вода, струја и чувари.

И покрај тоа што постои депонија за инертен отпад, се уште е евидентна појавата на диви депонии на просторот покрај патишта, на неуредените и другите површини. Во патниот појас на регионалниот пат Р -206 и во патните појаси на дел од локалните патишта во општината депонирано е околу 320 t/год од овој вид на отпад. На депонијата за инертен отпад, за една година просечно се депонира околу 2000 тони инертен отпад. Како резултат на спроведување на законската регулатива за отпад, и зголемената активност на терен од страна на инспекциските служби, девијантните појави се одстрануваат во текот на последните три години.

За отпадните масла од возила и индустријата не е организиран систем на собирање. Поголемиот дел од нив се собира (складира) во садови за тој вид на отпад (метални буриња) во вкупна количина од 7,7 тони просечно за една година, додека еден мал дел се истура во канализацијата и почвата (0,8 тони во канализација и 0,1 тон во почвата). Од вкупно складираните отпадни масла 1/3 се користи како гориво за затоплување кај дел од занаетчиските дуќани. Само 0,3 тони отпадни масла се преработуваат.

Околу 250 l ПХБ годишно се собираат од трансформаторите и се преработуваат на централно место заедно со истите од целата територија на Република Македонија. Не постојат други сознанија за производство, увоз и промет на овие материи на територијата на општината.

Голем број јавни објекти, објекти за колективно и индивидуално домување и помошни објекти имаат покриви од салонитни табли од азбест. Познато е штетното влијание на овој материјал врз здравјето на луѓето. Поради недостаток од искуства и знаења во поглед на управување со овој отпад во иднина може тој да се појави како проблем. Се проценува дека најмалку 25% од покривите се од азбест.

Од страна на откупувачите на отпад во голем дел се откупуваат отпадни батерии и акумулатори, а само мал дел оди со комуналниот отпад на депонијата. Во отпадите (во моментот еден регистриран откупувач согласно постоечките законски прописи) во 2007 год. е собрано 15 тони отпад од потрошени батерии и акумулатори.

Отпад од електрични и електронски апарати се откупува во отпадите и во најголем дел е собран. Од добиените податоци собрани се 10 тони отпад од електрични и електронски апарати (2007 год).

Искористените возила во најголем дел се предадени во отпадите (50 тони во 2007год.) и на тој начин многу површини на кои со години се одлагале искористените возила се исчистени.

Отпадот од здравствениот дом "Нада Михајлова" се собира во посебно обележани садови и се носи во депонијата "Дрисла" во Скопје (1.43 тони во 2007). Кај останатите приватни ординации (6) овој отпад се остава во садовите за собирање на комуналниот отпад и се депонира со истиот на депонијата "Озрен" (0,6 тони за 2007 год).

Старото хидројаловиште на рудниците за олово и цинк "Злетово" Пробиштип датира од самиот почеток на експлоатација на рудникот, и со децении на оваа локација се депонирани огромни количества на материјал. Во досегашниот период на старото хидројаловиште се депонирани околу 6. 000 000 m³ хидројаловина. Хидројаловиштето претставува плато во 5 (пет) полиња со вкупна висинска разлика од околу 30 m. Со депонирање на хидројаловината во целост е изменет

првобитниот релјеф на теренот. Оформени се рамни површини, платоа во пет различни нивоа (полиња од 1 до 5) и косина што го следи коритото на Киселичка река од почетокот на поле 1 до крајот на поле 5. Хидројаловиштето содржи тешки метали (олово, кадмиум, цинк, жива, железо, бакар, арсен, ураниум) што претставуваат опасност за сите медиуми на животната средина, а содржи и хемикалии како (бакар сулфат, натриум цијанид, калиум амил-ксантат, калциум оксид, калциум карбонат и Д-250) што се употребувале во процесот на влажната хемиска обработка на рудата при влажнењето, после мелниците и спиралните и спиралните класификатори како реагенси за дотерување на ПХ. Според достапни информации, во тек се активности што разгледуваат можност за искористување на просторот на хидројаловиштето за поставување на фотоволтаични панели за производство на електрична енергија со што влијанието од овој простор би се ставиле под контрола.

4.2.9 | Бучава

Бучавата во животната средина е во постојан пораст, особено тешко се контролира, во густо населените агломерации и резиденцијалните средини во близина на автопатишта, железнички пруги и аеродроми. Таа зазема значајно место во редот на негативните последици врз животната средина и претставува бучава предизвикана од несакан или штетен надворешен звук, создаден од човековите активности, којшто, предизвикува непријатност и вознемирување.

Најголеми извори на бучавата во животната средина се превозните средства од патен, железнички и воздушен сообраќај, индустриската активност, бучава од соседството и особено значајна и специфична за Македонија е бучавата од градежните активности. Влијанијата на бучавата врз луѓето се сумирани на следната слика.

Мерењето и следењето на бучавата се потребни за постигнување и одржување на нивоа на бучава во животната средина во рамки на граничните вредности, дефинирани во четири подрачја според степенот за заштита од бучава, со крајна цел да се заштити здравјето и добросостојбата на населението. Согласно постојната законска регулатива, податоците од мерењето и следењето на нивото на бучава се доставуваат до Министерството за животна средина и просторно планирање, Македонски информативен центар за животна средина. Законот ги определува основните носители на обврската за заштита од бучава во животната средина, а тоа се:

- Органите на државната управа;
- Општините, градот Скопје и општините во градот Скопје;
- Правните и физички лица.

Според Законот за заштита од бучава во животната средина, бучава во животната средина е бучава предизвикана од несакан или штетен надворешен звук создаден од човековите активности кој што е наметнат од блиската средина и предизвикува непријатност и вознемирување, вклучувајќи ја и бучавата емитувана од превозни средства, патен, железнички и воздушен сообраќај и од места на индустриска активност.

Непријатност од бучава значи вознемиреност предизвикана од емисија на звук кој е чест и/или долготраен, создаден во определно време и место, а кој ги попречува или влијае на вообичаената активност и работа, концентрација, одморот и спиење на луѓето. Вознемиреност од бучава се дефинира преку степенот на вознемиреност на населението од бучава определена со помош на теренски премери или увиди. Граничните вредности за основните индикатори за бучавата во животната средина се утврдени во Правилникот за гранични вредности на нивото на бучава. Според степенот за заштита од бучава, граничните вредности за основните индикатори за бучавата во животната средина предизвикана од различни извори не треба да бидат повисоки од:

Подрачје дефинирано според степенот за заштита од бучава	Ниво на бучава изразено во dB		
	Лд	Лв	Лн
Подрачје од прв степен	50	50	40
Подрачје од втор степен	55	55	45
Подрачје од трет степен	60	60	55
Подрачје од четврт степен	70	70	60

Лд - ден (период од 07,00 до 19,00 часот), Лв - вечер (период од 19,00 до 23,00 часот) / Лн - ноќ
(период од 23,00 до 07,00 часот)

Подрачјата според степенот на заштита од бучава се определени во Правилникот за локациите на мерните станици и мерните места (2008).

- Подрачје со I степен на заштита од бучава е подрачје наменето за туризам и рекреација, подрачје во непосредна близина на здравствени установи за болничко лекување и подрачје на национални паркови и природни резервати.
- Подрачје со II степен на заштита од бучава е подрачје кое е примарно наменето за престој, односно станбен реон, подрачје во околина на објекти наменети за воспитна и образовна дејност, објекти за социјална заштита наменети за сместување на деца и стари лица и објекти за примарна здравствена заштита, подрачје на игралишта и јавни паркови, јавни зеленила и рекреациони површини и подрачја на локални паркови.
- Подрачје со III степен на заштита од бучава е подрачје каде е дозволен зафат во околината, во кое помалку ќе смета предизвикувањето на бучава, односно трговско - деловно - станбено подрачје, кое истовремено е наменето за престој, односно во кое има објекти во кои има заштитени простории, занаетчиски и слични дејности на производство (мешано подрачје), подрачје наменето за земјоделска дејност и јавни центри, каде се вршат управни, трговски, услужни и угостителски дејности.
- Подрачје со IV степен на заштита од бучава е подрачје каде се дозволени зафати во околината, кои можат да предизвикаат пречење со бучава, подрачје без станови, наменето за индустриски и занаетчиски или други слични производствени дејности, транспортни дејности, дејности за складирање и сервисни дејности и комунални дејности кои создаваат поголема бучава.

5 | ЦЕЛИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Во продолжение се дадени целите на заштита на животна средина на ниво на законодавство релевантно за планскиот документ, поединечно за секој медиум и аспект.

Важно е да се напомене дека на предметниот план (Државна планска документација) се планира проект за кој ќе треба да се спроведе целосна постапка за оценка на влијание на проектот врз животната средина и да се подготви Студија за оценка на влијание на прокетните активности врз елементите на животната средина и социјалните аспекти. Исто така активностите кои се планираат на дел од опфатот подлежат на аплицирање и добивање на интегрирана еколошка дозвола од страна на МЗСПП.

5.1 | ЦЕЛИ ПОСТАВЕНИ ВО ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Заштита на животна средина – генерално

- Зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина;
- Заштита на животот и на здравјето на луѓето;
- Заштита на биолошката разновидност;
- Рационално и одржливо користење на природните богатства и
- Спроведување и унапредување на мерките за решавање на регионалните и на глобалните проблеми на животната средина.

Во законот за изменување и дополнување на Законот за минерални сировини од 2019 година, во членот 36 е додаден нов став кој гласи:

“Концесија за експлоатација на минерални сировини не може да се додели за постапки со лужење или флотација на металични минерални сировини со цијаниди или сулфурна киселина во рудници со отворен коп. Исклучот се концесиите за експлоатација на минерални сировини на веќе постојните рудници”.

Во законот за дополнување на Законот за животна средина од 2022 година, во член 20 (Општа одредба во врска со вршење на активности):

(1) На територијата на Република Македонија се забранети следниве активности:

- градење или реконструкција на инсталации без добивање на дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди од системот за заштитата и унапредувањето на животната средина,

додадена е нова алинеја што гласи:

- “градење или реконструкција на нови инсталации од тешка и загадувачка индустрија (Г1) на растојание помало од пет километри од населено место или заштитено природно подрачје.”

Изработката на предметната планска документација е започната во 2019 година, а планската програма за истата е одобрена во 2020 година (Потврда за заверка бр. 24-4166/2 од 16.06.2020 год.).

Планската документација е во функција на обезбедување на право на имплементација на планскиот документ и добивање на дозвола за градба на идните инфраструктури потребни за планот/проектот. Овој (СОЖС) извештај не се бави и нема мандат да ја оценува релевантноста и апликативноста на оваа одредба за предметната планска документација и секое толкување се остава на релевантните институции.

Заштита на воздухот

- Избегнување, спречување и намалување на штетните ефекти врз човековото здравје и животната средина како целина, вклучувајќи ги и биолошката разновидност, природното богатство и историското и културното наследство;
- Обезбедување на соодветна информација за квалитетот на амбиентниот воздух;

- Спречување и намалување на загадувањата кои предизвикуваат промена на климата и
- Одржување на квалитетот на амбиентниот воздух таму каде што е добар и подобрување во други случаи.

Управување и заштита на водите

- достапност до доволно количество квалитетна вода, во согласност со начелата за одржливо управување со водите за пиење и за производство на храна, за потребите на земјоделството, индустријата, хидроенергетските потреби, за потребите на парковите и други јавни површини, туризмот, пловидбата и за други потреби,
- заштита, зачувување и постојано подобрување на расположливите водни екосистеми и на екосистемите зависни од водата, заштита и унапредувањето на водната средина преку рационално и одржливо користење на водите, како и прогресивно намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни материји супстанции во водите,
- ублажување на последиците од штетното дејство на водите и од недостигот на вода и
- заштита и унапредување на животната средина и природата, на водните еко системи и на биолошката разновидност и заштита на здравјето на луѓето.

Заштита на почва

Со оглед на тоа што нема национално законодавство за почви, не постојат национални цели за заштита на почвите. Почвата се заштитува со почитување на останатото и целокупно законодавство за животна средина.

Управување со отпадот (Закон за управување со отпад)

Законот за управување со отпад ги поставува следните цели што истиот треба да ги обезбеди со негова имплементација:

- избегнување и, во најголема можна мера, намалување на количеството на создадениот отпад;
- искористување на употребливите состојки на отпадот;
- одржлив развој, преку зачувување и заштеда на природните ресурси;
- спречување на негативните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето;
- отстранување на отпадот, на начин што е прифатлив за животната средина и
- висок степен на заштита на животната средина, животот и здравјето на луѓето.

Управување со отпадот (Закон за минерални суровини)

Предмет и цели на Законот за минерални суровини се:

- условите и начинот на вршење геолошки истражувања, поттикнувањето и унапредувањето на геолошките истражувања со цел да се обезбеди нивна оптимална искористеност во согласност со начелата на одржлив развој и заштита на животната средина,
- поттикнувањето и унапредувањето на експлоатацијата на минералните суровини, како и зајакнување на мерките за безбедност, заштита на животната средина и здравјето на луѓето,
- поттикнувањето и унапредувањето на преработката на минералните суровини, како и зајакнување на мерките за безбедност, заштита на животната средина и здравјето на луѓето,
- надзорот и условите при вршењето на геолошките истражувања, експлоатацијата и преработката на минералните суровини и
- мерките и начинот со кои се спречува или намалува до најмала можна мерка штетното влијание врз животната средина и здравјето на луѓето кое може да настане како последица од управувањето со отпадот што се создава и веќе создадениот отпад од истражувањата, експлоатацијата и преработката на минералните суровини.

Одлагањето на отпадот од минерални сировини е регулиран во посебна глава од законот "Отпад од минерални сировини", каде се пропишани мерки за управување со отпад од минерални сировини и обврска за концесионерот да подготви и имплементира План за управување со отпад од минерални сировини.

На ниво на ЕУ законодавство, отпадот од минерали сировини е регулиран со посебна ЕУ директива - Директивата 2006/21/ЕЗ за управување со отпад од екстрактивната индустрија (Директива за отпад од рудници). Оваа директива не е целосно транспонирана во нашето законодавство со што обврските за концесионерите и би биле појасни и поконкретни.

Заштита од бучава во животната средина

- создавање здрави услови за животот на луѓето и заштита на животната средина од бучава,
- преземање мерки и активности за избегнување, спречување или намалување на бучавата,
- преземање на мерки за заштита од бучава која е наметната од блиската средина и предизвикува непријатност и вознемирување,
- отстранување или намалување на штетните ефекти кои се последица од изложеноста на бучавата во медиумите и областите на животната средина и
- обезбедување на основа за развивање на мерки за намалување на бучавата што ја емитуваат поголемите извори, особено патните, железничките и водните превозни средства и инфраструктура, воздухопловите, опремата што се користи на отворен простор и во индустријата, како и мобилните механички средства за работа

Заштита на биолошката и пределската разновидност и заштита на природното наследство

- Утврдување и следење на состојбата на природата;
- Зачувување и обновување на постојната биолошка и пределска разновидност во состојба на природна рамнотежа;
- Установување на мрежа на заштитени подрачја поради трајна заштита на својствата врз основа на кои го стекнале статусот на природно наследство;
- Обезбедување на одржливо користење на природно богатство во интерес на сегашниот и идниот развој, без значително оштетување на деловите на природата и со што помали нарушувања на природната рамнотежа;
- Спречување на штетните активности на физички и правни лица и нарушувања во природата како последица на технолошкиот развој и извршување на дејности, односно обезбедување на што поповолни услови за заштита и развој на природата и
- Обезбедување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Здравје на човекот

- Минимизирање на бучавата, вибрациите, емисиите од сообраќајот, индустриските процеси и експлоатацијата на сировини во некои индустриски гранки.

Материјални средства

- Избегнување на ризик од поплави или крајбрежна ерозија при избор на локацијата за инвестирање.

Културно наследство

Промовирање на заштита и зачувување на културното, вклучувајќи архитектонско и археолошко наследство.

5.2 | ИНТЕГРИРАНО СПРЕЧУВАЊЕ И КОНТРОЛА НА ЗАГАДУВАЊЕТО (ИСКЗ)

ИСКЗ е систем за заштита на животната средина што вклучува целосен пристап за контрола на загадувањето од индустриските извори. Главна цел на ИСКЗ е да постигне високо ниво на

заштита на животната средина во целост, првенствено со спречување, а каде што тоа не е можно со намалување на емисиите во воздухот, водата и почвата.

Во тек е подготовка на нов закон за контрола на индустриски емисии. Цел на овој закон е спречување, намалување и колку што е возможно спречување на загадувањето кое е предизвикано или кое може да настане од спроведување на индустриски активности во согласност со начелото „загадувачот плаќа“, како и начелото „спречување на загадувањето“, преку:

- создавање на рамка со која ќе се овозможи контрола на индустриските активности согласно одредбите на овој закон, делување во изворот на загадувањето, притоа обезбедувајќи разумно управување со природните ресурси, како и земајќи ја во предвид доколку е потребно, економската ситуација и локалните услови каде што се одвива активностa, и
- обезбедување на соодветен интегриран пристап за спречување и контрола на емисиите во воздухот, водата и почвата, управување со отпадот, намалување на нивото на бучава, енергетска ефикасност и превенција од несреќи.

ИСКЗ системот почива на примена на најдобри достапни техники:

- Најдобри достапни техники е најнефективната и најнапредната фаза во развојот на активностите и на методите на работа кои укажуваат на практичната соодветност на конкретните технологии за обезбедување, во начело, на основата на граничните вредности за емисиите, наменети за спречување и, онаму каде што тоа не е практично возможно, за намалување на емисиите и на негативното влијание врз животната средина.

Постои посебен Референтен документ за најдобри достапни техники⁴ за руднички активности, односно управување со отпад од руднички активности што дефинира техники, емисии и нивоа на потрошувачка, гранични вредности, мониторинг, достапни техники и соодветни мерки за ремедијација на локацијата. Со усвојување на новиот закон, референтните документи се очекува да станат обврска за идните ИСКЗ инсталации.

Активностите предвидени во планскиот опфат ќе подлежат на ИСКЗ дозвола, поради што планирањето и оценката на влијанието врз животната средина на таа активност/инсталација треба да ги земе во предвид сите релевантни НДТ аспекти поставени во референтниот документ.

5.3 | Цели на национално ниво релевантни за планскиот документ

Генералните цели за заштита на животната средина земени во предвид при подготовката на урбанистичкиот план, односно кои се очекува да се постигнат со мерките за избегнување, ублажување и/или компензација на потенцијалните влијанија предложени во овој извештај се:

- Зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина,
- Заштита на квалитетот на амбиентниот воздух, избегнување, спречување или намалување на штетни емисии во воздухот,
- Достапност до доволно количества квалитетна вода, заштита, зачувување и постојано подобрување на расположливите водни ресурси, спречување или намалување на штетни испуштања, одведувањето и третман на комуналните отпадни води, третман на отпадни индустриски води од страна на самите субјекти,
- Избегнување и намалување на создадениот отпад, негово повторно искористување, отстранување на прифатлив начин,
- Рамномерен просторен развој, рационално уредување и користење на просторот,
- Рационално користење и заштита на земјоделското земјиште,
- Рационално и одржливо користење на природните ресурси,
- Користење на обновливи извори на енергија,

⁴ Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Management of Waste from Extractive Industries

- Зачувување и заштита на растителниот и животинскиот биодиверзитет,
- Избегнување, спречување или намалување на бучавата.

Во рамки на националната правна рамка, следните национални документи релевантни за планскиот документ се земени предвид во однос на целите на животна средина:

- ❑ Просторен План на Република Македонија (2002-2020)
- ❑ Стратегија за регионален развој на Република Македонија 2021-2031
- ❑ Индустриска политика на Република Македонија (2009-2020)
- ❑ Национална стратегија за одржлив развој во Република Македонија (2009-2030)
- ❑ Стратегија за демографски политики на Република Македонија (2015 – 2024)
- ❑ Национална стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008-2020)
- ❑ Национален план за управување со отпад на Република Македонија (2020-2030)
- ❑ Национална стратегија за води на Република Македонија (2012-2042)
- ❑ Национален план за заштита на амбиентен воздух на Република Македонија (2013 – 2018)
- ❑ Национална стратегија за биолошка разновидност со акциски план (нацрт)

Просторен План на Република Македонија (2002-2020)

Просторниот план на РМ претставува стратегија за просторен развој на земјата, кој дава насоки за намената, користењето, заштитата, организацијата, уредувањето и управувањето со просторот, преку:

- остварување на повисок степен на вкупната функционална интегрираност на просторот на државата,
- обезбедување услови за значително поголема инфраструктурна и економска интеграција со соседните и останатите европски земји,
- усмерување на развојот на одделни области и краеве според реалните можности, особености и потенцијали,
- порамномерна и порационална разместеност на индустријата,
- индустрискиот развој да се темели на оптимално користење на компаративни предности на одделни подрачја на земјата и соодветна дисперзија на индустриските капацитети,
- рамномерна разместеност на индустриските капацитети во просторот усогласена со основните фактори на развој,
- поттикнување на селективниот развој на индустријата во малите центри, посебно на недоволно развиените подрачја,
- вклучување на еколошките преференци во развојот на индустријата и нејзина алокација и разместување,
- развој на индустријата во насока на поефикасно управување и технолошка модернизација,
- рационална комбинација и алокација на расположивите ресурси преку ефектуирање на постојните и изградба на нови преработувачки производствени капацитети

Стратегија за регионален развој на Република Македонија 2009 – 2019

Рамномерниот регионален развој може да се постигне само преку максимално искористување на човечкиот капитал, одржливо користење на достапните природни ресурси во планските региони и преку развој на индустрии кои се карактеристични односно претставуваат споредбена предност на одделни плански региони. Доследна примена на начелата на рамномерен регионален развој во индустрискиот развој наложува потреба од мерки со кои ќе се стимулира дисперзија на вработеноста во индустриите во различни плански региони со цел да се намалат големите разлики во приходот по глава на жител. Порамномерен индустриски развој е ефикасен механизам и за намалување на внатрешните миграции кон метрополата но и кон индустриските центри во други урбани општини. Решителна промена на овој пристап и политики би придонела за полицентричен развој односно да се избегне концентрирање на агломерацијата на индустриите

во градот Скопје и неговото непосредно опкружување и неколку други градови, што за последица има низа други предизвици поврзани со домувањето, создавање на сиромашни локални заедници и деградација на животната средина.

Индустриска политика на Република Македонија (2009-2020)

Индустриската политика на РМ е национален стратешки документ за зголемување на конкурентноста на македонската индустрија и економијата воопшто, преку координирање на политиките за конкурентност во Република Македонија. Основна цел на овој документ е да придонесе кон зголемување на конкурентноста на домашната индустрија, базирана на знаење, иновации и истражувања кои водат кон раст и развој, создавање стимулативна деловна и инвестициона клима и поддршка на претпријатијата за подобрување на нивните конкурентни способности со стекнување на знаења, нови технологии и пазари. Стратешки цели (области на делување) за реализирање на визијата на македонската индустриска политика се:

- Меѓународна соработка
- Применети истражувања, развој и иновации
- Еколошки производи и услуги за одржлив развој
- Развој на мали и средни претпријатија и претприемништво
- Соработка во кластери и мрежи

Национална стратегија за одржлив развој во Република Македонија (2009-2030)

Главните стратешки определби на стратегијата се:

- Зголемување на свеста и посветеноста за одржлив развој
- Насочување на финансискиот сектор кон одржлив развој
- Насочување на приватниот сектор кон одржлив развој
- Имплементирање на пилот и демонстрациски проекти за одржлив развој

Стратегија за демографски политики на Република Македонија (2015 – 2024)

Подобрување на постојните демографски трендови во РМ, преку спроведување на долгорочни политики и подрачја на делување, кои директно и индиректно ќе влијаат на демографскиот развој во РМ. Подрачја на делување за подобрување на демографските трендови се семејните и миграциските политики, како политиките за активно стареење и меѓугенерациска солидарност, со цел да се постигне:

- Забавување на стапката на намалување на населението и создавање на услови за одржлив демографски развој на земјата;
- Намалување на регионалните демографски диспаритети и создавање на одржлива територијална дистрибуција и квалитет на живот на населението;
- Намалување на постоечките разлики и нееднаквостите помеѓу населението со цел да се зголеми социјалната кохезија.

Национална стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008-2020)

Стратегијата за управување со отпадот на РМ:

- ги одредува основните насоки во доменот на управувањето со отпадот во временскиот период за кој се однесува Стратегијата
- ги одредува основните насоки за постапно воспоставување на систем за управување со отпадот во наредниот период, во согласност со основниот пристап на ЕУ кон управувањето со отпадот, при што ќе се земат предвид можностите на економијата;
- ги одредува основните принципи за одржливо користење на природните ресурси и за управување со отпадот, вклучувајќи ја хиерархијата на основните принципи во управувањето со отпадот;
- го води системот на активности во доменот на усогласувањето на законодавството со *acquis communautaire* како неодминлив процес во приближувањето на РМ кон членството во ЕУ.

Национален план за управување со отпад на Република Македонија (2020-2030)

Националниот план за управување со отпад на РМ ги утврдува основните, посебните и квантитативните цели во процесот на воспоставување на системот на управување со отпад што мора да се постигнат и ги дефинира основните активности и задачи во правната, институционалната, организациската, техничката и економската сфера.

Национална стратегија за води на Република Македонија (2012-2042)

Стратегијата за води ги утврдува долгорочните чекори за управување со водите, кои вклучуваат:

- одржлив развој на водните ресурси за задоволување на потребите на сите корисници;
- рационално и економично користење на водата;
- заштита на водата и мерки за спречување на загадувањето;
- заштита и подобрување на водните екосистеми, и
- заштита од штетните ефекти на водите.

Национален план за заштита на амбиентен воздух на Република Македонија (2013 – 2018)

Дефинира генерални и конкретни мерки за подобрување на квалитетот на воздухот (по сектори) на целата територија на РМ, воедно ги наведува и сите релевантни институции одговорни за имплементација на мерките со цел подобрување на квалитетот на воздухот на локално и глобално ниво.

Национална стратегија за биолошка разновидност со акциски план

Национални цели:

- Надминување на основните причини за загуба на биолошката разновидност преку интегрирање во целото општество,
- Намалување на директните и индиректните притисоци,
- Подобрување на статусот преку зачувување на екосистемите, видовите, и генетската разновидност заради зголемување на придобивките,
- Подобрување на знаењето и достапноста на сите релевантни информации во врска со биолошката разновидност.

5.4 | Цели релевантни за планскиот документ на регионално ниво

Просторен план на Источен плански регион (2013-2030)

Основната цел на Планот е да се насочи интегралниот развој во регионот кон оптимално користење на природните погодности создавајќи услови за организација и уредување на просторот како единствена функционална и просторна целина преку:

- Поврзување на Регионот со неговото опкружување;
- Просторна организација која ќе овозможи интеграција и рамнотежа во развојот на населбите, стопанството и социоекономскиот живот;
- Синхронизација на сите активности во просторот преку дефинирање на намената и користењето на земјиштето;
- Создавање на погодни услови за живеење и инфраструктурна поврзаност на населбите во зависност од нивната просторната разместеност;
- Насочување и усогласување на изградбата на инфраструктурата (сообраќајна, енергетска, водостопанска) со потребите на населението и стопанството;
- Обезбедување на услови за создавање и одржување на стабилна еколошка рамнотежа (заштита на природата и животната средина).

Програма за развој на Источен плански регион 2015 – 2019 година

Среднорочни цели:

- Економски развиен регион, пошироко препознаен како атрактивен за инвестирање
- Сочувана и унапредена животна средина

Програма за развој на Североисточен плански регион 2015-2019 година

Среднорочни цели:

- Подобро искористување на конкурентските предности, развој на малиот бизнис и формите на организирано привлекување на инвеститори во регионот.
- Здрава животната средина и правилно искористување и управување со природните ресурси

Регионален план за управување со отпад во Источниот плански регион 2015-2042 година

Цели:

- Минимизирање на негативните влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето предизвикани со генерирање и управување со отпад и намалување на целокупните влијанија од употреба на ресурси.
- Минимизирање на негативните социјални и економски влијанија.

Регионален план за управување со отпад во Североисточниот плански регион

Цели:

- Минимизирање на негативните влијанија на животната средина и на здравјето на луѓето предизвикани од создавањето и управувањето со отпад.
- Минимизирање на негативните социјални и економски влијанија и максимизирање на социјалните и економските можности.

5.5 | Цели релевантни за планскиот документ на локално ниво

Локален еколошки акционен план на општина Пробиштип 2009-2015 година

Цели:

- Воспоставување интегрален систем за заштита на природата и биодиверзитетот.
- Ревитализација на локалитетот околу старата јаловишна депонија.
- Зајакнување на капацитетите на ЈКП.
- Заштита на земјоделско земјиште поволно за производство на квалитетна храна и промовирање на органско земјоделе.

Локален акционен план за животна средина на општина Кратово

Цели:

- Правилно управување со отпадот.
- Одржливо управување со шумски фонд.
- Воспоставување на систем за ониторинг на квалитет на почвата/обработливо земјиште.
- Воспоставување на интегрален систем за заштита на природата и биодиверзитетот.
- Промоција на природните вредности на општина Кратово.
- Подигнување на јавната свест за заштита на природните ресурси.

6 | ВЕРОЈАТНО ЗНАЧАЈНИ ВЛИЈАНИЈА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Извршена е анализа на влијанијата од имплементацијата на предвидениот плански документ. Анализата е направена согласно упатствата дадени во *Уредбата за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето*⁵. При извршената анализа земени се предвид сите релевантни влијанија и нивните карактеристики, како и целите и насоките од повисоките и поврзаните релевантни планови, и целите на животна средина релевантни за планскиот документ.

Имплементацијата на планскиот документ е во насока на просторно организирање на предметниот плански опфат, во насока на искористување на сите просторни можности на локацијата и нивно ставање во функција на локален и регионален економски развој.

Имајќи ја предвид главната намена на планскиот документ и развој на индустрија, имплементација на државната урбанистичка планска документација може да предизвика промени и влијанија врз животната средина, поради што во продолжение на ова поглавје се врши анализа на истите. Со планската документација се предвидува Г1 намена во просторот - *тешка индустрија во која спаѓаат сите видови индустриски погони кои имаат големи енергетски барања, голем промет на сировини и материјали, создаваат голем обем на сообраќај и создаваат отпад и штетни еманиции*⁶.

Влијанијата кои се очекуваат сигурно да се појават ќе бидат присутни во експлоатациониот период од 30 години со голем интензитет, во проектните решенија ќе бидат вградени мерки за спречување и/или ублажување на овие влијанија. По престанокот со работа ќе бидат присутни влијанија со понизок интензитет, истите ќе се следат и ќе се спроведуваат мерки за ублажување.

Подетално разгледување на влијанијата врз животната средина и планирање на соодветни мерки за спречување и контрола на загадувањето неопходно е да се направи на ниво на техничка и проектна документација при познати технички детали за намерата на инвеститорот. Со оглед на видот и обемот на проектите предвидени со планскиот документ, неопходно е да се спроведе оценка на влијание на проектот врз животната средина и да се подготви Студија за животна средина.

За потребите на реализација на проектот при подготовка на Студијата за ОВЖС ќе се изврши детално идентификување и анализа на потенцијалните кумулативни влијанија врз животната средина и животот и здравјето на луѓето. Инвеститорот ангажира компанија која веќе работи на изработка на Дистрибутивен модел за идентификација на кумулативните влијанија врз водите, почвата, амбиентниот воздух и бучавата земајќи ги во предвид сегашните состојби со овие медиуми на предметната област.

Поради местоположбата на рударскиот комплекс како и планираните активности на експлоатација на рудата, не се очекува појава на прекугранични влијанија од реализација на планското решение.

Активноста предмет на овој плански документ, експлоатација на минерални сировини, подлежи на добивање на интегрирана еколошка дозвола за што инвеститорот неопходно е да подготви и поднесе барање за добивање на интегрирана еколошка дозвола до надлежниот орган. На тој начин, работата на идната активност ќе биде предмет на редовна контрола и мониторинг од страна на надлежниот орган.

Заклучоците од овој извештај треба да бидат земени во предвид при сите идни анализи на влијанијата што ќе се прават на пониско и техничко ниво.

⁵ „Службен весник на РМ“ бр. 144 од 30.11.2007 година

⁶ Правилник за стандарди и нормативи за урбанистичко планирање (Службен весник на РМ, бр. 142 од 21.08.2015 година)

6.1 | УРБАНИЗАЦИЈА НА ПРОСТОРОТ

- Во изминатиот период за овој плански опфат нема претходно изработен урбанистички план. Условите за планирање на просторот исклучиво се базираат врз Просторниот план на Р. Македонија.
- По извршената анализа и обработка на добиените податоци⁷ утврдено е дека во планскиот опфат со површина од 469.99 ха нема изградени објекти, односно локалитетот што е предмет на разработка на оваа урбанистичко планска документација претставува дел од неизградено земјиште за што досега немало определено намена и претставувало земјоделско земјиште и шума. Според добиените податоци од засегнатите страни во рамките на планскиот опфат нема податоци за изградена комунална хидротехничка и телекомуникациска инфраструктура и нема изградени објекти со правен статус стекнат по основ на Законот за постапување со бесправно изградени објекти.
- Просторниот план на РМ (2002 - 2020) претставува највисок управувачки документ во делот на просторно планирање во РМ, по карактер интегрален развоен проект со чија помош се дефинира просторната организација на државата и целите и концепциите на просторниот развој на одделни области, како и условите за нивна реализација. Основната стратешка определба на Просторниот план на Републиката е остварување на повисок степен на вкупната функционална интегрираност на просторот на државата, што пак подразбира намалување на регионалните диспропорции, односно квалитативни промени во просторната, економската и социјалната структура, особено во подрачјата со изразени дисфункции на социјален и економски развој.
- Во рамките на просторниот план, локалитетот Пластица (планскиот опфат) е идентификуван како дел од потенцијална зона за минерална експлоатација – метали со утврдени лежишта – појава на минерали. Во продолжение се дадени исечоци од релевантни карти за Реонизација на минерални сировини и Користење на земјиште (карта бр.5 и карта бр. 20) од Просторниот план на РМ.

Потенцијални зони за експлоатација

- Метали
- Неметали
- Камен за градежништво
- Јаглен
- Лежишта-појави на минерали

Рудни реони

- Западно-македонски масив
- Пелагониди
- Вардарска зона
- Кратовско-злетовска вулканска област
- Српско-македонски масив
- Кенозојски седиментациони басени

Слика Исечок од Карта за Реонизација на минерални сировини (Извор: Просторен план на РМ)

⁷ Направено во планскиот документ

Легенда:

 шуми и шумско земјиште	 акумулации	 патна мрежа
 површини за пошумување	 зони за експлоат. на минерали	 железничка мрежа
 земјоделско земјиште	 туристички простори	 воздухопловно пристаниште
 наводнувани површини	 транзитни коридори	
 високопланински пасишта	 туристички центри	

Слика Исечок од Карта за Користење на земјиште (Извор: Просторен план на РМ)

- Експертниот елаборат *Состојба и можности за користење на минералните сировини* претставува составен дел од Просторниот план на РМ. Во овој документ, локалитетот Пластица е идентификуван како дел од кратовско-злетовската вулканска област на рудни реони во Македонија. Поглавје 3.3. Оценка на состојбата на цврстите минерални сировини од овој документ, во делот 3..3.1.6 Руди на злато го утврдува следното:

“3.3.1.6. Руди на злато. Златото се јавува во примарни и секундарни наоѓалишта. Во примарните минерализација настапува како елементарно злато, но најчесто е придружник на бакарните руди, додека во речните наноси настапува секундарното злато. Примарното злато е откриено со бакарни орудувања во рудното поле Бучим - Боров Дол, Пластица-Златица во Кратовската вулканска област и Алшар во Кожувската вулканска област. Речните творевини на Вардар, а посебно притоците Коњска и Анска Река се интересни на дезинтегрирано злато во песочно-чакалести седименти. Перспектива на злато на вулкански терени во Македонија се епитермални тип на лежишта и на речните наноси на Лаковица, Коњска Река, Пчиња, Анска Река и Вардар.

Златото е присутно заедно со бакар во Бучим, каде рудните резерви изнесуваат А - 608.770 тони, В - 36.991.340 тони, С1 - 30.010.295 тони и перспективни 88.943.422 тони. Во Боров Дол категоризирани резерви изнесуваат 29.950.000, а перспективни 300.000.000 тони. Моментно најперспективни се рудните комплекси Пластица-Златица со перспективни резерви на злато од 372.000.000 тони и Алшар од 250.000.000 тони.”

- Како можност и потенцијал за експлоатација на минерални сировини, рударството генерално и/или локалитетот Пластица е препознаено и во локални и регионални стратешки документи за економски развој:
- Просторен план на Источниот плански регион (2013 – 2030).

Овој просторен план го идентификува наоѓалиштето Пластица, како еден од приоритетните локалитети за експлоатација на металична минерална сировина:

“Како приоритетни минерални сировини за експлоатација во регионот на ИПР се металичните минерални сировини, односно активните рудници („Саса“ и „Злетово“), како и наоѓалиштата „Кадиица“, „Боров Дол“ и „Пластица“; поглавје 7.5 Минерални сировини.

“Во тој поглед, главен план на јавните институции треба да е рационалното користење на постоечките капацитети („Саса“ и „Злетово“, „Пластица“, „Кадиица“ и „Боров Дол“) со што ќе се обезбеди повеќе децениска стабилност во поглед на производството и извозот на концентрати, како и стабилност и дополнителни вработувања. Главен аспект на

обезбедување на дополнителни количини потребно е да се даде на доистражување на веќе постоечките концесионери со проширување на концесиите каде има активна експлоатација“; поглавје 7.5.1. Металични минерални сировини.

- Имајќи предвид погоре утврденото во Просторниот план на РМ, планскиот опфат е погоден за изградба на рударско-индустриски комплекс поради евидентирано и докажано присуство на рудно богатство и претставува добра основа за експлоатација.
- Планската документација предвидува алтернативни класи на намена, компатибилни во однос на основната класа на намена, меѓу што и парковско и заштитно зеленило, со максимален процент на застапеност од 30% во однос на основната класа на намена, поединечно, што треба да ги ублажи притисоците од идните активности во планскиот опфат.
- Планската документација носи бафер или заштитна зона од 10 метри по должината на границата.
- Планскиот опфат има пошироко значење на регионално и национално ниво обезбедувајќи одржливо рударство кое ќе понуди нови работни места, економски развој, употреба на најдобри достапни техники за заштита на животната средина.

6.2 | ВЛИЈАНИЈА ВРЗ НАСЕЛЕНИЕТО И ЧОВЕКОВОТО ЗДРАВЈЕ

- Имплементацијата на планскиот документ се очекува да има долгорочно позитивно влијание врз населението во општините Кратово и Пробиштип од економски и социјален аспект, во смисла на:
 - Унапредување на состојбата со вработување во поширокиот регион, преку отворање нови работни места во текот на фазата на градба и во текот на оперативната фаза на проектот.
 - Намалување на отселувањето од двете општини евидентирано со резултатите од последниот попис.
 - Интензивирање на економската активност во регионот и подобрување на животниот стандард на лицата директно или индиректно инволвирани во активноста на локацијата.
 - Позитивни сигнали за други потенцијални инвеститори.
 - Општо подобрување на социо-економските услови.
- Имплементацијата на планскиот документ не предвидува раселување на население, имајќи предвид дека во планскиот опфат не постојат градби за живеење.
- Со измените на член 36 од Законот за минерални сировини, рудничките активности во планскиот опфат не може да користат цијаниди во технолошките процеси за производство на злато, со што тој ризик од влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето ќе се избегне. Имајќи предвид ова, производството на злато треба да темели на заменски и безбедни хемиски препарати за издвојување на злато од руда.
- Со оглед на намената што ја носи планската документација, имплементацијата на планскиот документ би можел да биде нов притисок за околината на планскиот опфат по однос на воздухот, водите (користење на води и создавање на отпадни води), создавање на бучава и други аспекти на животната средина. Од тие причини, неопходна е детална оценка на влијанијата на ниво на проект и при познати технички детали, со квантифицирање и квалификација на поединечните влијанија и поставување на ефикасен систем и мерки за заштита. При оценката и проектирањето на заштитните мерки, неопходно е да се земат во предвид постоечките услови на животната средина и специфичностите на теренот и да се одредат кумулативните влијанија.
- Имајќи предвид дека оваа стратегиска оценка на влијанијата се превзема во раната фаза на планскиот процес, со примена на соодветни мерки и препораки може да се влијае да се спречат загадувањата и да се заштити здравјето на луѓето.

- Несреќи и хаварији, кои би можеле да настанат од имплементација на планскиот документ во текот на фазата на градба или оперативната фаза се неправилно управување со материји, хемикалии, појава на пожар, метеоролошки појави со карактеристики на елементарни непогоди, поплави, како и инциденти и хаварији предизвикани од најразлични дефекти во технолошкиот процес. Покрај тоа, несреќи и хаварији може да бидат предизвикани од воени разурнувања и природни катастрофи. Исто треба да се земе во предвид и податокот дека планскиот опфат се наоѓа во потенцијална зона за појава на свлечишта.
- Сите овие ризици ќе се земат во предвид при изработка на проектите за изградба и работа на рударскиот проект, ќе се дефинираат мерки, процедури и упатства за заштита, ќе се дефинира Програма за обука на работниците, набавка на лична заштита на работниците, Програма за управување со хемикалиите и др. планови за заштита.
- Со оглед на обврската за еколошка дозвола, работата на идната инсталација за експлоатација на минерални сировини ќе биде под постојана контрола и мониторинг од надлежен орган со што ќе се постигне повисок степен на заштита во сите услови на работа.

6.3 | ВЛИЈАНИЈА ВРЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКАТА СОСТОЈБА

6.3.1 | Можности за вработување

- Реализацијата на планското решение ќе обезбеди можности за нови работни места, развој на мали и средни компании и унапредување на постојните кои би нуделе услуги на рударскиот комплекс (транспортни фирми, фирми кои нудат сервисни услуги, кетеринг, потрошни материјали, преведувачки и други технички консултантски услуги, подобрување на социо – економската состојба и животниот стандард на населението, можност на младите луѓе да се вработат во современ рударски комплекс кој следи стандарди за заштита на еколошките и социјалните аспекти. Се очекува да се зголемат финансиски приливи во општинските буџети што директно ќе придонесе кон можности за инвестирање во подобрување на општинските (патни, водоводни, канализациони и други) инфраструктури и социјални услуги кои ќе обезбедат подобрување на условите за живеење на локалното население, но и прилив во националниот буџет.
- Создавањето на работни места за потребите на имплементација на планскиот документ во фазата на изградба на комплексот и во текот на неговата оперативна фаза може да се смета за значајна позитивна придобивка од имплементацијата на планскиот опфат, особено имајќи го предвид намалувањето на бројот на населението во двете општините (17,14 односно 27,74 %) и намалениот наталитет (19,92 односно 22,41 %).
- Во фаза на изградба ќе бидат потребни лица со широк дијапазон на квалификации од неквалификувани до висококвалификувани лица. Работните места за неквалификувани работници ќе опфаќаат активности за кои се бара главно физичка сила, додека работните места за кои се бараат полуквалификувани работници ќе вклучуваат работи на различни градежни позиции (армирано-бетонски работи, монтажни работи, инсталатерски работи, итн). Работните позиции за кои ќе се бараат висококвалификувани лица ќе вклучуваат раководење, надзор, контрола и одржување.
- Во текот на оперативната фаза ќе биде потребен ангажман на рударска работна сила за потребите на површинскиот ископ на минерална сировина. Дополнително, ќе се јави потреба од висококвалификуван кадар за управување, надзор, контрола на процеси и одржување на комплексот.
- Во однос на политиката за вработување, со приоритет за вработување на жителите од локалните заедници и засегнатите општини, првенство од блиските населени места директно директно и непосред се помага локалното население. Тоа особено се однесува на работните места за неквалификувани и полуквалификувани лица за кои не се потребни

специјални вештини. Веројатно ќе биде потребно работните позиции кои имплицираат потреба од висококвалификувани лица за видот на дејноста на комплексот да се пополнуваат со лица надвор од проектното подрачје. Потенцијалното несовпаѓање помеѓу локално достапните квалификации и потребите на проектот би можеле да се ублажат со соодветни програми за обука пред започнување со работа на рударскиот комплекс.

6.3.2 | Придонес кон развојот на локалната и националната економија

- Основниот придонес за економијата на локално и национално ниво од имплементацијата на проектот ќе бидат новите можности за стимулирање и интензивирање на економските активности и текови во регионот.
- Се очекува дека значаен дел од финансиските средства за вкупната капитална инвестиција ќе бидат потрошени на градежни активности / услуги и услуги за набавка и инсталирање на потребна опрема, кои ќе бидат реализирани од домашни компании преку директни договори или како подизведувачи. Тоа ќе овозможи повисок приход за локалните компании и интензивирање на севкупниот економски раст во регионот. Од друга страна, приливот на работна сила ќе ја зголеми побарувачката за различен вид на услуги во поширокиот регион, вклучително сместување, добавување на храна, одржување на возила, добавување на градежен и друг вид на материјал, добавување на горива, итн, што пак ќе имплицира зголемување на севкупната комерцијална активност во регионот и индиректно ќе придонесе кон создавање на нови работни места.
- Значајна придобивка од проектот ќе биде редовниот финансиски прилив во државниот и локалниот буџет во форма на даночни обврски.
- Во генерален контекст, основен економски придонес за локалната заедница од предложениот проект се можностите за стимулирање и интензивирање на локалната економија и обезбедување на можности за вработување.
- Може да се очекува зголемен приход во локалната заедница, и тоа преку:
 - Нови директни вработувања во текот на изградбата и оперативната фаза на предложениот комплекс (социјален позитивен ефект).
 - Развивање на стопанството во засегнатите општини (ефект на стимулирање на развојот на останатите деловни субјекти во засегнатите општини).
 - Зголемени финансиски приливи во општинските буџети, односно можност за интензивирање на општинските инвестиции во инфраструктура и други потреби
 - Можност за развој на дополнителни сервисни дејности поврзани со комплексот.
- Предложениот проект ќе придонесе за диверзификација на локалната економија, директно преку присуството на можности за нови вработувања и индиректно, во помала мера, преку потрошувачка на локално произведени стоки и услуги. Во зависност од обемот на набавките што ќе се вршат во локалните заедници, полза можат да имаат и другите сектори на локалната економија. Локалните набавки на општи материјали, производи и услуги (храна, угостителство, транспорт, обезбедување, итн.) може да резултира со раст на локалните претпријатија и локалната економија.

6.4 | ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ

- Со оглед на предвидената главна класа на намена и предвидените проектни активности, имплементацијата на планскиот документ може да се очекува да има влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух.
- Воспоставувањето на рудничките активности, односно градежната фаза ќе има одреден товар врз квалитетот на воздухот изразен во форма на емисии на прашина и емисии од мотори со внатрешно согорување од возилата и механизацијата вклучени во оваа фаза. Овие

влијанија според веројатноста сигурно би се појавиле, а би биле од локален карактер и временски ограничени на траењето на самата фаза.

- Оперативната фаза е поврзана исто така со различни извори на емисија што во отсуство на техничките детали не се квантитативно и квалитативно определени. Со оглед на природата на активноста, извори на емисии би биле активностите за расчистување на просторот, експлоатација на минералните сировини, потоа активностите на механичка обработка (дробење) на рудата и активности при транспорт на рудата низ планскиот опфат. Сите овие извори на ова ниво не може да бидат детално оценети во отсуство на технички детали. Веројаноста за случување е голема дека вакви емисии ќе се појават, локални во однос на карактерот на просторна дистрибуција.
- Податоците од мониторингот на квалитетот на амбиентниот воздух во општина Пробиштип (поглавје 4.2.7) покажува ограничени поединечни и повремени надминувања на дозволените гранични вредности само во зимските месеци, со претпоставка поради постоечките притисоци што доаѓаат од индустријата и греењето заедно со метеоролошките прилики во зимскиот период. Податоците пак од мониторингот на воздухот во населените места околу планскиот опфат покажуваат квалитет на воздух во рамките на дозволените граници без надминувања на граничните вредности. Новопредвидените руднички активности во планскиот опфат би биле нов притисок за околината на планскиот опфат, поради што неопходно е внимателно и претпазливо планирање на развојот на проектот и проектирање на системи и мерки за заштита на основа на моделирање на емисиите во воздухот, а врз основа на моделирање на истите.
- Планскиот документ во однос на неговата намена предвидува заштитно зеленило со максимален процент на застапеност од 30% во однос на основната класа на намена што би имало улога на ублажување на евентуалните влијанија.
- Влијанието на сите активности и процеси предвидени со имплементацијата на планскиот документ врз квалитетот на амбиентниот воздух треба да бидат предмет на анализа на студијата на оценка на влијанието врз животната средина од предвидената активност. Во рамките на студијата, треба да се определат сите извори и влијанија што може да произлезат со имплементацијата на проектот и истите детално да се карактеризираат и квантифицираат. Како дел од оценката на влијанието врз квалитетот на амбиентниот воздух, неопходно е да се предвиди и моделирање на потенцијалните влијанија. Моделирањето ќе овозможи подобро да се процени врската помеѓу изворите на загадување и нивните ефекти врз квалитетот на амбиенталниот воздух, да се предвидат влијанијата од потенцијалните извори на емисии и да се предвидат во најголема можна мера концентрациите на загадување на околината. Ова ќе овозможи планирање и проектирање на ефективни мерки за намалување на влијанијата врз квалитетот на воздухот.
- Обемот и интензитетот на влијанијата врз воздухот како во фазата на изградба така и во оперативната фаза, неопходно е детално и соодветно да бидат определени и оценети и да се одреди значењето на влијанијата во рамки на студијата за оценка на влијанието од активностите што се планира во планскиот опфат.

6.5 | ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ПОВРШНСКИТЕ И ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ И ПОЧВАТА

- Со оглед на видот на активностите предвидени со планскиот документ, имплементацијата може да се очекува да има влијание по однос на прашањето на водите и почвата.
- Во текот на фазата на изградба, влијанијата не се очекува да бидат значителни, освен во случаи на инциденти со сировини и помошни материјали (горива, масла и сл.) што може да имаат потенцијал на загрозување на квалитетот на површинските и подземните води и квалитетот на почвата.
- Активностите на експлоатација на минерални сировини предвидуваат управување со минерални сировини и јаловина. Сите употреби на вода и создавање на отпадни води

поврзани со оваа фаза неопходно е да биде детално анализирани во смисла на влијанија и соодветни мерки да бидат предвидени.

- Рудничките активности вообичаено се поврзани со интензивно користење на води за различни технолошки потреби. Според планската документација, предвидено е атмосферските, површинските и подземните води од опфатот да се собираат заради користење, додека останатата количина од потребната вода за водоснабдувањето на локалитетот да се реши од постојните системи за водоснабдување на Кратово и Пробиштип. Секое користење на води за потребите на активностите од планскиот опфат не смее да го засегне водоснабдувањето на населените места околу планскиот опфат, имајќи предвид начелата и приоритетите за користење на води согласно законодавството за води⁸.
- Од особен интерес за ваков тип на активности е создавањето на т.н руднички води што се составени од подземни и површински води со контакт на минерални сировини и/или јаловина што може да имаат потенцијал на загадување. Појавата на закиселување на површинските води е поврзана со руднички активности на металични сировини и истата може да значи ризик од промена на киселост и внес на металични содржини во површинските води. Со оглед на видот на руди поврзани со планскиот опфат, ризикот од закиселување е релевантен, поради што неопходно истиот да биде земен во предвид при планирањето и проектирањето на системите за заштита.
- На Злетовска река е изграден повеќенаменскиот хидросистем „Злетовица“ што обезбедува целосна употреба на достапната вода и водниот потенцијал на Злетовска Река, заради водоснабдување на општините Пробиштип, Кратово, наводнување на земјоделските површини низводно и производство на струја. Во рамките на системот изградена е и акумулацијата Кнежево. При планирањето на системот за управување со води, неопходно е да се земе предвид целиот систем Злетовица, како по однос на сливните подрачја, така и во однос на квантитетот на засегнати води.
- Влијанието врз квалитетот на површинските и подземните води, како и врз почвите неопходно е детално да биде разгледано и определено во рамките на студијата за оцена на влијанието врз животната средина од конкретниот проект предвиден со планскиот документ. Во рамките на таа студија, треба да се направи детално определување на сите можни влијанија кои би можеле да произлезат со имплементацијата на активностите, минимум насоките на ова поглавје, нивен опис и проценка.
- Обемот и интензитетот на влијанијата површинските и подземните води и почвата како во фазата на изградба така и во оперативната фаза, неопходно е детално и соодветно да бидат определени и оценети и да се одреди значењето на влијанијата во рамки на Студијата за оцена на влијанието од активноста што се планира во планскиот опфат. Истата ќе се базира на сите досегашни студии, анализи и дистрибутивни модели кои ќе се користат за идентификација на потенцијалните негативни влијанија врз животната средина и социјалните аспекти за да може да се испланираат соодветни превентивни мерки и мерки за ублажување на влијанијата.

6.6 | ВЛИЈАНИЕ ПОВРЗАНО СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

- Имплементацијата на планскиот документ може да се очекува да има влијанија по однос на прашањето на отпад.
- Во рамки на фазата на инфраструктурно комплетирање на планскиот опфат, може да се очекуваат одредени фракции на инертен и неопасен отпад. Влијанието во оваа фаза се очекува да биде локално по просторен карактер.

⁸ Член 15, Закон за водите (Службен весник на РМ бр.87/08, 6/09, 161/09, 51/11, 44/12, 163/13, 180/14, 52/16, 151/21)

- Во фазата на градба, најголем дел од отпадот би потекнал од активностите за расчистување на теренот со цел отпочнување на експлоатација, расчистување на теренот и поставување на потребната инфраструктура.
- Оперативната фаза во најголем дел е поврзана со создавање на отпад од раскривка на теренот што потекнува од отворањето на површинскиот коп. Раскривката претставува рудничка јаловина, односно непродуктивна и некорисна маса што мора да се отстрани за да се дојде до рудоносните слоеви. Геолошките елаборати идентификуваат количини на раскривка што треба да бидат ископани и отстранети. Јаловината би била депонирана на посебно место во рамките на планскиот опфат, т.н. одлагалиште за рудничка јаловина. Дополнително, како резултат на процесот на преработка на минералните сировини се очекува да се создава технолошка јаловина што исто така би била депонирана во рамките на планскиот опфат на соодветно одлагалиште. Депонирањето на рудничка раскривка и технолошка јаловина е поврзана со загаѓање на простор, а самите одлагалишта претставуваат ризик врз квалитетот на водите и почвата преку контакт со површинските и атмосферските води.
- Влијанието врз животната средина по ова прашање неопходно е да биде соодветно анализирано и оценето во рамки на студијата за оцена на влијанието од активноста што се планира во планскиот опфат. Во таа насока, потребно е да бидат детално анализирани процесите што ќе резултираат со создавање на отпад, определување на можните видови отпад што ќе биде веројатно да се создаваат, да се опишат карактеристиките, да се предвидат количините, како и да се предвиди соодветен систем за правилно управување во текот на сите фази. Покрај тоа, потребно е во рамки на студијата да се анализираат можностите за повторно искористување на фракциите отпад или нивно рециклирање и враќање во процесот. За оној отпад чија единствена опција е финално одлагање потребно е да се проценат годишните количини, да се предвидат начините и можните локации за финално отстранување.
- Управувањето со јаловина е уредено со законот за минерални сировини, поради што сите процеси на постапување со овој вид отпад неопходно е да ги следат релевантните прописи од законодавството за минерални сировини.
- За сите создадени количини индустриски интертен и опасен отпад, согласно постоечките законски обврски, деловниот субјект одговорен за управување со процесот ќе биде должен да обезбеди соодветни услови на правилно собирање и привремено складирање во рамки на својата локација, како и негово финално отстранување.
- Управувањето со опасниот отпад создаден со хидрометалуршки постапки за добивање на злато и сребро ќе биде предмет на подготовка на посебни планови и програми за управување со отпад.
- Обемот и интензитетот на влијанијата од управување со отпадот како во фазата на изградба така и во оперативната фаза, неопходно е детално и соодветно да бидат определени и оценети и да се одреди значењето на влијанијата во рамки на студијата за оцена на влијанието од активноста што се планира во планскиот опфат.

6.7 | ВЛИЈАНИЕ ОД БУЧАВА

- Имајќи ја предвид намената и природата на активностите предвидени во планскиот опфат, имплементацијата на планскиот документ може да се очекува да има влијание врз животната средина по однос на ова прашање.
- Во рамки на фазата на изградба, појавата на бучава е поврзана со работата на гредежна механизација и транспортни возила и истата во голем дел не може да се избегне. Влијанието се очекува да биде неконтинуирано, локално и временски ограничено на фазата на изградба.

- Во текот на оперативна фаза, од особен интерес се очекува да бидат активностите на експлоатација на минерални сировини што би се изведувале на отворен простор, а истите се поврзани со минирање, работа на механизација, машини и технолошка опрема. Во зависност од плановите на експлоатација, минирањето би можело да биде од еднаш, неколку пати дневно до неколку пати неделно, додека пак активностите на дробење би можело да се очекуваат да се одвиваат секојдневно. Преработката на рудата исто така е поврзана со бучава од опремата вклучена во процесите за дробење и мелење.
- Планскиот документ во однос на неговата намена предвидува заштитно зеленило со максимален процент на застапеност од 30% во однос на основната класа на намена што би имало улога на ублажување на евентуалните влијанија.
- Неопходни се детални оценки на можните влијанија што би ги зеле предвид сите активности во оваа фаза и околностите на опкружувањето, со примена на прогнозирање и моделирање на влијанијата. Врз основа на тоа, во рамките на студијата за животна средина неопходно е да се идентификуваат и соодветни мерки за контрола.
- Обемот и интензитетот на влијанијата од бучавата како во фазата на изградба така и во оперативната фаза, неопходно е детално и соодветно да бидат определени и оценети и да се одреди значењето на влијанијата во рамки на студијата за оценка на влијанието од активноста што се планира во планскиот опфат.

6.8 | ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО, БИОЛОШКАТА И ПРЕДЕЛСКАТА РАЗНОВИДНОСТ

- Имајќи ја предвид намената и природата на активностите предвидени во планскиот опфат, имплементацијата на планскиот документ може да се очекува да има влијание врз биодиверзитетот од локален, но долгорочен карактер, особено имајќи предвид расчистувањето на вегетацијата.
- Прегледот на постоечките релевантни документи за природа и биодиверзитет и природните вредности во планскиот опфат и неговата околина не укажуваат на постоење на засегнати заштитени ниту значајни за биодиверзитет подрачја, поради што идната намена на овој простор, односно планскиот документ нема конфликт со планските и стратешки документи по однос на ова прашање.
- Планскиот опфат зафаќа голем простор, а дополнително индикациите од консултираните документи посочуваат на идентификувани вредности во околината, поради што неопходни се детални истражувања на природните и биодиверзитетски карактеристики со цел идентификација и оценка на можните влијанија, на ниво на студија за оценка на животната средина.
- Експлоатацијата на минерални сировини подразбира расчистување на големи површини, а дополнителни површини ќе бидат користени заради депонирање на рудничка и технолошка жаловина. Сето тоа подразбира пренамена на земјиштето и расчистување на големи површини простор.
- Во однос на податоците за површини под шуми, податоците од регистрот на градежно земјиште и катастарот на недвижности се разликуваат меѓу себе, а од друга страна достапните податоци од овие извори не соодветствуваат со фактичката состојба на терен.
- Имплементацијата на планскиот документ ќе биде поврзан и со визуелни влијанија со оглед на тоа што просторот на планскиот опфат е видлив од подрачјето на Пробиштип, а рудничките активности се поврзани со неповратни промени на просторот.
- Обемот и интензитетот на влијанијата врз биодиверзитетот како во фазата на изградба така и во оперативната фаза, неопходно е детално и соодветно да бидат определени и оценети

и да се одреди значењето на влијанијата во рамки на студијата за оценка на влијанието од активностa што се планира во планскиот опфат.

6.9 | ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО

- Според експертниот елаборат за заштита на недвижното културно наследство, на просторот на катастарските општини што се предмет на анализа има евидентирани недвижни споменици на културата.
- Според Археолошката карта на Република Македонија што ги проучува предисториските и историските слоеви на човековата егзистенција, од најстарите времиња до доцниот среден век, на анализираното подрачје на катастарските општини, евидентирани се неколку локалитети.
- Со оглед на намената и природата на активностите предвидени во планскиот опфат, можноста за откривање на дополнителни вредностите од културното и историското наследство е присутни во текот на подготвителните, градежните и активностите за експлоатација. Доколку во иднина на предметната локација се утврдат локалитети со културно наследство, неопходно е да биде известена Управата за културно наследство и воедно ќе се изврши вградување на соодветен режим за заштита на недвижното наследство според заштитно-конзерваторските основи за културно наследство (согласно член 71 од Законот за заштита на културно наследство).

6.10 | КУМУЛАТИВНИ ВЛИЈАНИЈА

- Генерално, под кумулативни влијанија се подразбираат влијанија што се комбинираат од различни плански документи (минати, сегашни и идни) и што резултираат со значителни промени што се поголеми од збирот на сите влијанија поединечно. Овој тип влијанија уште се дефинираат како “промени во животната средина што се предизвикани од планови/активности во комбинација со други минати, сегашни и идни човечки планови/активности”⁹.
- Оценка на кумулативните влијанија на стратешко ниво има поразличен аспект со оглед на тоа што треба влијанијата да ги согледа од стратешко ниво, со оглед на тоа што постапка треба да оцени планови, но не да оди во технички детали. Па така тие може да се дефинираат и како нето влијание врз животната средина од бројни проекти и активности. Тие може да се појават при следните ситуации:
 - комбинирани влијанија на план со влијанија на друг план, што влијаат врз ист рецептор.
 - интеракција на политиките од еден план план на ист рецептор.
 - интеракција на влијанијата од предлози во рамките на план што влијае врз истиот рецептор.
- Кумулативни ефекти се јавуваат во случај на:
 - Просторна пренатрупаност или временско преклопување помеѓу плановите, предлозите и активностите,
 - Повторно отстранување или дополнување на ресурси поради предлози и активности,
 - Повторено менување на пејзажот во планската област.
- Оценка на кумулативните влијанија на стратешко ниво се однесува на севкупните ефекти од политиките и предлозите на планови за развој. Понатаму, може да се процена кумулативните ефекти од постепени, значајни промени во животната средина предизвикани од голем број поединечно мали проекти. Сепак, на ова ниво, не се достапни информации за други планови во околината кои во комбинација со предметниот плански документ би се разгледувале особено.

⁹ Canadian Environmental Assessment Agency (CEAA) (Hegmann et al. 1999)

- Можности за кумулативни влијанија може да се оценат и на ниво на проект и постоечки влијанија, и притоа неопходно е да се земат предвид постоечките индустриски активности присутни во околината, и тоа постоечките рудници и активности од металната индустрија и нивните вкупни влијанија. При квантифицирање на вкупните влијанија, овие треба да се земат во предвид при моделирање на вкупните можни ефекти врз животната средина за да се добидат прецизни вредности на крајните можни ефекти.
- За потребите на реализација на проектот при подготовка на Студијата за ОВЖС ќе се изврши детално идентификување и анализа на потенцијалните кумулативни влијанија врз животната средина и животот и здравјето на луѓето. Инвеститорот ангажира компанија која веќе работи на изработка на Дистрибутивен модел за идентификација на кумулативните влијанија врз водите, почвата, амбиентниот воздух и бучавата земајќи ги во предвид сегашните состојби со овие медиуми на предметната област.

6.11 | ПРЕКУГРАНИЧНО ВЛИЈАНИЕ

- Со оглед на местоположбата на планскиот опфат, имплементација на планскиот документ не се очекува да има прекугранични влијанија, ниту во фазата на изградба, ниту во оперативната фаза.

7 | ПРЕДВИДЕНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА, НАМАЛУВАЊЕ И НЕУТРАЛИЗИРАЊЕ НА НЕГАТИВНИТЕ ВЛИЈАНИЈА

- Идентификуваните влијанија врз специфичните медиуми и области на животната средина ќе бидат неутрализираани или намалени доколку бидат доследно почитувани и имплементирани одредбите на Законот за животна средина и другите вертикални релевантни закони за секој медиум или област соодветно, и соодветните национални стратешки политики.
- Примената на соодветни мерки уште во најраната фаза од планирањето, вклопени во процесот на урбанистичко планирање или архитектонско проектирање ќе придонесе кон спречување на загадувањата и заштита на здравјето на луѓето.
- Дополнителна заштита на животната средина се постигнува со мерките за контрола вклучени во различни фази од процесите, а кои треба да бидат дел од успешна имплементација на системите на заштита и управување со животната средина предвидени за идните активности и тоа на ниво на елаборати, студии за оценка на влијание или интегрирани еколошки дозволи.
- Проектот предвиден со планскиот документ е предмет на оценка на влијанието врз животната средина на ниво на студија, каде на основа на детална идентификација и проценка на влијанијата и нивно моделирање, треба да бидат предвидени соодветни проектантски мерки за спречување и контрола на можните влијанија.
- Активноста предмет на планскиот документ што произлегува од проектот, подлежи на добивање на интегрирана еколошка дозвола што подразбира работа на рудничката инсталација во посебен режим на контрола и мониторинг. Системот на дозволи на кои подлежи активноста од планскиот документ ќе обезбеди дека сите мерки идентификувани низ процесите на оценка на влијанието, на ниво на план и проект, ќе бидат имплементирани и преточени преку конкретни технички мерки за заштита на животната средина и истите ќе бидат следени во текот на работата. При тоа, при оценката на влијанијата и идентификацијата и проектирањето на мерките за заштита, треба да се земат предвид релевантните референтни документи за најдобри достапни техники особено нивните НДТ заклучоци, а особено:
 - Најдобри достапни техники (НДТ), Референтен документ за управување со отпад од екстрактивни индустрии,
 - Најдобри достапни техники (НДТ), Референтен документ за заеднички системи за третман/управување со отпадни води и отпадни гасови во хемискиот сектор,
 - Најдобри достапни техники (НДТ), Референтен документ за емисии од складирање,
 - Најдобри достапни техники (НДТ), Референтен документ за енергетска ефикасност,
 - Најдобри достапни техники (НДТ), Референтен документ за индустрии за обоени метали
 - Најдобри достапни техники (НДТ), Референтен документ за мониторинг на емисиите во воздухот и водата од ИСКЗ инсталации,
 - Најдобри достапни техники (НДТ), Референтен документ за третман на отпад.
- Постојаната комуникација со надлежниот орган и навременото известување за сите позначајни ризици или хаварији ќе доведат до правилно и навремено реагирање, односно спречување и контрола на влијанијата врз животната средина.
- Анализите на влијанијата и мерките утврдени во овој документ неопходно е да бидат земени во предвид при спроведувањето на оценката на влијанието врз животната средина од проектот предвиден со планскиот документ и истите да претставуваат насоки при постигнувањето на целите на животната средина. Имплементацијата на мерките за заштита треба да бидат преточени во соодветни проектантски и инженерски решенија за системи за заштита и акциони планови за управување во секоја од проектните фази, пример:
 - План за намалување на влијанија врз квалитет на воздухот,

- План за управување со површинските води,
- План за управување со отпад,
- План за управување со земјени материјали,
- План за контрола на ерозија,
- План за управување со опасни материјали,
- План за управување со бучава и вибрации,
- План за управување со биодиверзитет и предел,
- План за рекултивација и ремедијација,
- План за управување со културното наследство,
- План за безбедност и здравје за вработени и население,
- План за управување со сообраќај,
- План за обука,
- План за мониторинг на животната средина.

7.1 | УРБАНИЗАЦИЈА НА ПРОСТОРОТ

- Имајќи предвид она што е поставено во највисокиот документ за просторно планирање (поглавје 6.1) Просторниот план на РМ, планската документација нема конфликт со плановите за просторно планирање и уредување. Но тоа априори не треба да го оправда самиот проект предвиден со планскиот документ, односно функционирањето на рудничката инсталација. Неопходно е проектот да биде детално оценет на ниво на студија за животна средина, во однос на опкружувањето и основната состојба на животната средина и да се одредат соодветни мерки за контрола со цел висок степен на заштита на животната средина.
- Во однос на ублажување на влијанијата, неопходно е да предвиди соодветен заштитен појас по границите на планскиот опфат со цел ублажување на потенцијалните влијанија што би потекнале од планскиот опфат и истиот да се уреди преку утврдување на соодветни вегетациски видови.

7.2 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ НАСЕЛЕНИЕТО И ЧОВЕКОВОТО ЗДРАВЈЕ

- Примената на сите предложени мерки поодделно по различни влијанија, почнувајќи од фазата на планирање, преку фазата на проектирање и градење, па се до оперативната фаза, ќе овозможи спречување и контрола на идентификуваните можни влијанија, кои пак може да се рефлектираат на директен или индиректен начин врз населението и човековото здравје.
- Идентификацијата на заменски хемиски препарати за издвојување на злато од руда, покрај ефикасно издвојување на златото, потребно е да базира и на нивна усогласеност со стандардите за животна средина во најголема можна мера и безбедно користење.
- Сите проектни активности неопходно е да бидат предмет на детална оценка на влијанијата на ниво на проект преку квантифицирање и квалификација на поединечните влијанија и моделирање на можните ефекти врз животната средина. Притоа, моделирањето треба да ги има предвид кумулативните влијанија и постоечката состојба со квалитетот на медиумите на животната средина. На основа на тоа, треба да бидат идентификувани и проектирани мерки за заштита. Дополнително, сите анализи и оценки, како и разгледувањата на мерки за заштита треба да почива на најдобри достапни техники релевантни за природата на активностите предвидени во планскиот опфат.
- Предвидувањето и имплементацијата на мерки за редовна контрола, мониторинг и известување за работата и имплементацијата на мерките за заштита и контрола, исто така ќе придонесе кон намалување на сите влијанија и можните ризици.

7.3 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ СОЦИО-ЕКОНОМСКАТА СОСТОЈБА

- Имплементацијата на планскиот документ ќе има значајно позитивно позитивно влијание на социо-економската состојба. Не е потребно да се предвидуваат мерки за намалување на влијанијата.

7.4 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЈА ВРЗ КВАЛИТЕТОТ НА ВОЗДУХОТ

- Влијанијата од фазата на градба во планската документација ќе бидат краткотрајни и ограничени на времетраењето на самата фаза. Неопходно е инвеститорот да ги почитува роковите за градба дадени од надлежниот орган, како и условите за безбедна работа и градба поставени во соодветните документи и регулатива што се однесуваат на фазата на изградба, заедно со примена на добра градежна пракса.
- Доколку се утврди потреба во текот на фазата на градба, надлежниот орган може да побара и донесе рестриктивни мерки во форма на краткотрајни или долготрајни прекини на работата, наложување на примена на поефикасни мерки за контрола на влијанијата и слично. Согласно деталните анализи во наредната фаза на оценка (ниво на студија), дополнителни мерки може да бидат предложени.
- Планскиот документ предвидува заштитно зеленило со максимален процент на застапеност од 30% во однос на основната класа на намена што би имало улога на ублажување на евентуалните влијанија. Дополнително, се препорачува зголемување на заштитната зона со цел зголемување на ефектот на ублажување на влијанијата. Со усвојувањето на планскиот документ, инвеститорот и иден оператор на ИСКЗ инсталација има обврска да ја реализира оваа намена и да обезбеди бафер зона со соодветно високо зеленило, што би обезбедило визуелна и практична заштита. Деталите на овој појас треба да бидат усвоени од страна на стручни лица од областа, а во зависност од околината, влијанијата, близината на чувствителни рецептори и сл.
- На ниво на познати технички детали, оценката на влијанијата врз животната средина треба да вклучи идентификација, квалификација и квантификација на поединечните влијанија, како и нивно моделирање заради утврдување на ефектот врз квалитетот на животната средина. Притоа, моделирањето треба да ги има предвид кумулативните влијанија од постоечките притисоци како и постоечката состојба со квалитетот на воздухот во околината.
- Во однос на влијанијата од различните фази на технолошкиот процес, со оглед на тоа што се работи за активности што ќе бидат предмет на контрола преку систем на интегрирано спречување и контрола на загадувањето (ИСКЗ), неопходна е примена на мерки на најдобри достапни техники (НДТ) во сите фази од процесот, примена на ефикасни системи за контрола на емисиите, правилното управување со штетни материји и нивно складирање, внимателно определување на ризиците од несреќи и примена на соодветни мерки, што ќе придонесе кон значително намалување на можното влијание по ова прашање. За таа цел, идентификацијата и проектирањето на мерките за заштита треба да ги земат предвид релевантни референтни документи за НДТ.
- Дополнително, при снабдувањето со електрична енергија за потребите на планскиот опфат, неопходно е идниот инвеститор во најголема можна мера да предвиди искористување на обновливи извори на енергија од својот плански опфат, со што би се намалила потребата од енергија што ќе се повлекува од енергетскиот систем и ќе се намали вкупниот јаглероден отпечаток.
- Согласно деталните анализи што претстојат во студијата за влијание врз животната средина, истата треба да предвиди соодветни мерки за спречување и контрола на влијанијата, а истите да бидат имплементирани при реализација на предвидената активност.
- Потенцијални специфичните влијанија може да се спречат и контролираат преку почитување и имплементација на мерките поставени во соодветните документи за заштита

на животната средина, односно мерките во согласност и поставени од страна на надлежните органи.

7.5 | Мерки за намалување на влијанија врз квалитетот на површинските и подземните води и почвата

- За намалување на влијанијата врз квалитетот и квалитетот на водите што може да произлезат од оперативноста на активностите поврзани со имплементацијата на планскиот документ, се предлагаат следните мерки:
 - доследна имплементација на мерките за управување со отпадните води предвидени во планската документација, утврдени врз основа на направени хидролошки и хидрогеолошки анализи на теренот,
 - спроведување на мерки за управување со атмосферски / поројни води согласно претходно спроведена соодветна анализа на теренот,
 - рационално користење на водата за сите примени во рамки на опфатот;
 - примена на мерки за повторна употреба на водата, секогаш кога тоа е можно;
 - одвоено собирање и постапување со различни видови отпадни води;
 - оценка на апсорпцискиот капацитет на животната средина;
 - редовна контрола на квалитетот на подземните води и пречистената вода;
 - испуштање на пречистена вода во најблискиот реципиент согласно пропишаните гранични вредности за емисија;
 - соодветно управување со милта од системите за третман на отпадните води;
 - соодветно управување со отпадот;
 - правилно чување и складирање на суровини, масла, масти и др.
- Секое користење на води за потребите на активностите од планскиот опфат не смее да го засегне водоснабдувањето на населените места околу планскиот опфат, имајќи предвид начелата и приоритетите за користење на води согласно законодавството за води. За таа цел, неопходно е планирањето на снабдувањето да темели првенствено на искористување на вкупниот воден потенцијал во планскиот опфат, а тоа се површинските и подземните води, како и атмосферските води. Дополнително, проектирањето на технолошкиот систем од аспект на користење на води треба да темели на рециклирање на отпадните води во најголема можна мера.
- Понатаму, планирањето на снабдувањето со води исто така треба да ги земе предвид климатските промени и проекциите за води/врнежи во регионот во иднина.
- Во иста насока, согласно НДТ стандардите од референтниот документ за управување со отпад од екстрактивни индустрии, техничко – технолошката документација за процесот/проектот треба да базира на детален биланс на водите предвидени во проектот, односно сите води што влегуваат, циркулираат и излегуваат од процесот.
- Понатаму, согласно НДТ стандардите од референтниот документ за управување со отпад од екстрактивни индустрии, секое управување со водите, како во градежната, особено во оперативната фаза треба да биде планирано и регулирано на ниво на план за управување со водите на локацијата и во проектот. Планот ќе темели на билансот на водите.
- Дополнителна заштита на водите и правилно управување со истите во оперативната фаза ќе се постигне со доследна имплементација на мерките пропишани со интегрираната еколошка дозвола задолжителна за активноста, потоа оние предвидени со планскиот документ и обврските поврзани со законската документација поврзана со користење и испуштање на води, како и спроведување на соодветна проценка на еколошка одговорност и ризиците кои би можеле да се појават од спроведувањето на активностите и имплементација на мерките од истата.

- Правилното управување со сите сировини, помошни материјали и отпад и воспоставување на систем од мерки за таа цел, како и почитувањето на обврските поставени од надлежниот орган во соодветните документи за заштита на животната средина, ќе допринесе кон спречување и контрола на влијанијата кои носат ризици за квалитетот на површинските и подземните води.
- Подготовката на техничката документација за имплементација на проектите предвидени со планскиот документ неопходно е да ги земе предвид сите мерки што ќе произлезат од анализите направени врз основа спроведени детални хидролошки и хидрогеолошки анализи, а во согласност со локалните потреби за вода и целите на стратешките планови на засегнатите општини и регионот. Секое црпење и користење на подземни и површински води во планскиот опфат за потребите на активноста предвидена со планскиот документ треба да биде во согласност со приоритетите за користење на водите утврдени во член 15 од Законот за води и одредбите што се однесуваат на црпење вода и испуштање на отпадни води, за што е неопходно добивање на водно право односно дозвола за црпење и дозвола за испуштање. Реискористување на водите секогаш кога е можно неопходно е да биде земено во предвид.
- Редовната контрола на квалитетот и квантитетот на третираните отпадни води, подземните и површинските води, управувањето со отпадните води и создадениот отпад, како и редовна комуникација со надлежните органи ќе доведе кон елиминирање или намалување на можните ризици за влијание врз квалитетот на површинските и подземните води. Со цел редовно следење на имплементацијата на планскиот документ, неопходно е спроведување на соодветна мониторинг програма на водите утврдена во согласност со потребите и фактичката состојба на теренот.
- Контрола на влијанијата врз квалитетот на почвите и нивна заштита ќе се постигне и со спроведување на соодветни мерки за спречување на појави на ерозија како и спроведување на мерки за постепена ремедијација на теренот по комплетирање активности на експлоатација, онака како што е утврдена во релевантната техничка документација што се однесува на овие активности. Идентификацијата и проектирањето на мерки за заштита кај одлагалиштата за рудничка и технолошка јаловина треба да темели на оценка на потенцијалот за лужење на јаловината. Дополнителна заштита на водите и почвата кај одлагалиштата се постигнува со прогресивна рекултивација, што треба да биде обврска за идниот инвеститор и дел од целата техничка проектна документација, а согласно и со НДТ стандардите од референтниот документ за управување со отпад од екстрактивни индустрии.
- Намалувањето на влијанијата врз почвата зависи и од имплементацијата на директните мерки кои се однесуваат на правилно управување со води и отпадни води, отпад, ракување со сировини, помошни материјали, масла, масти, горива, со кои ќе се спречат или избегнат негативните влијанија врз почвата, а индиректно и на подземните води.
- Доколку оценката на влијанието направена во рамки на студијата, односно елаборатите за заштита на животната средина идентификува потреба од дополнителни мерки за контрола и заштита, истите треба да бидат земени предвид во рамки на соодветната техничка документација за конкретните активности.

7.6 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ПОВРЗАНО СО УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАДОТ

- Со оглед на големите количини отпад што генерално се поврзуваат со руднички активности, влијанијата би биле исто така големи, па оттука потребата од внимателно и детално разгледување на можностите за правилно управување со отпадот. Најголем дел од отпадот би претставувал отпад од руднички активности што е регулирано со законот за минерални сировини и истото подлежи на план за управување со отпад од руднички активности.
- Лоцирањето на одлагалишта за рудничка и техношка јаловина треба се води од аспект на зафаќање на минимално можен простор за депонирање, при што препорака е да се разгледа

можноста за еден простор за двата вида на јаловина. На тој начин, просторот и влијанијата поврзани со самото одлагалиште двојно би се намалиле.

- Проектирањето на самите одлагалишта за јаловина треба да темелат на резултатите од анализите на потенцијалот за лужење на јаловината, согласно НДТ стандардите од референтниот документ за управување со отпад од екстрактивни индустрии.
- Управувањето со водите е многу важен аспект при проектирањето на одлагалиштата, и согласно НДТ стандардите од референтниот документ за управување со отпад од екстрактивни индустрии, проектирањето треба да темели на детални хидролошки и хидрогеолошки истражувања на микро и макро просторот разгледуван за одлагалишта. Притоа, треба да се води сметка да се оневозможи контакт на атмосферските и површинските води со рудата и јаловината во најголема можна мерка, а во спротивно за контактните води да се предвиди управување, заштита и третман каде што тоа е потребно.
- Други мерки за контрола на влијанијата во делот на управувањето со отпад може да бидат разгледувани само од технички аспект на ниво на проектна и техничка документација. Во таа насока, за избегнување на влијанијата врз животната средина што може да бидат предизвикани од несоодветното управување со отпадот, неопходно е проектната односно техничко - технолошката документација за проектот предвиден со планскиот документ да биде заснована на принципот на хиерархија на отпадот, односно превенција, повторно користење, рециклирање, преработка, третман и депонирање на преостанатите количество на отпад што не може да се реупотреби.
- За избегнување на влијанијата врз животната средина поврзани со управувањето со отпадот се препорачува примена на следните мерки:
 - рационално искористување на суровините;
 - намалување на создавање на отпад,
 - селектирање,
 - собирање,
 - рециклирање,
 - и превземање.
- Сите овие мерки неопходно е да бидат вклучени во изработката на проектната документација, како и во начинот на управување со активноста предвидена со проектот (оперативна фаза).
- Во смисла на управување со отпадот, соодветно на природата на активностите, видовите и количините на отпадот, начинот на управување и постапување со сите видови отпад треба да биде поставен на ниво на стратешки документ за инвеститорот/операторот – програма за управување со сите видови отпад. Па така, за јаловината согласно релевантното законодавство¹⁰, неопходно е да се подготви и имплементира план за управување со отпад од минерални суровини, додека за останатите видови отпад потребно е да се подготви програма за управување со отпад согласно член 21 од законот за управување со отпад. Контрола на влијанијата и заштита на сите медиуми на животната средина ќе се постигне со нејзино целосно имплементирање и редовно следење.
- Дополнителни мерки за правилно управување со отпад создаден од идните активности во опфатот и детали за системот за управување со отпадот, можностите за искористување на делови од отпадот и сл, неопходно е дополнително да бидат анализирани во рамки на документите за заштита на животната средина. Доколку оценката на влијанието направена во рамки на студијата, односно елаборатите за заштита на животната средина идентификува потреба од дополнителни мерки за контрола и заштита, истите треба да бидат земени предвид во рамки на соодветната техничка документација за конкретните активности.

¹⁰ Закон за минерални суровини

7.7 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ОД БУЧАВА

- Со оглед на видот на планскиот документ и планирани активности со него, во најголем дел мерките за намалување на влијанија би биле од техничка и проектантска природа, а помалку урбанистички мерки. Активностите на експлоатација на минерални сировини, а со тоа дел од изворите на бучава, се одредени со локациите на експлоатација утврдени со геолошката документација.
- Од просторен аспект, при лоцирањето на содржините од планскиот документ што воедно предвидуваат поголеми извори на бучава, неоподно е покрај техничките можности, колку што е тоа можно да бидат земени предвид и соодветни безбедни растојанија и бафер зони што би довеле до намалување на влијанијата. Планската документација предвидува заштитен појас, а дополнителен е предложен, со што би се обезбедило ублажување на влијанијата.
- Поголемиот дел од мерките за намалување би произлегле од оценката на влијанието на животната средина од проектите предвидени со планскиот документ. Овие мерки претставуваат проектантски и технички мерки за намалување на бучава на ниво на извор и истите треба да произлезат од детална анализа со вклучена по можност прогноза и моделирање на влијанијата. Идентификацијата и проектирањето на мерките треба да темели на моделирањето на потенцијалните ниво на бучава, а треба да ја земе предвид сегашната состојба со бучавата во околината.
- Во насока на тоа, со цел запазување на стандардите за животна средина во однос на бучавата се препорачува:
 - примена на технологии и мерки во процесот кои се во рамките на дозволените нивоа на работна бучава,
 - внимателно планирање на работните активности со цел избегнување на создавање на бучава,
 - планирање на фреквенцијата и движењата на возилата со цел избегнување на евентуални нарушување на комфортот на населението,
 - примена на сите мерки идентификувани во студијата на оценка на влијанието,
 - предвидување на зона на заштитно зеленило,
 - примена на добра работна пракса,
 - повремени мониторинг на амбиенталната бучава.
- Доколку во времето на имплементација на планот се увиди потреба од воведување на дополнителни мерки на заштита од бучава, истите ќе се спроведат.

7.8 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ВРЗ ПРИРОДНОТО НАСЛЕДСТВО, БИОЛОШКАТА И ПРЕДЕЛСКАТА РАЗНОВИДНОСТ

- Примената на сите предвидени мерки за спречување и контрола на влијанијата врз квалитетот на почвата, површинските и подземните води и правилното управување со отпадот ќе придонесе кон елиминирање или намалување на ризикот за индиректно влијание на активноста врз биолошката разновидност.
- Мерките за заштита на биодиверзитетот треба да произлезат од детални истражувања на биодиверзитетот во планскиот опфат, идентификација на значајни хабитати и видови, поврзаност со блиски значајани/заштитени подрачја и био и еколошки коридори, при што конкретни мерки за конкретни видови неопходно е да бидат идентификувани и имплементирани. Мерките треба да одговараат на проценетото значење на влијанијата и утврдените загуби, при што крајниот резултат на мерките за заштита треба да биде да нема нето загуба на биодиверзитетот (хабитати и видови). Притоа, онаму каде што ќе биде утврдено за потребно, треба да се предвиди соодветна и пропорционална компензација на загубите.

- Со оглед на тоа што надоместокот на загубите, особено кај шумските хабитати, се одвива споро, неопходно е планирањето на мерките да започне час поскоро и по можност во подготвителниот период, пред започнување на расчистувањето. Секој систем за компензација треба да биде планиран и проектиран да демонстрира практична и финансиска одржливост.
- Намалувањето или оптимизацијата на просторот за одлагалишта ќе значи намалување на директните влијанија и потребата од расчистување на вегетацијата.
- Како што беше напоменато и претходно, прогресивната рекултивација¹¹ е обврска според НДТ стандардите од референтниот документ за управување со отпад од екстрактивни индустрии, и истата ќе придонесе кон ублажување на вкупните ефекти врз биодиверзитетот.
- Деталното влијание врз биолошката и пределската разновидност треба да биде определено и оценето во рамки на идната студија за оценка на влијанието врз животната средина од проектот.
- Доколку во текот на реализација или оперативната фаза се дојде до други поразлични сознанија во однос на ова прашањето, неопходно е навремено да се информира надлежниот орган и да се превземат соодветни мерки за спречување и контрола на влијанијата.

7.9 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ВЛИЈАНИЕ ВРЗ КУЛТУРНО И ИСТОРИСКО НАСЛЕДСТВО

- Заштита на културното и историско наследство темели на идентификација на овие вредности во рамките на планскиот опфат и нивно предвидување во деталната урбанизација на просторот со цел нивна заштита.
- Доколку при реализација на урбанистичка планска документација и изведувањето на земјаните работи се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци со културно - историска вредност, потребно е да се постапи во согласност со член 65 од Законот за заштита на културно наследство (Сл. весник на РМ бр. 20/04 и 115/07), односно веднаш да се запре со отпочнатите градежни активности и да се извести надлежната институција за заштита на културното наследство согласно член 129 од Законот.

7.10 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА КУМУЛАТИВНИ ВЛИЈАНИЈА

- Со цел спроведување на соодветна оценка на кумулативните влијанијана стратешко ниво, неопходно е да се подготви, да постои плански документ каде повеќе развојни планови ќе бидат разработени во еден документ, каде за секој поединечен план ќе има појдовни податоци и основи врз основа на што пак ќе може повеќе развојни планови да се оценат на стратешко ниво.
- При квантифицирање на вкупните влијанија, идната студија за животна средина треба да ги земе предвид постоечките индустриски активности присутни во околината, и тоа постоечките рудници и активности од металната индустрија и нивните вкупни влијанија. Дополнително, при оценувањето на можноста од кумулативни влијанија, неопходно е да се земе предвид и постоечката состојба со квалитетот на медиумите за животна средина.
- Следствено, сите мерки за заштита треба да бидат резултат и на проценката на кумулативните влијанија, со цел постигнување на заштита на животната средина, усогласеност со целите за животна средина и избегнување на ризик од надминување на граничните вредности.

¹¹ Започнување на ремедијација на завршени делови од експлоатирани простори и завршени делови од одлагалишта, односно спроведување на активности на ремедијација паралелно со работата на рудникот.

7.11 | МЕРКИ ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ПРЕКУГРАНИЧНО ВЛИЈАНИЕ

- Имплементацијата на планскиот документ не се очекува да предизвика значајни прекугранични влијанија, не се препорачуваат мерки за намалување на влијанијата.

8 | ПЛАН ЗА МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Целта на Планот за мониторинг на животната средина е следење на ефектите од спроведувањето на планскиот документ. Планот за мониторинг ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

Согласно Законот за животна средина, Органот кој го подготвува планскиот документ е должен да ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето од спроведувањето на планскиот документ, со цел во рана фаза да се согледаат непредвидените негативни ефекти и да се преземат соодветните дејствија за поправање на состојбата.

Планот треба да овозможи согледување на непредвидените негативни ефекти и превземање на соодветни дејствија за поправање на состојбата. Во случај на согледани негативни ефекти од спроведувањето на планскиот документ, органот кој го подготвува планскиот документ како и друго правно или физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Основните цели и бенефитот од мониторингот на ефектите врз животната средина се:

- Следење на имплементацијата на активностите предвидени со планскиот документ;
- Следење на имплементацијата на мерките за контрола на влијанијата;
- Да се обезбедат податоци за понатамошно следење на состојбите во животната средина;
- Следење на состојбата во животната средина со цел навремено согледување на непредвидените влијанија од имплементацијата на Планот и управување со истите;
- Да се потврди дека со примена на мерките за ублажување се зголемуваат придобивките во однос на заштитата на животната средина;
- Утврдување кои активности треба да бидат превземени за редуцирање на влијанијата врз животната средина.

Со цел да се изврши мониторинг на ефективноста на планскиот документ, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој со што ќе се потврдат целите на Планот. За следење на индикаторите потребно е да се земат во предвид и податоците за тековната состојба на животната средина.

Процесот на мониторинг треба да започне кога планскиот документ е донесен и треба, во принцип, да продолжи во текот на траењето на планот.

Планот за мониторинг ги содржи официјалните индикатори за животна средина предложени од МЖСПП и усвоени од Владата на РМ. Покрај официјалните државни индикатори за животна средина, Планот носи и погенерални индикатори со цел полесно следење на имплементацијата на предлог програмата и состојбата на животната средина од страна на органот задолжен за имплементација на планскиот документ.

Следењето на состојбата на животната средина ја потврдува оправданоста и примената на предложените мерки за ублажување и нивната функционалност, што претставува голема придобивка во однос на заштитата на животната средина.

Табела 9 План за мониторинг на животната средина

СОЖС елемент	Поставени цели	Индикатори	Начин на мониторинг	Одговорен
Население, здравје, социо-економски аспекти	Заштита на здравјето на луѓето, подобрување на социо економските прилики,	<ul style="list-style-type: none"> - Отсуство на заболувања директно поврзани со неправилно управување со инсталацијата, - реализирани инвестиции во планскиот опфат. - Зголемен број на вработени; - Подобрена инфраструктура, - Зголемен прилив во општинскиот буџет - зголемени општински инвестиции во инфраструктурата на територија на општината - Зголемени инвестиции во општината 	<ul style="list-style-type: none"> - Извештаи од заводи за здравствена заштита, - Извештаи од завод за статистика, - Финансиски извештаи 	<ul style="list-style-type: none"> - Локален овластен инспектор за животна средина, - Државен инспекторат за животна средина - Општини: Кратово и Пробиштип
Воздух	Контрола на влијанија врз воздух, усогласеност со прописи	<ul style="list-style-type: none"> - Имплементација на мерките од студијата за оценка на влијание и еколошката дозвола, - Отсуство на надминувања на гранични вредности. 	<ul style="list-style-type: none"> - Следење на метеоролошки услови - Мониторинг над спроведување на мерките дефинирани во, студијата и, еколошки дозволи, - Мониторинг на емисии и квалитет на амбиентен воздух, - Мониторинг на спроведување на мерки, активности и планови од ЛЕАП и други стратешки документи на општините 	<ul style="list-style-type: none"> - Државен инспекторат за животна средина - Локален овластен инспектор за животна средина, - Општини: Кратово и Пробиштип - Оператор на инсталација, - МЖСПП
Површински и подземни води, и почва	Рационално користење на води, Заштита на подземни и површински води и почва	<ul style="list-style-type: none"> - Имплементација на мерките од студијата за оценка на влијание и еколошката дозвола, - Квалитет на подземни и површински води, 	<ul style="list-style-type: none"> - Мониторинг над спроведување на мерките дефинирани во студија и еколошка дозвола, - Мониторинг на спроведување на мерки, активности и планови од ЛЕАП 	<ul style="list-style-type: none"> - Државен инспекторат за животна средина - Локален овластен инспектор за животна средина,

СОЖС елемент	Поставени цели	Индикатори	Начин на мониторинг	Одговорен
		- Квалитет на третирани отпадни води,	и други стратешки документи на општината - Мониторинг на емисии, квалитет на површински и подземни води - Мониторинг на квалитет на третирана отпадни води	- Општини: Кратово и Пробиштип - Оператор на инсталација, - МЖСПП
Отпад	Заштита на медиумите на животната средина, правилно управување со отпад, усогласеност со законски барања	- Изработка и имплементација на програма за управување со отпад - Количества на собран и транспортиран отпад - Квалитет на подземни и површински води и почва	- Степен на имплементација на мерки од студија и еколошка дозвола, - Степен на имплементација на Плановите за управување со отпад, - Мониторинг на селектирање, собирање и транспорт на комунален отпад во општината, - Доставување на извештаи за управување со отпад.	- Државен инспекторат за животна средина - Локален овластен инспектор за животна средина, - Општини: Кратово и Пробиштип - Оператор на инсталација, - МЖСПП
Бучава	Намалување на бучава	- Имплементација на мерки за намалување на бучава - Вознемиреност на околното население	- Мониторинг на спроведување на мерки - Мониторинг на амбиентална бучава согласно услови од еколошка дозвола - Мониторинг на работа на извори на бучава	- Државен инспекторат за животна средина - Локален овластен инспектор за животна средина, - Општини: Кратово и Пробиштип - Оператор на инсталација, МЖСПП

9 | УЧЕСТВО НА ЈАВНОСТА ВО СОЖС

Вклучувањето на јавноста во постапката за стратeгиска оцена на животна средина е задолжително и начинот на нејзиното учество е точно пропишан со законодавството за животна средина (член 65 од Законот за животна средина и Уредбата за учество на јавноста¹²). Практичното учество на јавноста се остварува преку: а) објавување на информациите пред јавноста; б) учество на јавноста, при што јавноста активно може да биде вклучена во јавните дискусии и писмено да ги поднесува своите мислења; в) преку механизмот за пристап до правдата, кога јавноста може да влијае врз донесувањето одлуки преку поднесување жалби.

Главните цели на учеството на јавноста се:

- да се добие локално и традиционално знаење што би можело да биде корисно при донесувањето на одлуките;
- да помогне во размислувањата за алтернативите и мерките за ублажување;
- да осигури дека главните влијанија не се занемарени, а придобивките се максимални;
- да го намали конфликтот преку рано идентификување на „проблематичните“ прашања;
- да ја подобри транспарентноста на целокупниот процес за СОЖС и да ја зголеми довербата на јавноста во целокупниот процес.

Учеството на јавноста во СОЖС може да помогне во утврдување на мислењето на јавноста во однос на дадената активност. Јавноста може да придонесе во воспоставувањето на целите на СОЖС, може и да не резултира со решенија/договори кои се однесуваат на животната средина/одржливиот развој, имајќи предвид дека јавноста се вклучува само тогаш кога се чувствува загрозувана, каде што доаѓа до израз пристапот "подалеку од мојот двор".

Јавноста може да учествува во СОЖС преку основни консултации - обезбедување на основни информации и можности за коментирање, па се до поголеми ангажмани, како што е член на тимот за подготовка на СОЖС и процесот на планирање, во зависност од големината и обемот на планскиот документ.

Методите за вклучување на јавноста што имаат поголема веројатност за добри резултати се оние кои што се насочени во вистинскиот правец и интензивни, кои по потреба вклучуваат организирање на работни групи и консултации помеѓу членовите на групите.

Пред започнувањето на постапката за донесување на планскиот документ, доносителот е должен да ја информира јавноста за изработката на планскиот документ, со цел да овозможи учество во неговата изработка. Во таа насока, одлуката за спроведување, односно спроведување на стратeгиска оцена доносителот ја објавува на својата интернет страница и истите ги доставува до МЖСПП.

Министерството за транспорт и врски ги достави СОЖС Формуларот и Одлуката до МЖСПП, врз основа на што МЖСПП го извести дека истите се прифатливи со потсетување дека неопходно е тие да бидат објавени на интернет страната на доносителот на планскиот документ.

За да овозможи учество на јавноста, доносителот ќе определи простор каде предлог планскиот документ и Извештајот за животна средина може да бидат разгледани – објава на интернет страна на доносителот со што истите се достапни за јавноста и може да се доставуваат забелешки, мислења и предлози. Јавниот увид на нацрт планскиот документ и на Извештајот за животна средина треба да трае најмалку 30 работни дена.

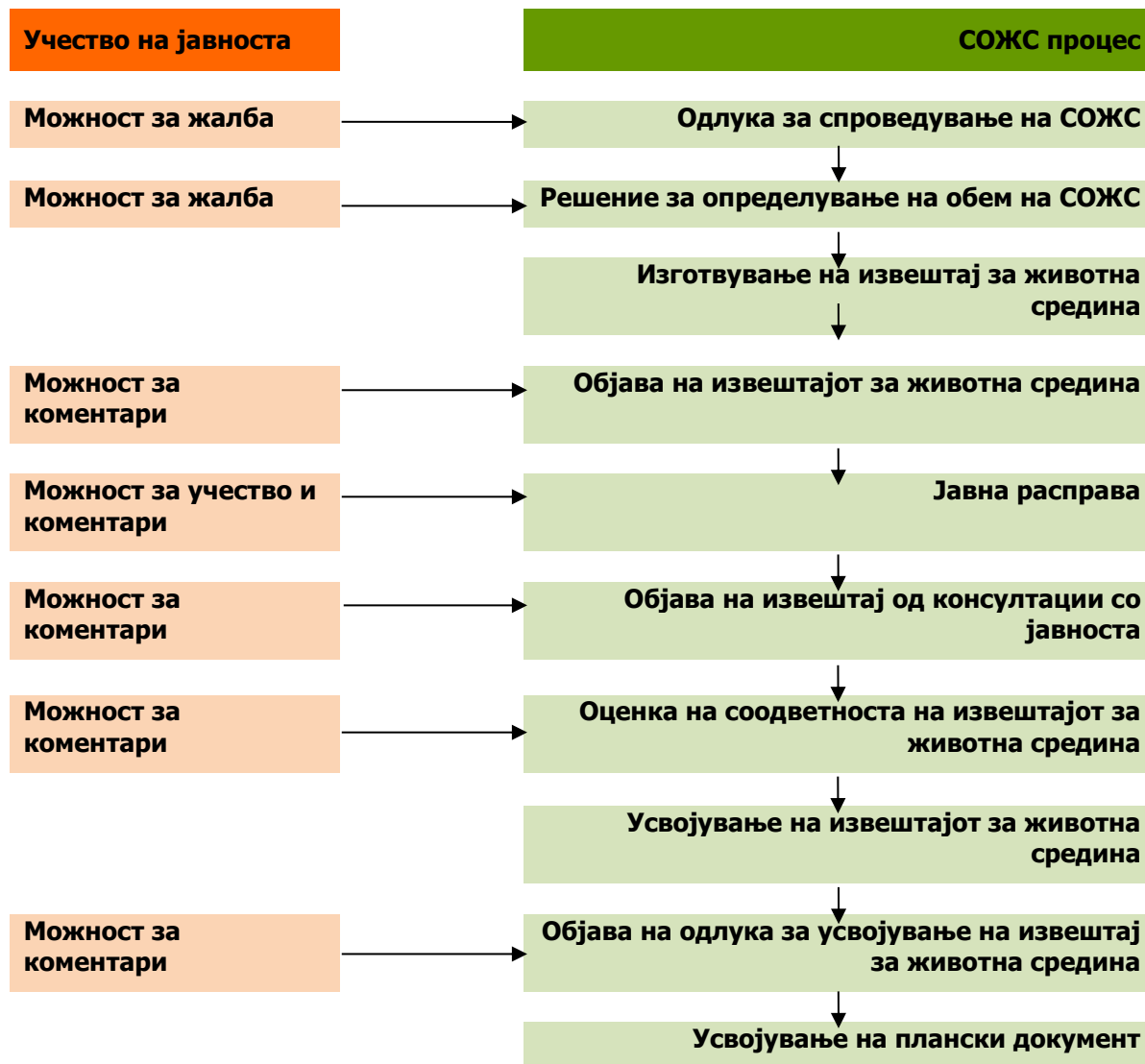
Согласно одредбите, доносителот на планскиот документ е должен да организира најмалку една јавна расправа, која се одржува најмалку 15 дена од денот на обезбедување на јавна достапност на предлог планскиот документ и на извештајот за животна средина, а најдоцна пет дена од денот на истекот на рокот за јавниот увид.

Донесителот на планскиот документ исто така нацртот на планскиот документ и извештајот за стратeгиска оцена ги доставува на мислење до МЖСПП.

¹² Уредбата за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти, како и планови и програми од областа на животната средина (Сл.весник на РМ бр.147/08)

МЖСПП, органите на централната и локалната власт, јавноста и други правни и физички лица имаат право да достават свое мислење до субјектот во рок од 30 дена од денот на објавување на нацрт/предлог плански документ и извештајот за стратeгиска оцена.

Во следната табела е даден приказ на начинот на вклучувањето на јавноста во постапката за стратeгиска оцена на животна средина.

Слика 17 Вклучувањето на јавноста во СОЖС постапката

Доносителот на предметниот плански документ, Министерство за транспорт и врски (МТВ), врз основа на претходно подготвен СОЖС формулар, донесе Одлука за спроведување на стратeгиска оцена (арх. бр. 21-3697/2 од 28.10.2022 год.) по што Одлуката и Формуларот се објавени на интернет [страницата](#) на доносителот на планскиот документ.

МТВ ги достави СОЖС Одлуката и Формуларот до МЖСПП согласно СОЖС процедурата, по што е добиено известување дека одлуката за СОЖС се прифаќа (арх.бр. 15-2119/2022 од 09.11.2022, Прилог 2).

10 | НЕТЕХНИЧКО РЕЗИМЕ

Целта на постапката за стратeгиска оцена на животната средина е идентификација и анализа на влијанијата врз животната средина, животот и здравјето на луѓето кои би произлегле со имплементација на планскиот документ. Постапката се спроведува уште во фазата на планирање со цел сите идентификувани влијанија, односно соодветните мерки за елиминирање или контрола на влијанијата да се предвидат во најраната фаза на подготовката на документот.

Постапката за стратeгиска оцена на животната средина треба да обезбеди високо ниво на заштита на животната средина, спроведување на насоките од релевантни стратешки и плански документи и интегрирање на целите на животната средина во подготовката и усвојувањето на стратегии, планови и програми (плански документи), а во насока на промовирање на одржливиот развој.

На барање на инвеститорот ДПТ Силген Ресурсис Интернешнл експорт-импорт ДОО Кратово, изработена е државна урбанистичка планска документација за изградба на рударски комплекс Пластица, КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, општина Кратово и општина Пробиштип.

Основа за изработка на државна урбанистичка планска документација е стратегијата за развој и наменската употреба на земјиштето утврдена со усвоениот Просторен план на РМ 2004 -2020 год.

Државната Урбанистичко Планска Документација за изградба на рударски комплекс Пластица, КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, општина Кратово и општина Пробиштип се изработува за локација дефинирана со линија и прекршни точки, во рамки на земјиште кое е дадено под концесија на инвеститорот, ДПТ Силген Ресурсис Интернешнл експорт-импорт ДОО Кратово.

ДУПД за определување на градежна парцела со намена Г1 – тешка индустрија е изработена врз основа на просторните можности на локацијата, постојната состојба, ажурираната геодетска подлога, планската програма и одредбите кои произлегуваат од Просторниот план на Р. Македонија.

Просторот се наоѓа на околу 3.5 km јужно од Кратово во кратовската област во северно-источна Македонија, околу 65 km источно од Скопје, а со својата местоположба припаѓа на територијата на Општина Кратово и Општина Пробиштип, на подрачјето на катастарските Општини КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево.

Планскиот опфат (469,99 ha) претставува дел од локалитетот “Пластица и Црн врв” опфатен со концесиски договор за експлоатација на минералната сировина – бакар, злато и сребро со Владата на Република Македонија застапувана од Министерството за економија со бр. 24-3304/1 од 11.05.2015 година кој е со површина од 16 881 778 m² (1 688 ha).

Планскиот опфат со патната мрежа на Република Северна Македонија се поврзува преку постоечки земјан пат кој се приклучува на локалниот пат за село Приковци, кој пак се приклучува на регионален патен правец со ознака: – Р1205 - (врска со А2 – Кратово - Пробиштип – Крупиште - врска со А3).

Во изминатиот период за овој плански опфат нема претходно изработен урбанистички план, урбанистичко планска документација или урбанистички проект. По извршената анализа и обработка на добиените податоци утврдено е дека во планскиот опфат со површина од 469.99 ha нема изградени објекти, односно локалитетот кој што е предмет на разработка на оваа урбанистичко планска документација претставува дел од неизградено земјиште за што досега немало определено намена.

Со планската документација се утврдува намената на земјиштето како основна класа на намена Г – Производство, дистрибуција и сервиси, односно посебна класна на намена Г1 – Тешка и загадувачка индустрија. Се урбанизира земјиштето, со дефинирање на градежна парцела на земјиште на кое Инвеститорот склучува Договор за Концесија за експлоатација на руда.

Државната урбанистичка планска документација, која е основен развоен документ, има крајна цел да ја дефинира градежната парцела за изградба на објектите во рамките на комплексот на

планираниот Рудник, како и да ги утврди општите и посебните Услови за градење во границите на новоформираната парцела преку достигнување на следните цели:

- рационално користење на земјиштето;
- ефикасно инфраструктурно поврзување и опремување на просторот;
- обезбедување услови за одржлив економски развој;
- вградување на мерки за заштита на животната средина;
- вградување на мерки за заштита на природата;
- вградување мерки за заштита и спасување;
- вградување мерки за заштита на културното наследство;
- почитување на законските прописи, стандарди и нормативи во планирањето;
- да ги дефинира урбанистичките параметри за изградба, развој и користење на земјиштето во рамките на планскиот опфат, при реализација на Државна Урбанистичко Планска Документација за определување на градежна парцела со намена Г1 – тешка индустрија на локалитетот Плавица во општините Кратово и Пробиштип.

Имплементацијата на планската документација ќе има ефекти врз целото непосредно опкружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уредување на просторот, како и на економски ефекти манифестирани преку привлекување на нова работна сила и вработување.

Со самата реализација ќе се придонесе за социо-економски развој на подрачјето, како и можност за привлекување на нови инвестиции. Со тоа директно ќе се поддржи и поттикне економскиот развој на засегнатите општини.

Во насока на анализа на врската на имплементацијата на планскиот документ со други повисоки и поврзани стратешки документи, анализирани се повеќе релевантни планови и програми на локално, регионално и национално ниво.

Состојбата без имплементација на планскиот документ подразбира иднина на подрачјето на планскиот документ без имплементација на планираните активности од планскиот документ, односно продолжување на актуелната состојба онаква каква што е сега во моментот. Нереализацијата на планскиот документ може да резултира со: Ограничување на развој на општината; успорување на економскиот развој на територијата на општината; послаба атрактивност за инвестиции; намалени општински буџетски приходи, а со тоа стагнација во однос на општинските инвестиции во инфраструктурата; недостаток од нови работни места, помали економски и финансиски придобивки од вработувања, набавка на опрема и слично за потребите при имплементацијата на планираната активност, намалување на интересот на идни потенцијални инвеститори и отсуство на финансиски вложувања, успорен одржлив развој, неискористување на рудните богатства во општината, стагнација на животниот стандард, гледано во микроуслови, помали инфраструктурни потенцијали на општината во делот на образованието, губење на придобивки од идни потенцијални инвестиции директно или индиректно поврзани со планираната активност.

Планскиот концепт е поставен врз основа анализата на просторот, анализата на можностите за просторен развој и планската програма и потребите на концесионерот. Планскиот концепт е во директна зависност од природните фактори, посебно од конфигурацијата на теренот и од можностите за просторна композиција, односно естетско обликување на просторот согласно намената. Планскиот концепт е условен и од мерките за заштита и спасување.

Планскиот опфат се наоѓа во границите на концесиониот опфат на концесионерот, што во апсолутни рамки ја диктира намената предвидена со планскиот документ.

Во подготовката на извештајот земени се предвид целите на заштита на животната средина одредени на национално, како и локално ниво, а кои се релевантни за планскиот документ. Постапката за стратегиска оценка бара идентификација само на оние цели кои се релевантни за планскиот документ, па според тоа неопходна е селекција. Целите треба да бидат адаптирани на локалните услови во животната средина.

Извршена е анализа на влијанијата од имплементацијата на предвидениот плански документ. Анализата е направена согласно упатствата дадени во Уредбата за содржината на извештајот за стратегиска оценка. При извршената анализа земени се предвид сите релевантни влијанија и

нивните карактеристики, како и целите и насоките од повисоките и поврзаните релевантни планови, и целите на животна средина релевантни за планскиот документ.

Имплементацијата на планскиот документ е во функција на просторно организирање на предметниот плански опфат, во насока на искористување на сите просторни можности на локацијата и нивно ставање во функција на локален и регионален економски развој.

СОЖС Извештајот има за цел да посочи на можните значајни влијанија врз животната средина од имплементација на планскиот документ, како и на можноста од формирање на индиректни, синергистички или кумулативни влијанија.

Подетално разгледување на влијанијата врз животната средина и планирање на соодветни мерки за спречување и контрола на загадувањето неопходно е да се направи на ниво на техничка и проектна документација при познати технички детали за намерата на инвеститорот. Со оглед на видот и обемот на проектите предвидени со планскиот документ, неопходно е да се спроведе оценка на влијание на проектот врз животната средина и да се подготви Студија за животна средина. Во услови на повеќе познати детали, а во зависност од обемот и потребите, за други помали поврзани проекти можеби би било неопходно да се спроведе оценка на влијанието на ниво на елаборат за заштита на животна средина.

Заклучоците од овој извештај треба да бидат земени во предвид при сите идни анализи на влијанијата што ќе се прават на пониско и техничко ниво.

Идентификуваните влијанија врз специфичните медиуми и области на животната средина ќе бидат неутрализирани или намалени доколку бидат доследно почитувани и имплементирани одредбите на Законот за животна средина и другите вертикални релевантни закони за секој медиум или област соодветно, и соодветните национални стратешки политики.

Примената на соодветни мерки уште во најраната фаза од планирањето, вклопени во процесот на урбанистичко планирање или архитектонско проектирање ќе придонесе кон спречување на загадувањата и заштита на здравјето на луѓето.

Дополнителна заштита на животната средина се постигнува со мерките за контрола вклучени во различни фази од процесите, а кои треба да бидат дел од успешна имплементација на системите на заштита и управување со животната средина предвидени за идните активности и тоа на ниво на елаборати, студии за оценка на влијание или интегрирани еколошки дозволи.

Проектот предвиден со планскиот документ е предмет на оценка на влијанието врз животната средина на ниво на студија, каде на основа на детална идентификација и проценка на влијанијата, треба да бидат предвидени соодветни проектантски мерки за спречување и контрола на можните влијанија.

Активноста предмет на планскиот документ што произлегува од проектот, подлежи на добивање на интегрирана еколошка дозвола што подразбира работа во посебен режим на контрола и мониторинг. Системот на дозволи на кои подлежи активноста од планскиот документ ќе обезбеди дека сите мерки идентификувани низ процесите на оценка на влијанието, на ниво на план и проект, ќе бидат имплементирани и преточени преку конкретни технички мерки за заштита на животната средина.

Постојаната комуникација со надлежниот орган и навременото известување за сите позначајни ризици или хаварии ќе доведат до правилно и навремено реагирање, односно спречување и контрола на влијанијата врз животната средина.

Анализите на влијанијата и мерките утврдени во овој документ неопходно е да бидат земени во предвид при спроведувањето на оценката на влијанието врз животната средина од проектот предвиден со планскиот документ и истите да претставуваат насоки при постигнувањето на целите на животната средина.

Целта на Планот за мониторинг на животната средина е следење на ефектите од спроведувањето на планскиот документ. Планот за мониторинг ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

Планот треба да овозможи согледување на непредвидените негативни ефекти и превземање на соодветни дејствија за поправање на состојбата. Во случај на согледани негативни ефекти од

спроведувањето на планскиот документ, органот кој го подготвува планскиот документ како и друго правно или физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина. Со цел да се изврши мониторинг на ефективностa на Планот, потребно е следење на поставените индикатори и нивниот развој со што ќе се потврдат целите на Планот. За следење на индикаторите потребно е да се земат во предвид и податоците за тековната состојба на животната средина. Следењето на состојбата на животната средина ја потврдува оправданоста и примената на предложените мерки за ублажување и нивната функционалност, што претставува голема придобивка во однос на заштитата на животната средина.

Согласно Законот за животна средина, Органот кој го подготвува планскиот документ е должен да ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето од спроведувањето на планскиот документ, со цел во рана фаза да се согледаат непредвидените негативни ефекти и да се преземат соодветните дејствија за поправање на состојбата.

11 | КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. ДУПД за изградба на рударски комплекс Пластица, КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, општина Кратово и општина Пробиштип, ГИМ АД Скопје, 2021
2. Хидротехничка студија на сливот опфатен со експлоатацијата на минерална суровина на локалитетот Пластица и идејно техничко решение за водоснабдување и заштита на водите од технолошкиот процес на рудникот, Хидро Енерго Инженеринг Скопје, 2019
3. Извештај од геофизички испитувања на локалитетот Пластица, Градежен факултет, 2013
4. Основен сообраќаен проект за режимот на сообраќај за приклучок на рударски комплекс Пластица кон локален пат за Гризлиевци, ГИМ АД Скопје, 2019
5. Елаборат од досега изведените детални хидрогеолошки истражувања на концесиски простор на локалитетот Пластица – Кратово, ГИМ АД Скопје, 2019
6. Просторниот план на Република Македонија
7. Стратегијата за заштита на природата на РМ (2017-2027)
8. Стратегијата за биолошка разновидност
9. Податоци од проектот на UNDP „Зајакнување на еколошката, институционалната и финансиската одржливост на системот на заштитени подрачја во Република Македонија“
10. Стратегија за регионален развој на Република Македонија 2020-2030
11. Индустриска политика на Република Македонија (2009-2020)
12. Национална стратегија за одржлив развој во Република Македонија (2009-2030)
13. Стратегија за демографски политики на Република Македонија (2015 – 2024)
14. Национална стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008-2020)
15. Национален план за управување со отпад на Република Македонија (2020-2030)
16. Национална стратегија за води на Република Македонија (2012-2042)
17. Национален план за заштита на амбиентен воздух на Република Македонија (2013 – 2018)
18. Национална стратегија за биолошка разновидност со акциски план (нацрт)
19. Просторен план на Источен плански регион (2013-2030)
20. Програма за развој на Источен плански регион 2015 – 2019 година
21. Програма за развој на Североисточен плански регион 2015-2019 година
22. Регионален план за управување со отпад во Источниот плански регион 2015-2042 година
23. Регионален план за управување со отпад во Североисточниот плански регион
24. Локален еколошки акционен план на општина Пробиштип 2009-2015 година
25. Локален акционен план за животна средина на општина Кратово

ПРИЛОЗИ

Прилог 1 Одлука за спроведување на СОЖС

Прилог 2 Известување од МЖСПП по Одлука за СОЖС

Прилог 3 Местоположба на локацијата

Прилог 4 Граници на планскиот опфат

Прилог 5 Инвентаризација на изграден градежен фонд и комунална инфраструктура

Прилог 6 Синтезен план

Прилог 7 Хабитатна карта за концесискиот простор според EUNIS

Прилог 1 Одлука за спроведување на СОЖС

Врз основа на член 65 став (6) од Законот за животната средина (Сл. Весник на РМ бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18 и „Службен Весник на Република Северна Македонија“ бр.89/22), Министерството за транспорт и врски на ден _____ 2022 година, донесе

Одлука за спроведување на стратегиска оценка

1. За планскиот документ Државна урбанистичка планска документација за изградба на рударски комплекс “ПЛАВИЦА “ ,КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, Општина Кратово и Општина Пробиштип, кој со својата местоположба припаѓа на територијата на КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, Општина Кратово и Општина Пробиштип, кој го донесува Министерството за транспорт и врски, потребно е да се спроведе стратегиска оценка на влијанието врз животната средина согласно член 65 од Законот за животната средина.

2. Како органи засегнати од имплементација на Државна урбанистичка планска документација за изградба на рударски комплекс “ПЛАВИЦА “ ,КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, Општина Кратово и Општина Пробиштип, се определуваат: Општина Кратово, Општина Пробиштип, Министерство за транспорт и врски, Министерство за животна средина и просторно планирање, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Министерство за култура - Управа за заштита на културното наследство, Министерство за здравство, Министерство за економија, Дирекција за заштита и спасување, А.Д. Водостопанство на Република Македонија“, ЕВН, МЕПСО, Македонски телекомуникации, Комунални претпријатија, здруженија на граѓани, претставници од стопанскиот и граѓанскиот сектор и др.

3. За планскиот документ Државна урбанистичка планска документација за изградба на рударски комплекс “ПЛАВИЦА “ ,КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево, Општина Кратово и Општина Пробиштип, за чија изработка е одговорен Градежен институт “Македонија” А.Д. Скопје, а го донесува Министерството за транспорт и врски, донесувањето на планскиот документ ќе има влијание врз животната средина, истите ќе бидат идентификувани и оценети во Извештајот за стратегиска оценка.

4. Обемот на Извештајот за стратегиска оценка ќе ги опфати следните аспекти: целите на заштита на животната средина веќе дефинирани во усвоени стратешки плански документи на локално (Општина Кратово и Општина Пробиштип), регионално ниво и национално ниво (Просторниот План на РМ, Просторниот План на Источен плански регион, Стратегијата за рамномерен

развој на регионите во РСМ и др. плански документи), состојбата со земјиштето во однос на квалитетот на земјиштето и класа на намена, сегашниот статус на квалитетот на водите – површинските и подземните води, сегашна состојба со статусот на биодиверзитетот со особен осврт на прогласени заштитени подрачја на или околу планскиот опфат, климатските промени, влијанието врз животната средина (квалитет на воздух, квалитет на почва, површински и подземни води, отпад, биодиверзитет), кумулативните влијанија на води, почва, бучава и амбиентен воздух, како и позитивните придобивки од реализацијата на државната урбанистичка планска документација изразени преку зголемување на бројот на вработувања на локално и регионално ниво, економски развој на малите и средни претпријатија и индустрии, придобивки и социјален развој на локалните самоуправи (Кратово и Пробиштип) и подобрување на социо – економската состојба на населението. Ќе бидат предложени мерки за спречување и ублажување на потенцијалните негативни влијанија врз животната средина и социјалните аспекти кои во фазата на подготовка на проектна документација заедно со мерките од ОВЖС Студијата ќе се вградат во техничките проектните документи со цел да се обезбеди современ, одржлив начин на експлоатација на минералните ресурси.

5. Одлуката заедно со формуларите за определување на потребата од спроведување на стратeгиска оцена се објавува на веб страната на Министерството за транспорт и врски на следната адреса: www.mtc.gov.mk.

6. Против оваа одлука јавноста има право на жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен во рок од 15 дена од денот на објавување на одлуката на веб страната.

Бр. ~~11-3092~~ од 28.10.2017. година
Скопје

Министер,
Благој Бочварски

Прилог 2 Известување од МЖСПП по Одлука за СОЖС

1118

Република Северна Македонија
Министерство за животна средина
и просторно планирање

Republika e Maqedonisë së Veriut
Ministria e Mjedisit Jetësor
dhe Planifikimit Hapësinor

- СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Архивски бр. 15-2119/2022

Дата: 09-11-2022

Министерство за транспорт и врски
Ул. Црвена Скопска Општина бр. 4
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Република Северна Македонија
Republika e Maqedonisë së Veriut
МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРАНСПОРТ И ВРСКИ
MINISTRIA E TRANSPORTIT DHE LIDHJEVE
Скопје - Shkup

Орг. единица №, организација	Број Numri	Прилог Shtojcë	Вредност Vlera
	21-3697/5	11.11.2022	

Предмет: Известување
Врска: ваш бр. 21-3697/4 од 28.10.2022

Почитувани,

Во врска со Вашето барање доставено до Министерство за животна средина и просторно планирање-Сектор за просторно планирање под бр. 15-2119/2022 од 01.11.2022 год. поврзано со постапка за носење на планска документација ДУПД за изградба на рударски комплекс "Плавица", КО Приковци, КО Шлегово, КО Гризменци, КО Марчино и КО Добрево - Општина Кратово и Општина Пробиштип, Ве известуваме дека согласно Законот за животната средина („Службен весник“ бр: 53/5, 81/5, 24/7, 159/8, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 183/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 42/16) Вашата Одлука за спроведување на Стратесиска оценка за влијание на животната средина и формуларот, Министерството за животна средина и просторно планирање ги прифаќа.

Одлуката заедно со формуларите задолжително се објавуваат на веб-страницата на органот кој го подготвува и носи планскиот документ.
Со почит,

ПО ОВЛАСТУВАЊЕ НА МИНИСТЕР
РАКОВОДИТЕЛ НА СЕКТОР

Nebi Rexhepi

Изработил: Милева Тагасовска

1

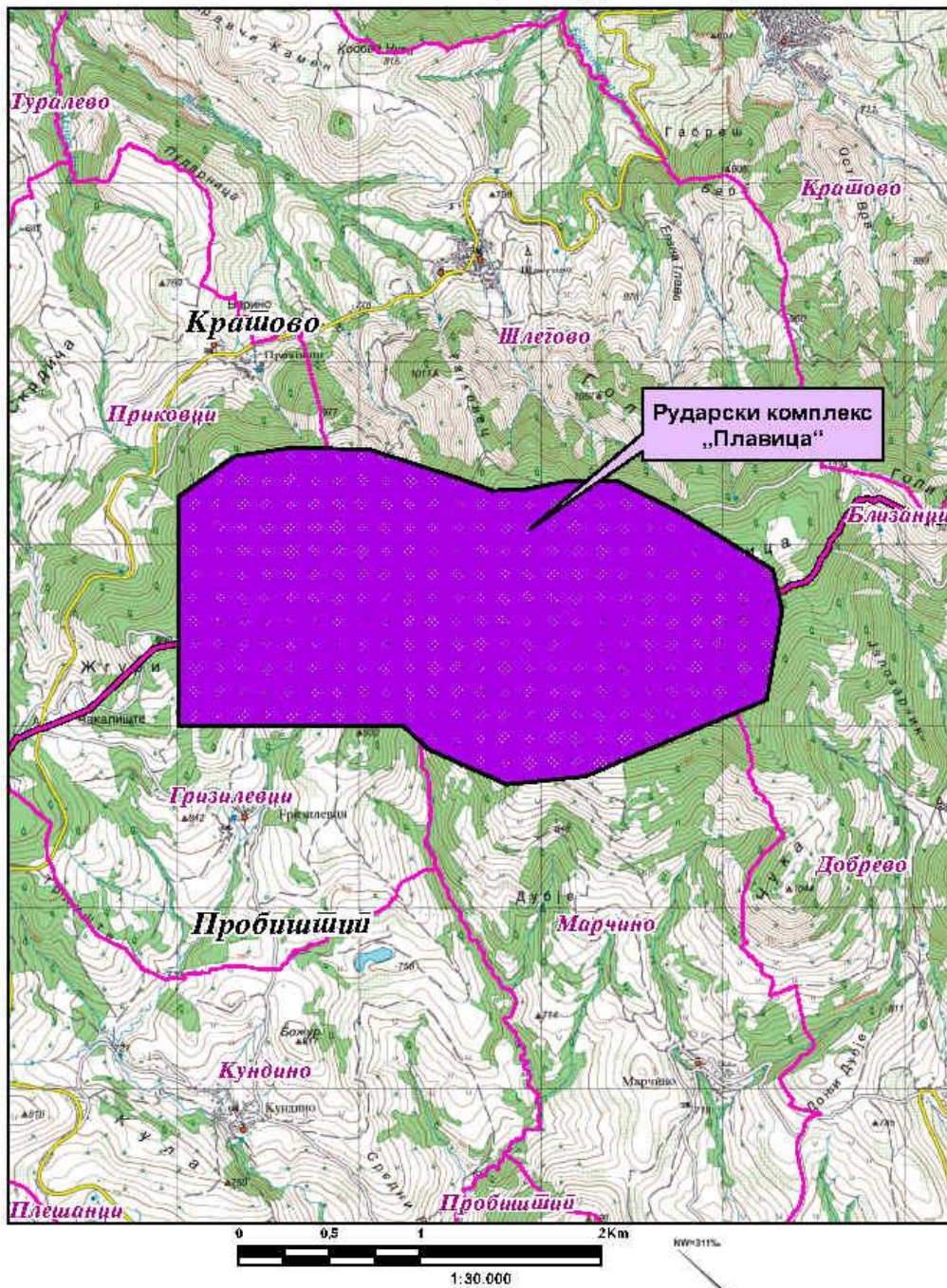
Министерство за животна средина и просторно планирање на
Република Северна Македонија
Плоштад „Пресвета Богородица“ бр. 3, Скопје
Република Северна Македонија

Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit hapësinor e
Republikës së Maqedonisë së Veriut
Bul. "Presveta Bogorodica" nr. 3, Shkup
Republika e Maqedonisë së Veriut

+389 2 3251 403
www.moep.gov.mk

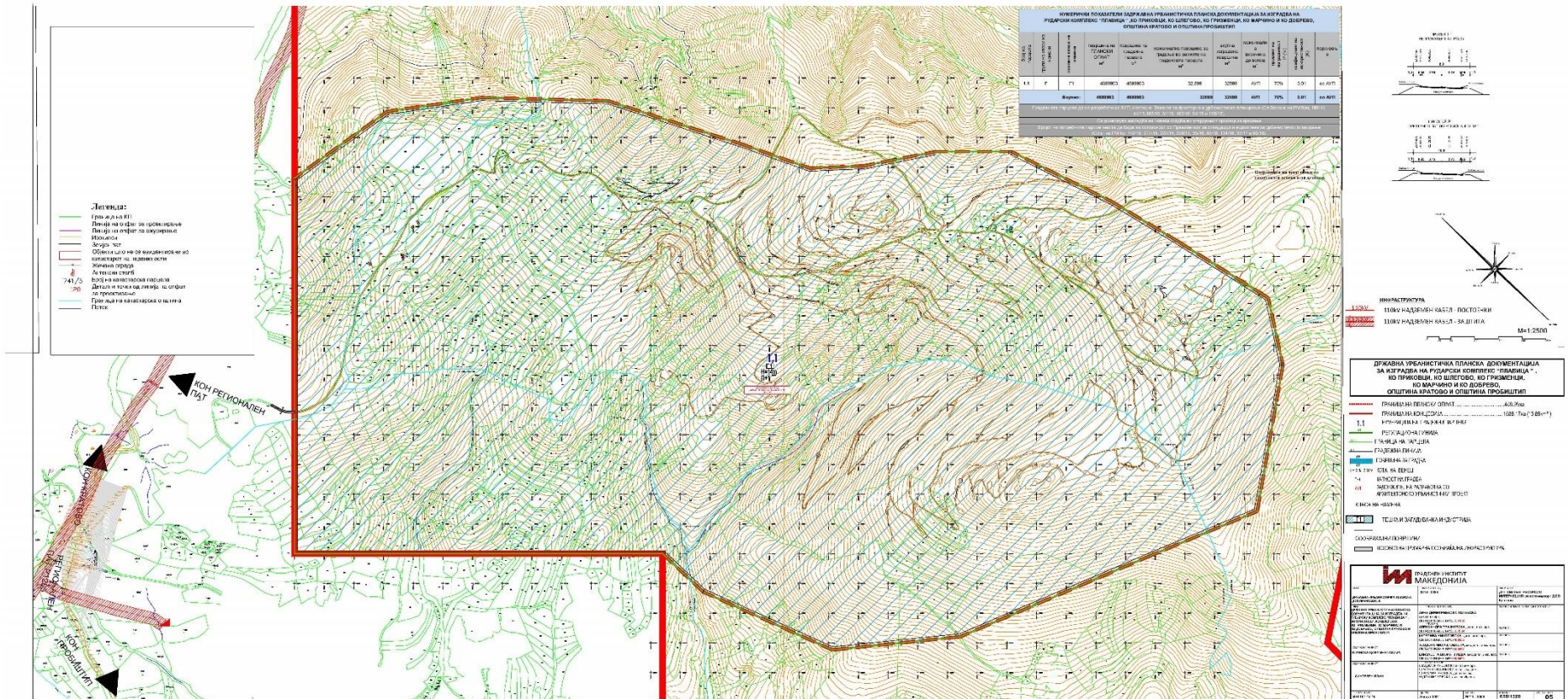
Прилог 3 Местоположба на локацијата

Местоположба на локацијата и ружа на ветрови

- Општинска граница
- Катастарска граница

Прилог 6 СИНТЕЗЕН ПЛАН

Прилог 7 ХАБИТАТНА КАРТА ЗА КОНЦЕСИСКИОТ ПРОСТОР СПОРЕД EUNIS

